विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

(Disaster Preparedness and Response Plan)

२०७३ (2016 A.D.)

रसुवा

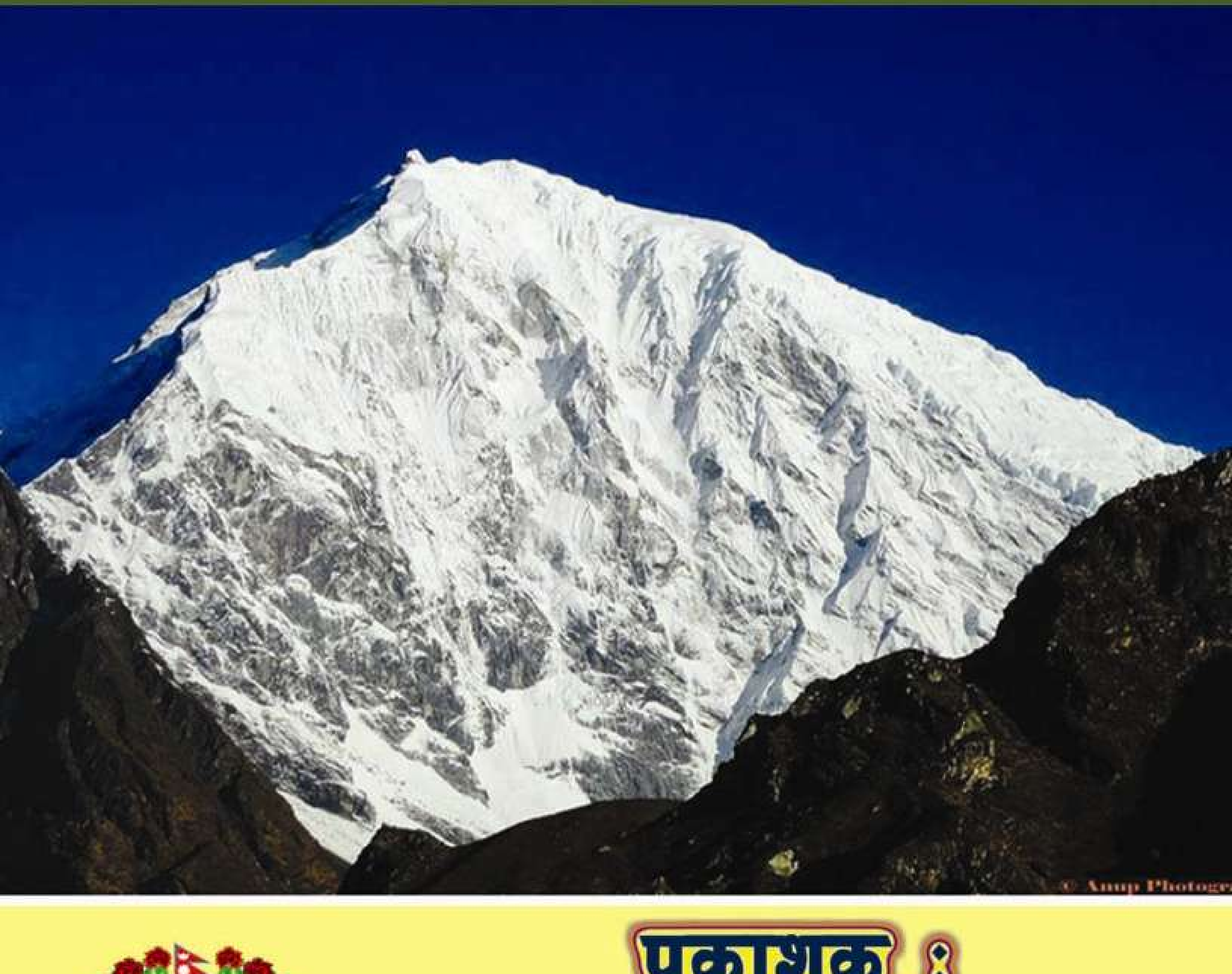

प्रकाशक :

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति

रसुवा, धुन्चे

रसुवा जिल्लामा देखिएका/घटेका जोखिमहरुको झलक

पहिरो

आगलागी

भुकम्पले जमिन चिरा परेको

सवारी दुर्घटना

हावाहुरी

रसुवा जिल्लाको

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७३

रसुवा

(Disaster Preparedness and Response Plan-DPRP, 2016)

प्रकाशक

जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति रसुवा

फोन नं. :०१० -५४०१३१

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना २०७३, रसुवा

प्रकाशन मिति : २०७३
जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था : नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, रसुवा
प्राविधिक तथा प्रकाशन सहयोगी संस्था
: सवल परियोजना,रसुवा र जर्मनी सहयो (GIZ),रसुवा
मस्यौंदा समितिः

- संयोजक : लिला नाथ नेपाल (जि.वि.स.,रसुवा)
- सदस्य : उद्धव राज अवस्थी (नेपाल रेडक्रस सोसाईटी,रसुवा)
- सदस्य : कृष्ण प्रसाद निरौला (जि.आई.जेड.,रसुवा)
- सदस्य : हेमन्त राज जोशी (सवल परियोजना,रसुवा)

सर्वाधिकार : जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति, रसुवा

प्रकाशन प्रति : २०० (दुई सय थान)
सेटिङः गोसाईंकुण्ड स्टेशनरी एण्ड सप्लायर्स, धुन्चे, रसुवा
मुद्रणः थ्रि स्टार प्रिन्टिङ प्रेस, वागबजार काठ्माण्डौं ।

नेपाल सरकार

गृह मन्त्रालय

जिल्ला प्रशासन कार्यालय

रसुवा, धुन्चे

प.सं.:- ०७३/०७४

च.नं.:-

कृतज्ञता ज्ञापन

हाम्रो देश प्राकृतिक, जैविक एवं सांस्कृतिक र भाषिक बिविधताले युक्त कठिन भौगोलिक बनावट भएको देश हो र जलाधरयुक्त अवस्थाको विद्यमानता हाम्रो मौलीक स्वरुप हो । हिमाली जिल्लाको रुपमा रहेको रसुवापनि वर्षेनी पहिरो, आगलागी, हिमपात हिमपहिरो, असिना, हावाहुरी जस्ता दैवी प्रोकपवाट प्रभावीत हुदै आएको छ । यसै सन्दर्भमा २०७२ सालको विनाशकारी भुकम्प वाट पनि ठुलो धनजन र भौतिक सम्पतिहरुको क्षति हुन पुगेको छ ।

विपद् जोखिम व्यवस्थापन एक वहुआयामिक क्षेत्रहरुको समान भूमिका पश्चात विपद् तथा यसको प्रभावको न्यूनिकरण गर्ने प्रक्रिया हो । नेपाल सरकारको महत्वपूर्ण कार्यका रुपमा रहेको विपद् न्युनीकरण एवं व्यवस्थापनका लागी विशेष ऐन, नियम, निर्देशीका एवं कार्यविधिहरु तर्जुमा भई संस्थागत व्यवस्था गरिएको छ । विपद पूर्व र पछिको व्यवस्थापन एवं प्रतिकार्य योजनामा वैकल्पिक व्यवस्थापनको सोचको कमिले हामी धेरैले क्षति भोगेको विगतका ज्वलन्त दृष्टान्तहरुको हामी माझ कहाली लाग्दो स्मरणहरु छँदैछन् ।

विपद् व्यवस्थापनको सही र प्रभावकारी अवधारणा अनुरुपको कार्ययोजना कार्यान्वयनले कतिपय अवस्थामा हामी जोखिमको रोकथाम तथा नियन्त्रण गर्न सक्षम हुन्छौं त कतिपय अवस्था यस्ता प्राकृतिक विपद हाम्रो मानवीय नियन्त्रणका प्रयास भन्दा फरक र अनियन्त्रित वन्न सक्छ । तर पनि दैवी प्रकोप पूर्वतयारी र प्रतिकार्य योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरी क्षतिलाई न्यूनीकरण एवं व्यवस्थापन गर्न सरोकारवाला निकायहरुको एकीकृत प्रयास र स्रोत साधनको परिचालन गरेर धनजनको क्षति हुन नदिनु हाम्रो यथार्त परम कर्तव्य र दायित्व हो ।

रसुवा जिल्लामा हुन सक्ने सम्भावित विपद हरुको सामान्यीकरण, न्यूनिकरण एवं व्यवस्थापनमा जिल्लाको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७३ सक्षम हुनेछ भन्ने आसा राख्दै यस योजनाको निर्माणमा सघाउ पुर्याउने सरोकारवाला सम्बध्द निकाय एवं संघ संस्था लगाएत सवैप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु । यस योजनालाई मूर्त रुप दिन अहोरात्र खटिनु भएका सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री दीपक के.सी., जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिका सहयोग अधिकृत श्री कृष्ण प्रसाद निरौला एवं सवल परियोजनाका प्रतिनिधि श्री हेमन्त राज जोशीप्रति विशेष आभार व्यक्त गर्न चाहान्छु ।

अन्त्यमा, यस **"रसुवा जिल्लाको विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना, २०७३"** लाई कार्यान्वयन तहमा खरो उतारी धनजनको क्षति हुन नदिन र यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा सम्बद्ध सबै सरकारी निकाय, गैर सरकारी संघ संस्था, विकास साझेदारहरु, राजनीतिक दल तथा अन्य सम्बद्ध सरोकार वालाहरुको प्रतिवद्धतापुर्ण ध्यान जानेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।

(कृष्णप्रसाद अधिकारी)

प्रमुख जिल्ला अधिकारी तथा

अध्यक्ष, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति

नेपाल सरकार
संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय

जिल्ला विकास समितिको कार्यालय

रसुवा, धुन्चे

शुभ कामना

नेपालको उत्तरी हिमाली जिल्ला अन्तरगत रसुवा जिल्लामा प्रकोपजन्य विपद्का कारण बर्षेनी जनधनको क्षति हुने गरेको छ । जिल्लामा खासगरी पहिरो, आगलागी, हावाहुरी प्रमुख प्रकोप हुन भने हिमपात तथा हिम पहिरो, सुख्खा खडेरी, चट्याङका प्रकोपजन्य कुराहरुका साथै सवारी दुर्घटना सहायक प्रकोपको रुपमा देखा पर्दै आएको छ ।

विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले विपद पूर्व, विपदको समयमा र विपद पश्चातको विभिन्न क्रियाकलापहरुमा संलग्न हुने निकाय र अधिकारीहरुको जिम्मेवारी, दायित्व र भूमिका स्पष्ट गरी समग्र विपद व्यवस्थापन कार्यलाई समन्वयात्मक एवं प्रभावकारी तवरले कार्यान्वयन गर्न मार्ग प्रशस्त गर्दछ । जिल्लाको विपद पूर्वतयारी, प्रतिकार्य तथा व्यवस्थापनलाई विकास प्रकृयामा मुल प्रवाहीकरण गर्नका लागी जिल्ला स्थित विकास साझेदार संघ संस्था तथा परियोजनागत क्रियाकलापहरुलाई एकिकृत गर्दै दिगो विकासका लागी विपद व्यवस्थापन र वातावरणमैत्री स्थानीय शासनको प्रारुपलाई कार्यन्वयन गर्न सके जिल्लाको विकासलाई अधिक रुपमा सार्थक तुल्याउन सकिन्छ ।

अन्तमा यस जिल्लाको जिल्लास्तरीय विपद पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनालाई अद्यावधिक गर्न प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग पुर्‍याउने सम्बन्धित निकाय, राजनैतिक दल, गैर सरकारी संघ संस्था, नागरिक समाज सबैलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै यो योजना निर्माणका लागी लगातार प्राविधिक सहयोग गर्ने सबल परियोजना रसुवा, जर्मनी जि.आई. जेड.रसुवा तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी जिल्ला शाखा रसुवालाई धन्यवाद दिदै यस योजनालाई जिम्मेवारीका साथ कार्यान्वयन गर्न गराउन सम्पूर्ण सरोकारवाला तथा विकास साझेदारहरुमा हार्दिक अनुरोध गर्दै जिल्ला विकास समितिले यस योजना कार्यान्वयका लागि सहजिकरण गर्ने गराउने प्रतिबद्धताका साथ यस योजनाको पूर्ण सफलताको कामना समेत गर्दछु ।

राजेन्द्र देव पाण्डे
स्थानीय विकास अधिकारी तथा
सदस्य सचिव,
जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति

Nepal Red Cross Society
Rasuwa District chapter

Ref. No.

शुभकामना

कुनै पनि विपद् अकस्मात हुने घटना वा दुर्घटनाहरु हुन् । यसलाई रोक्नु मानव क्षमता भन्दा बाहिरको भएता पनि पूर्वतयारी प्रभावकारी रुपमा गर्न सकेको अवस्थामा प्रकोपको असर तथा क्षतिलाई न्यून गर्न सकिने तथ्य विभिन्न अध्ययन तथा हामीले गरिरहेको आफ्नै प्रयास र अभ्यासहरुबाट समेत सत्य भैसकेको छ । भौगोलिक कारणले रसुवा जिल्ला विकट र दुर्गम हुनुका साथै प्रकोपको दृष्टिकोणले पनि संवेदनशील अवस्थामा छ । यस जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाले जिल्लामा हुनसक्ने सम्भाव्य प्रकोपका लागि पूर्वतयारीका गतिविधिहरु संचालनमा र विपदको समयमा उद्धार तथा राहत कार्यलाई सम्पादन गर्न मार्ग निर्देशन गर्नुका साथै सबै सरोकारवाला र आम मानिससँग प्रत्यक्ष सरोकार राख्ने संघसंस्थाहरु बीच कार्यगत एकरुपता ल्याउन सहयोग गर्नेछ भन्ने आशा लिएको छु ।

यो योजना प्रकोप न्यूनिकरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा विगतका हाम्रा योजनाबद्ध अभ्यासहरुको परिमर्जित स्वरुप भएकोले यस योजनाले प्रकोपको क्षेत्रमा देखा पर्नसक्ने थप जटिलताहरुलाई समेत सम्बोधन गर्दै विपद् व्यवस्थापनको कार्यलाई अझै प्रभावकारी, जिम्मेवारीपूर्ण र जवाफदेही बनाउनेछ र प्रकोप न्यूनिकरण तथा प्रतिकार्यका लागि जिल्लाकै महत्वपूर्ण दस्तावेजको रुपमा स्थापित हुने विश्वास समेत लिएको छु ।

यसरी विपद पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा पुनरावलोकनमा सहयोग पुर्‍याउनु हुने जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, जिल्ला विकास समिति, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, सवल परियोजना लगायत जिल्लामा कार्यरत संघसंस्थाहरु र योजना निर्माण कार्यदल लगायत सबैमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटीको तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

यो योजना सबैका लागि उपयोगी र प्रेरणदायी स्रोत बन्न सकोस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रसुवा जिल्ला शाखा स्थापना: २०३३

बाबुलाल तामाङ
सभापति

शब्द संक्षेपः

DAO : District Administrative Office

DDC : District Development Committee

DDRC: District Disaster Relief Committee

DEOC: District Emergency Operation Centre

DLSA: District Lead Support Agency

DPRP : Disaster Preparedness and Response Plan

DRR : Disaster Risk Reduction

EWS : Early Warning System

IRA : Initial Rapid Assessment

LAPA: Local adaption plan for action

LDRMP : Local Disaster Risk Management Plan

MIRA : Multi Cluster Initial Rapid Assessment

NDRF : National Disaster Response Framework

NEOC: National Emergency Operation Center

NRCS: Nepal Red Cross Society

NSDRM :National Strategy for Disaster Risk Management

PDNA : Post Disaster Need Assessment

जि.प्र.का. : जिल्ला प्रशासन कार्यालय

जि.वि.स. : जिल्ला विकास समिति

गा.वि.स.: गाउँ विकास समिति

प्र.जि.अ.: प्रमुख जिल्ला अधिकारी

स्था.वि.अ. : स्थानीय विकास अधिकारी

से.ना.नि.: सेना नायब निरीक्षक

प्र.ना.उ. : प्रहरी नायव उपरिक्षक

विषय - सूची

सि.नं.	विवरण	पेज नं.
१	जिल्लाको संक्षिप्त परिचय	१
२	विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय	३
३	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका उदेश्यहरु	३
४	योजना तर्जुमा विधि	४
५	विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा	७
६	जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिको बैठक	८
७	क्षेत्रगत सहयोगी संस्थाहरुको पहिलो बैठक	८
८	रसुवा जिल्लाको प्रमुख जोखिमहरु	८
९	प्रकोप जोखिम स्तरीकरण	९
९.१	समग्र गाविसहरुको जोखिमता सुचकाङ्क	९
९.२	रसुवा जिल्लाको पहिरो जोखिम स्तरिकरण	१०
९.३	रसुवा जिल्लाको भुकम्पको क्षती विश्लेषण, २०७२	१०
१०	क्षेत्रगत पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी योजना	१३
१०.१	सूचना सञ्चार तथा समन्वय	१३
१०.२	खोज, तलास र उद्दार	१८
१०.३	आश्रय स्थल तथा गैह्रखाद्य	२१
१०.४	खाद्य समूह	२५
१०.५	खानेपानी तथा सरसफाई	२८
१०.६	स्वास्थ्य तथा पोषण	३०
१०.७	शिक्षा क्षेत्र	३५
१०.८	संरक्षण क्षेत्र	४५
१०.९	पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना	५२
११	अनुसूचीहरु	५५
११.१	उद्धारका सामाग्री तथा जनशक्तिको विवरण	५५
११.२	रसुवा जिल्लामा संचालित एम्बुलेन्स् सेवाको सम्पर्क नम्बर तथा विवरण	५५
११.३	राजनितिक दल एवं संघ संगठनको सम्पर्क नम्बरहरु	५६

जिल्लाको सङ्क्षिप्त परिचय

१. भौगोलिक अवस्थिति

नेपालको मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रको हिमाली भागमा अवस्थित रसुवा जिल्ला मुख्य हिमाली श्रृंखला र दक्षिणको पहाडी उपत्यका विच त्रिसुली नदीको खोंच, वेंसी र अग्ला पहाडहरुमा फैलिएर रहेको छ । रसुवा जिल्ला विश्व मानचित्रमा २८°0' देखि २८°१५' उत्तरी अक्षांश तथा ८५°१५' देखि ८५°५०' पूर्वी देशान्तरभित्र अवस्थित यस जिल्लाको कुल क्षेत्रफल १५०१.२२ वर्ग कि.मी. (स्रोतः जि.आई.यस. नक्शांकन, २०७२) रहेको छ । यस जिल्लाको उत्तरतर्फ चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र पूर्वतर्फ सिन्धुपाल्चोक जिल्लाले घेरिएको छ भने पश्चिमतर्फ धादिङ र दक्षिणमा नुवाकोट जिल्ला पर्दछन् । आकारका हिसाबले उत्तरमा फुकेको तथा दक्षिणमा केही साँघुरिएको यो जिल्ला क्षेत्रफलका हिसावले नेपालका ७५ जिल्लाहरु मध्ये ४४ औं स्थानमा रहेको छ ।

१.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

रसुवा जिल्लाको नामाकरण स्थानीय भाषाको रसोवा बाट भएको बुझिन्छ । "र" को अर्थ भेडाच्याङ्ग्रा र "सोवा" को अर्थ चराउने वा राख्ने ठाऊँ भन्ने हुन्छ । प्रशस्त चरण क्षेत्र भएको तथा भेडा च्याङ्ग्राको लागि उपयूक्त वासस्थान भएकोले रसोवा भन्ने क्रममा पछि अपभ्रंस भई रसुवा भनिन थालिएको किंवदन्ती छ । ऐतिहाँसिक कालमा रसुवा जिल्लाको भूभाग नुवाकोट राज्य अन्तर्गत पर्दथ्यो । तिब्बतसँगको सिमाना जोडिएको र त्रिसुली किनार हुँदै खुकुलो ब्यापारीक मार्ग समेत रहेकोले केरुङ रसुवा हुँदै नेपाल र तिब्बत विचको ब्यापार समेत हुने गर्दथ्यो । वि.सं. २०३३ साल देखि रसुवा छुट्टै जिल्लाको रुपमा जनताहरुलाई विकास र सेवा प्रवाह गरिरहेको छ ।

१.३ भू–क्षेत्र, भूक्षय, भूउपयोग तथा जलभण्डार

१.३.१ भू क्षेत्र

क्र.स.	भूभागको प्रकार	औसत उचाई	क्षेत्रफल (वर्ग किमी)	
१	हिमाली भूभाग	५००० मि. माथि	५३८	३४.८
२	अल्पाइन क्षेत्र	३००० – ५००० मि.	४९१	३१.८
३	लेकाली भूभाग	२००० – ३००० मि.	३२१	२०.८
४	पहाडी तथा वेंसी क्षेत्र	४०० – २००० मि.	१९४	१२.६

स्रोतः जिल्ला पार्श्वचित्र, रसुवा, २०७१ तथा फरेष्ट एण्ड ल्याण्डस्केप डेभुलपमेन्ट सेरिज २ः २००५

जिल्लाको सवभन्दा अग्लो स्थान ७२४५ मि उचाईको लाङटाङ हिमालको लिरुङ पिक हो भने सवभन्दा होचो स्थान ४५७ मि. को वेत्रावती हो । जिल्ला सदरमुकाम धुन्चे बजार १९५० मिटरको उचाईमा रहेको छ ।

१.३.२ भूक्षय सम्भावित क्षेत्र

यस जिल्लाको सबै भूभाग हिमाल, लेक र पहाडी भूभागले ढाकेको हुँदा अधिकांश जमिन भिरालो रहेको छ । भूसंरक्षण र बनोट जटिल र कमजोर भएको कारण यस जिल्लाको धेरै भाग पहिरोको लागि संवेदनशील देखिन्छ । अधिकांश क्षेत्र पहाडी भएकोले जमिनको माथिल्लो सतहको मलिलो माटो बगेर तल्लो क्षेत्रतिर जाने गर्दछ । यसबाट वर्षेनी जग्गाको उर्वराशक्तिमा ह्रास हुदै गईरहेको र घर परिवार विस्थापीत भईरहेको अवस्था देखिन्छ ।

१.४ जलवायु

मनसुनी हावापानी भएको यस जिल्लामा यहाँको हावापानी १,९०० मिटर भन्दा माथिको उचाईमा धेरै चिसो पाईन्छ। विषम धरातलिय स्वरूपको कारण हावापानीमा पनि विषमता हुनु स्वाभाविक कै मानिन्छ। ५,००० मिटर भन्दा माथिको हिमाली भेगमा ज्यादै चिसो हावापानी, लेकाली प्रदेशमा ज्यादै चिसो र गर्मी याममा केहि उष्ण हुने गर्दछ। वेसी भू-भागमा प्रायः उष्ण हावापानी हुने भएकोले हावापानीको एकीन अवस्था पहिल्याउन कठिन छ। मनसुनी वर्षा र लेकाली हिमाली वर्षा हुने भएकोले करिव जेष्ठ महिना देखि आश्विन महिनासम्म प्रसस्त वर्षा हुने, मौसम प्रायः वदली रहने गर्दछ। यहाँ गर्मियाममा औषत अधिकतम तापक्रम लगभग २४ डिग्री सेल्सियससम्म र हिउँदमा औषत न्यूनतम तापक्रम लगभग ४ डिग्रीसेल्सियससम्म पुग्ने गर्दछ। असार र साउन महिनामा तापक्रम अधिकतम विन्दुमा पुग्दछ भने मंसिरदेखि माघ महिनासम्म निकै तल झर्दछ। बर्षायाममा अधिकतम ६९१.७ मिलिमिटरसम्म बर्षा हुन्छ भने हिउँदका महिनाहरुमा यसको मात्रा नगन्य रहन्छ। आश्विन, कार्त्तिक, फाल्गुण, चैत्र र वैशाख महिनामा मौसम निकै राम्रो र सफा हुने गर्दछ। कार्वनमोनोक्साइड लगायत ग्रिनहाउस ग्यासहरुको बढ्दो उत्सर्गनको कारण विश्व तापमानमा बृद्धि भएको छ र यसबाट विशेष गरी विकासोन्मुख तथा अल्पविकसिक देशका ग्रामीण जनताको जनजीविका, श्रोत र साधनमा नकारात्मक प्रभाव परिरहेको छ। समयमा वर्षा नहुनु, हिउ नपर्नु, लामो समय खडेरी हुनु, अतिबृष्टि, खण्डबृष्टि तथा अनावृष्टि हुनु, गर्मी तथा जाडोमा बृद्धि हुनु, तापक्रम बढ्नु, वनस्पतिको जीवनचक्रमा बदलाव देखिनु, कृषि तथा वनबालीमा रोगकिराको प्रकोपमा बृद्धि हुनु जस्ता जलवायु परिवर्तनका लक्षणहरु रसुवा जिल्लामा पनि देखिन थालेको छ। यसका साथै हिउँ पग्लने क्रममा बृद्धि, हिमताल फुट्ने, बाढीपहिरो जस्ता समस्यामा बृद्धि भैरहेको छ। फलस्वरुप विपद र यसबाट हुने मानवीय तथा भौतिक क्षतिमा बृद्धि देखिएको छ।

१.५ प्रमुख पर्यटकीय, ऐतिहासिक तथा अन्य स्थानहरु

यो जिल्ला प्राकृतीक रुपमा अति नै सुन्दर रहेको छ। यस जिल्लामा धेरै मात्रामा पर्यटकीय क्षेत्रहरु रहेका छन्। तीमध्ये केही ऐतिहासिक, धार्मिक एवं सांस्कृतिक महत्वका पर्यटकीय क्षेत्र छन् भने केही ऐतिहासिक एवं अन्य पर्यटकीय क्षेत्रहरु रहेका छन्। जो निम्नानुसार रहेका छन् :

(क) साञ्जेन हिमाल (ख) लाङटाङ हिमाल/ क्यान्जिन उपत्यका ग) गणेश हिमाल
(घ) गोसाइकुण्ड (ङ) सूर्यकुण्ड (च) पार्वती कुण्ड (छ) भैरव कुण्ड
(ज)सरस्वतीकुण्ड (झ) गणेश कुण्ड (ञ) दुध कुण्ड (ट) रसुवागडी/गुप्तेश्वरमहादेव
(ठ) तातोपानी (ड) उत्तरगया (ढ) चन्दनवारी (ण) लौरीविनायक
(त) कालिकास्थान मन्दिर (थ) तामाङ सम्पदा मार्ग

१.५.१ प्रमुख नदीहरु

मुख्य नदीको रुपमा भोटेकोशी र त्रिशूली रहेका छन् भने साहायक नदीको रुपमा चिलिमे खोला, लाङटाङ्ग खोला, मैलुङ्ग खोला, फलाखु खोला आदि प्रमुख हुन।

१.५.२ प्रमुख ताल/पोखरी

यस जिल्लाका प्रमुख तालहरु गोसाईकुण्ड, सूर्यकुण्ड, पार्वतीकुण्ड, भैरवकुण्ड, सरस्वतीकुण्ड, गणेशकुण्ड, दुधकुण्ड आदि हुन यीनलाई मुख्य धार्मिक स्थलको रुपमा पनि लिईन्छ।

१.५.४ प्रमुख व्यापारिक महत्वका ठाउँहरु

यस जिल्लाका प्रमुख व्यापारिक स्थलहरुमा बेत्रावती, कालिकास्थान, धुन्चे, स्याफ्रुबेंसी, टिमुरे तथा शान्तिबजार प्रमुख वजारीकरण भएका वस्तीहरु हुन्।

१.६ जनसाङ्ख्यिक विवरण

विगत दश वर्षमा रसुवा जिल्लाको जनसङ्ख्या ४४,७३१ बाट घटेर ४३,३०० पुगेको छ । सोही अवधिमा रसुवाको जनसङ्ख्या वृद्धिदरमा उल्लेख्य गिरावट आएको देखिन्छ । विसं २०५८ मा २.१७ % रहेको वृद्धिदर घटेर वर्तमानमा -३.२० % मा सिमित भएको पाइएको छ । जबकि समग्र नेपालको जनसंख्या वृद्धिदर १.३५% रहेको छ । जुन २०५८ मा २.२५% रहेको थियो । रसुवामा कुल जनसङ्ख्यामा पुरुस महिलाको हिस्सा बराबरीनै देखिन्छ भने अघिल्लो जनगणनाको तुलनामा परिवारको आकार घटेको पाइएको छ । जनसङ्ख्या सम्बन्धी मुख्य नतिजालाई तलको तालिकामा देखाइएको छ ।

१.६.१ जनसङ्ख्या विवरण:

विवरण	जम्मा परिवार	जम्मा जनसंख्या	पुरुष	महिला	वार्षिक वृद्धिदर
२०५८		४४७३१	२३३५५	२१३७६	२.१७ %
२०६८	९७७८	४३३००	२१४७५	२१८२५	-३.२० %
०६८ नेपाल	५,४२,७३०२	२,६४,९४,५०४	१,२८,४९,०४१	१,३६,४५,४६३	१.३५%

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०५८ र २०६८,केन्द्रीय तथ्यांक बिभाग

२. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको परिचय

नेपाल वहु प्रकोप जोखिमयुक्त देशहरु मध्य उच्च जोखिममा रहेको देश हो । नेपालको भौगोलिक वनावट र यसवाट सिर्जित परिणाम जो प्रकोपका दृष्टिले अति संवेदनसिल तथा जोखिमयुक्त अवस्थमा रहेको छ । विभिन्न तथ्याङ्कहरुमा उल्लेख भए अनुसार नेपाल सम्पुर्ण जोखिमको हिसावले २० औं स्थानमा छ । भूकम्पको हिसावले विश्वमा ११ औं, बाढीको हिसावले ३० औं र जलवायु परिवर्तनको हिसावले एशिया स्तरमा छैठौं जोखिमपूर्ण देशका रुपमा रहेको छ । नेपालका २३१५ वटा हिमतालमध्ये २२ वटा फुटने अवस्थामा छ । प्रत्येक वर्ष प्रकोपका ४२० वटा घटना घटेको पाइन्छ । प्रत्येक वर्ष १००० मानिसहरु मारिन्छन । ८० जना वेपत्ता हुन्छन् ९३५० घरधुरी र १३३०००० जनसंख्या प्रभावित, १६००० घर परिवार विस्थापित, १ अरव भन्दा बढी आर्थिक क्षति हुन्छ । नेपालमा भर्खर मात्र २०७२ बैशाष १२ गते गएको विनासकारी भूकम्पका कारण १४ वटा जिल्लाहरु अति प्रभावित भएको छ । भूकम्पका कारण ८०२० जनाको ज्यान गएको छ भने १६०३३ जना घाईते भएका छन् । त्यस्तै गरेर ३७५ जना मानिसहरु हराएको नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयको प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको छ । रसुवा जिल्लामा विपद्संग सम्वन्धित व्यवस्थित प्रकारको तथ्याङ्क राख्ने प्रणाली स्थापना नभएतापनि रसुवा जिल्ला प्रकोपको हिसावले संवेदनसिल जिल्लाको रुपमा पहिचान भएको छ । विपद जोखिमको नक्सांकनमा रसुवा जिल्ला पहिरो, बाढी, आगालागी तथा महामारीमा जोखिममा पर्दछ । रसुवा जिल्लामा हुने विपदका घटनाहरु मध्ये पहिरो प्रमुख रहेको छ । अधिकांश भिरालो जमिन, बलौटे माटो, वन जंगलको विनास, अत्यन्तै भिरालो पहाड पर्वत, खोरिया फडानी, अवैज्ञानिक भू-उपयोग र कमजोर भौगोलिक वनावटका कारण वर्षातका बेला वर्षाको पानी सँगै आउने पहिरो र त्यसले उत्पन्न गर्ने बाढी नै रसुवा जिल्लाको मुख्य विपदको रुपमा रहेको देखिन्छ । त्यसै गरी हिमालको पानीलाई नियन्त्रणमा राख्ने प्राकृतिक बाँधहरु नष्ट हुनु तथा मौसममा हुने परिवर्तनले हिमनदीको अग्रभाग तिब्र रुपमा पग्लने र हिमतालहरु प्राकृतिक बाँधको नियन्त्रणमा रहन नसकी विस्फोट हुने अवस्थाले पनि अरु बढी पहिरो तथा बाढीको जोखिम थपिएको अवस्था छ । भुकम्पीय दृष्टिकोणबाट पनि जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेको छ । यहांको भौगोलिक बनोट, अधिकांस विद्यालयहरु सांगुरो र भिरालो अवस्थितिमा बनाइनु, अधिकांस घरहरु ढुङ्गामाटोबाट बनेका हुनु र पुर्वतयारी सम्बन्धि चेतनाको अभावले गत २०७२ बैशाख १२ को भूकम्पले जिल्लाले ठूलै क्षति व्यहोर्नु परेको थियो ।

त्यसै गरी, आगजनी रसुवा जिल्लाको अर्को मुख्य विपदको रुपमा रहेको छ । घरेलु प्रयोजनका लागि असावधानीपूर्वक आगोको प्रयोग र त्यसको व्यवस्थापनमा हेलचक्र्याँईले गर्दा बस्तीहरुमा आगलागीका घटना प्रसस्त हुने गरेका छन् । यसका अतिरिक्त हालका दिनहरुमा वनजंगलहरुमा लाग्ने गरेको वन डढेलो पनि समस्याको रुपमा देखा परेको छ । यहाँको भौगोलिक बनावटले गर्दा भुकम्पको जोखिम पनि उच्च अवस्थामा रहेको छ । साथै हावाहुरी तथा चट्यांगले पनि वर्षेनी केहि न केहि क्षती पुर्याईरहेको अवस्था छ ।

यसरी हेर्दा नेपालमा कुनै पनि प्रकारको विपद्का घट्ना घट्न सक्ने सम्भावना अत्याधिक मात्रामा रहेको छ । यसको लागि राज्यको तर्फवाट पूर्व तयारी गरी विपद्वाट हुने क्षेतीको न्यूनीकरण गर्न राज्यका हरेक तहका संयन्त्र र स्थानीय समुदायस्तर सम्म सचेतना र तयारी हुन आवश्यक छ । प्रकोप व्यवस्थापन र उद्धार कार्यलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा मानव अधिकारका रुपमा अघि बढाउन १८-२२ जनवरी २००५ मा जापानको ह्योगो शहरमा प्राकृतिक प्रकोप न्यूनिकरण सम्बन्धि दोश्रो विश्व सम्मेलन भएको थियो यस अवसरमा नेपालले प्रकोप न्यूनीकरण एवम् समन्वय परिषदको गठन, प्रकोप सम्बन्धि राष्ट्रिय रणनीति तयार गर्ने, विकसित मूलुकका उच्च प्रविधि र अनुभवहरुलाई अनुसरण गर्ने, दिगो विकास र सुरक्षित भविष्य निर्माणका लागि शिक्षा भन्ने नारालाई साकार पार्न शैक्षिक पाठ्यक्रममा सुधार गर्ने र प्रकोप न्यूनीकरणका लागि विश्व कोषको स्थापना गर्ने जस्तो कुराहरुमा आफ्नो प्रतिबद्धता जाहेर गरेको छ । साथै यस प्रकोप जोखिम न्यूनीकरणलाई नेपाल सरकारबाट २५ असोज २०६६ मा स्वीकृत गरिनुका साथै रणनीतिमा पनि जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि अवधारणाहरूलाई आपतकालीन पूर्वतयारी (Preparedness), प्रतिकार्य (Response) तथा पुनर्लाभ (Recovery) सम्बन्धि कार्यक्रम व्यवस्थित रूपमा समावेश गर्ने भनि समेत उल्लेख गरिएको छ ।

धेरै विपद (Disastar) हरुलाई प्राकृतिक विपद् वा प्रकोपको रुपमा मानेर त्यसको निवारण गर्न नसकिएता पनि विपद् जोखिम न्यूनिकरण गर्न सकिने भएकोले विपद् पूर्व नै योजनाबद्ध तरिकाले विपद् व्यवस्थापन योजना वनाउन आवश्यक हुन्छ । विपद् पूर्व (Pre Disater), विपद्को समयमा (During Disaster) र विपद् पश्चात (After Disaster) गरिने क्रियाकलापहरुको योजनावद्व तयारीको खाँका नै विपद् व्यवस्थापन योजना हो । मनसुनको समयमा आउने विपद्वाट कति मानिस संकटाभिमुख अवस्थामा छन, कसलाई कसरी उद्धार गर्न सकिन्छ र को को संग के, कति, कस्तो श्रोत साधन छ, सो को लेखाजोखा गरी मनसुनवाट हुने क्षतिबाट मानव जीवनको सुरक्षाको लागि यो मनसुन पूर्व जिल्ला आकस्मिक योजना (contingency plan) ले सहयोग गर्ने भएकाले प्रकोपलाई व्यवस्थापन गर्न विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयारी गरिएको छ ।

३. विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाका उद्देश्यहरु

- प्रकोपका कुनैपनि घट्नावाट हुन सक्ने विपद् र त्यसवाट सिर्जित मानवीय असरहरुलाई न्यूनीकरण गर्न पूर्व योजना तर्जुमा गर्ने ।
- विपद्को समयमा र विपद् पश्चात गर्ने गतिविधीहरुको जिम्मेवारी क्रमवद्ध रुपमा राखि सरोकारवालाहरुलाई जानकारी गराउने ।
- विपद्को क्षेत्रमा कार्यरत सरकारी, गै.स.स. तथा अन्तराष्ट्रिय गैससहरु संग विपद् पूर्व नै आकस्मिक योजना तयार गरी विपद् सामना गर्न सक्ने क्षमता (Resilience Power) को पहिचान गर्न ।
- विपद्को समयमा संयमित र संगठित भई विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई योजना वद्ध तरिकावाट पूर्व जिम्मेवारीको किटान गरी व्यवस्थापन गर्न सहयोग गर्ने ।

४. योजना तर्जुमा विधि

विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पश्चात मानवीय सहयोग उपलव्ध गराउँदा एकद्धार नीति अपनाई जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति अर्न्तगत रहि मानवता, निष्पक्षता तथा तटस्थता कायम गरी आकस्मिक विपद् व्यवस्थापन गर्ने ।

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPRP) तयार गर्न सर्वप्रथम साझेदार निकायहरुको पहिचान गरिएको थियो । विपद्को क्षेत्रमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा कार्यरत साझेदार निकायहरुको पहिचान पश्चात विगतमा भए गरेका सूचना तथा सन्दर्भ सामाग्रीहरुको पुनरावलोकन गरिएको थियो । विपद् व्यवस्थापन कार्यमा संलग्न निकायहरुको क्षेत्रगत रुपमा बैठक बसी विद्यमान श्रोतहरुको पहिचान, अद्यावधिक गरी विपद्का् समयमा संचालन गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरुका विषयमा बैठकमा समूह कार्य गरी जिम्मेवारी निर्धारण भएको थियो । विषयगत समूहबाट प्राप्त विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना जिल्ला दैवी प्रकोप उद्दार समितिको बैठकमा प्रस्तुतीकरण गरी योजनालाई अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

४.१ स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५

स्थानिय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ ले स्थानीय विकासका लागि स्वायत्त शासनको व्यवस्था सहित वातावरणमैत्री विकास व्यवस्थापनका लागि विकेन्द्रीकरणको अवधारणालाई प्रवर्द्धन गरेको छ । यसमा विकास प्रक्रिया, वातावरण र विपद् बीचका अन्तरसम्बन्धलाई प्रत्यक्ष वा परोक्ष रुपमा जोड दिइएको छ । यस ऐनले स्थानीय निकायहरुलाई उत्तरदायी बनाएको भएता पनि उक्त ऐनमा भएका व्यवस्थाहरुलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक नियमावली तथा बजेटको विनियोजन नगरिएकाले ऐनमा व्यवस्था भएका अवधारणाहरुको कार्यान्वयन पक्ष एकीकृत रुपमा अगाडी बढाउन नसकिएको अवस्था छ । रसुवा जिल्लाको सन्दर्भमा स्थानीय निकायहरुको विपद् व्यवस्थापन गर्ने क्षमता न्यून भएका कारण स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनले सोचे बमोजिमको तत्काल जिम्मेवारी बहन गर्न सकेको देखिदैन ।

४.२ दैवीप्रकोप उद्धार ऐन, २०३९ :

नेपालमा विपद् व्यवस्थापनको कानूनी संरचनाको शुरुवात २०३९ सालमा जारी भएको दैवीप्रकोप (उद्धार) ऐन, २०३९ बाट भएको हो । यो ऐनले सरकारलाई विपद्को सामना गर्न तयार हुने र विपद्को समयमा प्रतिकार्य गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । यो ऐनले मुलुकको इतिहासमै पहिलो पटक विपद् व्यवस्थापनको लागि संस्थागत संरचनाको व्यवस्था गरेको छ ।

४.३ विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा राष्ट्रिय कार्यशाला २०६७ को सिफारिस

१. जिल्ला तथा क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवाला निकायहरुले आ-आफ्नो निकायमा विपद् सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने ।

२. विपद् सम्बन्धी विविध तालिम, बैठक तथा कार्यशालामा जिल्लामा कार्यरत सबै मानवीय सहायतामा संलग्न निकायलाई आमन्त्रण गर्ने र उनीहरुलाई सक्रियरुपमा सहभागी गराउने । यस्ता निकायहरुमा सरकारी विषयगत निकायहरु, सुरक्षा निकायहरु, राष्ट्रसंघीय संस्थाहरु, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु, रेडक्रस अभियानका सदस्यहरु, विषयगत क्षेत्रका अगुवा तथा सदस्य संस्थाहरु आदि पर्दछन् ।

३. क्षमता विकास तालिमका रुपमा तालिम तथा बैठकका माध्यमबाट आपत्कालीन पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यमा विषयगत अवधारणा (Cluster approach) लाई सुदृढ बनाउने ।

४. विपद् पूर्वतयारी योजना तर्जुमाका लागि सरकारी र गैर/सरकारी निकायका बीच समन्वय गर्न जिल्लामा जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्था (DLSA) पहिचान गर्ने । योजना तर्जुमामा एकरुपता कायम गर्नका लागि सबै जिल्ला अगुवा सहयोगी संस्थाले एकजना मुख्य जिम्मेवार व्यक्ति तोकी विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ (Guideline for Disaster Preparedness Response Plan 2011) को बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने ।

५. प्रत्येक वर्ष विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्यशाला आयोजना गरे पश्चात् सबै विकास क्षेत्रमा क्षेत्रीय कार्यशाला आयोजना गर्ने । यस्तो कार्यशालाका सहभागीहरुमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विकास समिति, नेपाल रेडक्रसका जिम्मेवार प्रतिनिधि तथा क्षेत्रीय दैवी प्रकोप उद्धार समितिका सदस्यहरु तथा यस क्षेत्रमा कार्यरत प्रमुख गैर / सरकारी संस्थाहरु हुन सक्दछन् ।

६. सबै मानवीय सहायतामा संलग्न साझेदार संस्था तथा सरकारी विषयगत कार्यालयहरुबाट आवश्यक बजेट विनियोजनको सुनिश्चित गर्न तथा यसको प्रचार-प्रसार गर्न जिल्ला विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPR Plan) लाई जिल्ला परिषद्बाट अनुमोदन गराउने ।

७. विपद् संकटासन्न क्षेत्रका बासिन्दाहरुलाई आवश्यक उद्धार सामग्रीको समेत व्यवस्था गरी खोजी तथा उद्धार सम्बन्धी तालिम उपलब्ध गराउने ।

८. विकासका आयोजनामा विपद् जोखिम न्यूनीकरणलाई मूल प्रवाहीकरण गर्ने ।

९. विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना (DPR Plan) तयारीका लागि न.पा/गा.वि.स. स्तरीय विपद् जोखिम नक्सा अनिवार्य रुपमा तयार गर्ने र यो कार्य सम्बन्धित न.पा/गा.वि.स. को पदाधिकारीसँगको प्रत्यक्ष संलग्नतामा गर्ने ।

१०. ७५ वटै जिल्लामा योजना तर्जुमामा एकरुपता कायम गर्न र गुणस्तर कायम गर्न सबै जिल्लाका निकायहरुले विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा मार्गदर्शन, २०६७ को अनिवार्य प्रयोगगर्ने ।

११. केन्द्रीय, क्षेत्रीय र जिल्ला तहमा मार्गदर्शन, २०६७ को बारेमा अभिमुखीकरण तालिम सञ्चालन गर्ने र यसका लागि मानवीय सहायतामा संलग्न निकायलाई सहयोग गर्न आव्हान गर्ने ।

१२. आ-आफ्नो भूमिका तथा जिम्मेवारीका बारेमा हुन सक्ने द्विविधालाई अन्त्य गर्न सबै जिल्लामा जिल्ला प्रशासन कार्यालय र जिल्ला विकास समितिले आपसी छलफल र समन्वय गरी म्एच एबिल तयार सम्बन्धी कार्य गर्ने । जिल्ला विकास समितिले DPR Plan तयारी प्रकृयामा आवश्यक सहयोग गर्ने ।

१३. विद्यालय र मदरसाको विकल्पका रुपमा सुरक्षित आश्रयस्थलको पहिचान गर्ने ।

१४. DPR Plan को एउटा भागको रुपमा विपद्को प्रकृतिमा आधारित प्रतिकार्य योजना (Scenario Based Response Plan) तयार गर्ने जुन आकस्मिक योजना (Contingency Plan) को तर्जुमा प्रकृयासँग मिल्दोजुल्दो हुन्छ । विपद्को प्रकृति छनौट गर्दा सबै जिल्लाले भूकम्पीय जोखिम सम्बन्धी प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने र जिल्लाको संकटासन्नताका आधारमा अन्य विपद्को छनौट गरी प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गर्ने ।

१५. हरेक जिल्लामा विपद् पूर्वतयारी योजना तर्जुमा प्रकृयामा राजनैतिक दल र नीजिक्षेत्रको सहभागिता अनिवार्य गर्ने ।

१६. राहत तथा उद्धार सम्बन्धी वैज्ञानिक मापदण्ड तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।

१७. DPR Plan मा उल्लेख भए बमोजिमको साझा विपद् लेखाजोखा औजार (Common Disaster Assessment tool) को सबै सरकारी तथा मानवीय सहायतासम्बन्धी साझेदार निकायले प्रयोग गर्ने ।

१८.प्रभावकारी पूर्व तयारीका लागि योजनातर्जुमाको शुरु प्रकृया देखि नै संचार माध्यमलाई संलग्न गराउने ।

१९. यस अघि नै DPR Plan तयार गरिसकेका जिल्लाहरुले पनि प्रभावकारी मानवीय प्रतिकार्यका लागि वर्तमान अवस्था र आवश्यकताको आंकलन गरी विद्यमान DPR Plan लाई संशोधन वा अद्यावधिक गर्ने । यसका साथै तर्जुमा भएको योजनाको कम्तीमा वर्षमा २ पटक समीक्षा गर्ने ।

२०. प्रत्येक जिल्लाको DPR Plan को कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन तथा समीक्षा गर्न कार्ययोजना तर्जुमा गर्ने (यसका लागि सरकारी निकाय, रेडक्रस, राष्ट्रसंघीय निकाय, राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय गै.स.स. र निजीक्षेत्र सम्मिलित ५ सदस्यीय कार्यदल निर्माण गर्ने ।

२१. नपा/गा.वि.स. तथा जिल्ला तहमा जनचेतनामूलक अभियान संचालन गर्ने ।

२२. DPR Plan को तर्जुमामा जिल्लास्थित सबै मानवीय सहायतामा संलग्न निकायहरुले जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिलाई सहयोग गर्न आव्हान गर्ने ।

५. विपद्पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको अपेक्षित नतिजा

विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तयार भए पछि निम्न अनुसारको प्रतिफल प्राप्त हुनेछ ।

- नियमित रुपमा समन्वयात्मक वैठक संचालन हुनेछ ।
- विपद् पूर्व तयारीहरु क्षेत्रगत रुपमा जिम्मेवारी स्पष्ट भई गतिविधिहरु संचालन गर्नेछन् ।
- विपद्को क्षेत्रमा कार्यरत साझेदार निकायहरुको पहिचान हुनेछ ।
- संचार सम्पर्क र समन्वयमा वढोत्तरी भई विपद्को समयमा सिघ्र सूचना, खोजतलास र उद्धार हुनेछ ।
- प्रतिकार्यको साझा मापदण्ड निर्धारण हुने छ ।
- सामुहिक जिम्मेवारी वहन् भई प्रभावकारी रुपमा विपद् व्यवस्थापन हुनेछ ।
- श्रोतहरुको पूर्व अनुमान गर्ने र विपद्को समयमा उपलव्ध श्रोतहरुको समुचित उपयोग हुने छ ।

६. जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समितिको वैठक

जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति अध्यक्ष/प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री कृष्ण प्रसाद अधिकारी ज्यूको अध्यक्षतामा २०७३।२।३ गते वैठक बसी विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना सम्वन्धमा सम्वद्ध निकायहरु संग छलफल भयो जसमा जिल्ला अगुवाई गर्ने संस्थाको रुपमा नेपाल रेडक्रसको संयोजकत्वमा ११ सदश्यीय कार्यदल गठन गरीएको थियो भने क्षेत्रगत समूहको वैठक (Cluster Meeting) वाट प्राप्त सुचनाहरुलाई संकलन, सम्पादन गर्न, रुजु गर्न र अन्तिम मस्यौदा तयार गरी कार्यदल मार्फत जिल्ला दैवी प्रकोप उद्दार समितिमा पेशगर्नका लागी ३ सदस्यीय मस्यौदा समिति (जि.वि.स. का कार्यक्रम अधिकृत श्री लिला नाथ नेपाल संयोजक, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी रसुवा शाखाका कार्यक्रम अधिकृत श्री उद्धवराज अवस्थी र सवल परियोजना प्रतिनिधि- श्री हेमन्त राज जोशी सम्मिलित) गठन गरी जिम्मेवारी दिईएको थियो ।

दैवी प्रकोप उद्धार समितिको आयोजना र नेपाल रेडक्रस रसुवा र सवल परियोजनाको साझेदारीमा सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री दिपक के.सी.को अध्यक्षतामा मिति २०७३।२।२७ गते पुनः सरोकारवालाहरुको वैठक वसि सबै क्लष्टरहरुबाट प्रतिवेदन पेश गर्न र आफनो जिम्वोरी वाँडफाडका लागी जिल्ला विपद प्रतिकार्य योजना निर्माण गर्न सहभागितात्मक कार्ययोजना तयार गरिएको थियो ।

७. क्षेत्रगत सहयोगी संस्थाहरुको बैठक (Cluster Meeting)

विधमान श्रोतहरुको पहिचान तथा प्रतिकार्य योजनाको अध्यावधि गर्न प्रत्येक क्षेत्रगत सहयोगी संस्थाको नेतृत्व गर्ने संस्थाहरुको समन्वयमा क्षेत्रगत रुपमा वैठक वसी योजनाको अध्यावधि भएको थियो ।

क्षेत्रगत सहयोगी संस्थाहरुको बैठक (Cluster wise Meeting) :

सि.न.	क्षेत्रगत सहयोगी समूह	वैठक भएको मिति	नेतृत्व गर्ने कार्यालय
१.	सूचना, सञ्चार, समन्वय, खोज तलास र उद्धार	२०७३।३।२७	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय
२.	आपतकालीन खाध तथा कृषि र जिविकोपार्जन	२०७३।३।२७	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय
३.	आपतकालीन आश्रय स्थल तथा गैरखाद्य	२०७३।३।२७	जिल्ला विकास समिति
४.	आपतकालीन Logistic समन्वय	२०७३।३।२७	जिल्ला प्रसाशन कार्यालय
५.	खानेपानी तथा सरसफाइ	२०७३।३।८	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय
६.	स्वास्थ्य तथा पोषण	२०७३।३।२७	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय
७.	शिक्षा	२०७३।३।३	जिल्ला शिक्षा कार्यालय
८.	आपतकालीन संरक्षण	२०७३।३।१९	महिला विकास कार्यालय
९.	तत्कालीन पुर्नलाभ	२०७३।३।२७	जिल्ला विकास समिति

८. रसुवा जिल्लाको प्रमुख जोखिमहरु

रसुवा जिल्ला भौगोलिक रुपमा हिमाल, लेक, पाहाड र वेंशी मिलेर बनेको भिरालो जमिन हुनाले यंहाँ विविध प्रकारको हावापानी पाईन्छ । यहि कारणले गर्दा विविध प्रकारका अवसर संगै प्रकोपका घटनाहरु घट्ने गर्दछन । यस जिल्लाका अधिकांस भूभाग पहाडी भिरालो वनावट रहेकाले वर्षा महिनाहरुमा पहिरो जाने जसले गर्दा वाटोघाटो, खेतीयोग्य जमिन र धनजनको क्षेती हुने गर्दछ । त्यस्तै गरी वेंशीतिर पहाडी भूभागवाट बगेर आउने नदीले गर्दा खेतियोग्य जमीनहरु विनास हुने गर्दछ । जाडो महिनामा हिमाली, लेक र पहाडी भूभागमा अत्याधिक चिसोका कारण जनजीवन प्रभावित हुन्छ । चैत्र, वैशाष र जेष्ठ महिनामा हुने आगोलागिले जंगल सखाप हुने तथा हावाहुरीले मानिसहरुका घर, सार्वजनिक भवनहरु (विद्यालय,

स्वास्थ्य चौकी) उडाउने भत्काउने गर्दछ । चट्याङ्ग, र जंगली जनवारको आतंक पनि प्रकोपको रुपमा रहेको छ ।

१) भुकम्प २) बाढी पहिरो
३) हावाहुरी ४) महामारी
५) आगलागी ६) चट्याङ्ग
७) जंगली जनवार आतंक ८) हिमपात तथा हिउँ पहिरो
९) सुख्खा खडेरी १०) सडक दुर्घटना

९.प्रकोप जोखिम स्तरीकरण

रसुवा जिल्लाका कुन क्षेत्र तथा गा.वि.स.हरु प्रकोपको जोखिममा रहको छ भनि अनुमान मात्र गर्ने गरिएकोमा यस वर्ष गाविस सचिव तथा स्थानीय सामाजिक परिचालकहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा समूह कार्यद्धारा (Group Work) मिति २०७३ असार ७ र ८ गते समग्र जोखिमको स्तरीकरण सूचकाङ्क गरी पहिरो, आगलागी, हावाहुरी, भुकम्प, जंगलीजनावर तथा अन्य विभिन्न प्रकोपहरुको स्तरीकरण गरिएको छ । यसरी जोखिम स्तरीकरण गर्नाले प्रभावित गा.वि.स., जनसंख्या तथा घरधुरीको पूर्वानुमान गरी सोहि अनुसारको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्यको लागि सजग रहन सहयोग गर्नेछ । समय सापेक्ष यस जोखिम सुचकाङ्कहरुलाई पनि अद्यावधी गरिंदै लगिने छ ।

९.१ समग्र गाविसहरुको जोखिमता सुचकांक

क्र. स.	गाविस	प्रकोप	जोखिम बहन क्षमता	जोखिमता सुचकाङ्क
१	धुन्चे	५.५	६.८७५	०.८
२	स्याफ्रु	५.२९	३.५	१.५१
३	गोल्जुङ्ग	७	४.६६	१.५०
४	गत्लाङ्ग	५.४४	३.५	१.५५
५	चिलिमे	५.५४५	५	१.०८
६	लहरेपौवा	६.०५८	३.३	१.८३५
७	सरमथली	४.९९२	३	१.६६
८	भोर्ले	६.२०६	४.७	१.३२
९	यार्सा	६.९९	३.३३	२.०९९
१०	हाकु	४.९९	४.५	१.१०
११	राम्चे	४.६	३.३७	१.३६६
१२	धैबुङ्ग	६.५१	३.८१	१.७०८
१३	बृद्धिम	५.४०	३	१.८
१४	डाँडागाँउ	६.४१	३.१२५	२.०५
१५	ठुलोगाँउ	४.८६	५.५	०.८८४
१६	लाङ्गटाङ्ग	७	३.२१	२.१८
१७	टिमुरे	६	३.०१	१.९९
१८	थुम्मन	५.७	२.५	२.२८

९.२ रसुवा जिल्लाको पहिरो जोखिम स्तरिकरणः

रसुवा जिल्लाको मुख्य जोखिमको रुपमा पहिरो रहेकोले पहिरो तथा बाढी जोखिम स्तरिकरण विषय यस योजनामा नयाँ विषयको रुपमा थप गरिएको छ । यसले आगामी दिनहरुमा सहयोग गर्न थप सहयोग पुऱ्याउन मद्दत मिल्नेछ । गा.वि.स.का सचिवहरुसंगको छलफलबाट पहिरो तथा बाढीको स्तरिकरण गर्दा निम्नानुसार समान्य जोखिम युक्त, मध्यम जोखिम युक्त र उच्च जोखिम युक्त गा.वि.स.हरुको वर्गिकरण गरिएको छ ।

सि.न.	जोखिमको प्रकार	गाविसहरु
१	पहिरोवाट सामान्य जोखिम युक्त	गोल्जुङ्ग, गत्लाङ्ग
२	पहिरोवाट मध्यम जोखिमयुक्त	लहरेपौवा, सरमथली, थुमन ,चिलिमे, स्याफ्रु, धुन्चे, बृद्धिम
३	पहिरोवाट उच्च जोखिम	राम्चे, हाकु, धैवुङ्ग, भोर्ले, डाँडा गाँउ, टिमुरे, लाङटाङ, ठुलोगाँउ, यार्सा

९.३ रसुवा जिल्लामा भुकम्प क्षतीको विश्लेषण २०७२

वि.सं. २०७२ साल बैसाख १२ गतेको महाभूकम्प र त्यसपछिका पराकम्पनहरुबाट रसुवा जिल्लामा ठूलो धनजनको क्षति भएको थियो । उपरोक्त क्षतिले जिल्लाको विकासका नियमित प्रक्रियाहरु अवरुद्ध बनाइदिएको र जिल्ला विकासका प्राथमिकताहरु नै असन्तुलित गराइदिएको अवस्था छ । तसर्थ आगामी दिनमा जिल्लाको विकासका लागि योजना र प्राथमिकता तय गर्दा भूकम्पीय क्षति र भविश्यमा आउन सक्ने सम्भाब्य प्रकोप जोखिमहरुलाई मध्यनजर गर्नुपर्ने हुन्छ । यसर्थ यस जिल्लाको भूकम्पीय क्षतिको विश्लेषण देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ ।

९.३.१ मानवीय र ब्यक्तिगत घर/आवास र गोठको क्षति

रसुवा जिल्लामा भूकम्पीय क्षतिको असर अन्य जिल्लाको तुलनामा अधिक रहेको छ । देशका वढी प्रभावित १४ जिल्ला मध्ये जनसंख्याको अनुपातमा रसुवा जिल्लाको मानवीय क्षति सवभन्दा वढी रहेको देखिन्छ । गत वैशाख १२ गतेको विनासकारी भूकम्प र त्यसपछिका पराकम्पहरुले सवैभन्दा क्षति पुगेको क्षेत्र आम जनताका निजी घर, गोठ, विद्यालय भवनहरु नैहुन् । मानिसहरुको अधिकांश मृत्यू पनि घरगोठ भत्किएर भएको थियो । जिल्लाभित्र घरगोठ भत्किएर भएको क्षतिका अलावा समग्र वस्ती नै भूकम्प र त्यसपछि आएको पहिरो एवं जमीनमा धाँजा फाटेका कारण वस्ती जोखिममा परेका हुँदा वस्तीको स्थानान्तरण वा पूनस्थापना गर्नुपर्ने अवस्था छ । रसुवा जिल्लाका १८ गाविसहरुमा भूकम्पले ध्वस्त भएका घरहरुमध्ये पूर्ण क्षति र आंशिक क्षति भएका घरहरुको विवरण यसमा संलग्न गरिएको छ ।

मिति २०७२।१।१२ गते गएको भुकम्पमा मृत्य भएका स्वदेशी र विदेशी को सख्यात्मक विवरण
स्वदेशीहरुको सख्यातमक विवरण

पुरुष	महिला	बालक	बालीका	कै
२०३	२७४	९६	८६	स्वदेशी ६५९

विदेशीरुको सख्यातमक विवरण

पुरुष	महिला	कै
११	११	विदेशी २२

- मृत्य स्वदेशी र विदेशीको सख्या जम्मा ६८१ जना

घाईतेको संख्यात्मक विवरणः-

पुरुष	महिला	बालक	बालीका	कै
३३८	२२१	७०	५२	घाईते स्वदेशी जम्मा ६८१

बेपत्ताको संख्यात्मक विवरणः-

पुरुष	महिला	बालक	बालीका	कैफियत
८१	१४	२	-	स्वदेशी जम्मा ९७ विदेशी २१ स्वदेशी र विदेशी जम्मा १११ जना बेपत्ता

- बुबा र आमा गुमाएका जम्मा २१ जना
- बुबा गुमाएका ....३४ जना
- आमा गुमाएका...........६९ जना
- बालक.......................६४ जना
- बालीका ....६० जना

गा.वि.स. स्तरमा भएको क्षति विवरण :

मानवीय क्षती			व्यक्तिगत घर,आवास र गोठको क्षती			
गा.वि.स.	**जनसंख्या**	**मृतक**	**घरधुरी**	**घरसंख्या**	**पुर्ण क्षती**	**आंशिक क्षती**
धुन्चे	२७४४	१५	७१४	६७१	७०४	०
हाकु	२१६९	९६	४४३	७०४	७०२	२
यार्सा	३८४४	३०	८२०	११९०	९०७	४
सरमथली	३९९२	३८	८२१	१४४१	९९३	०
धैबुङ्ग	४९२८	२४	११०९	१६५०	११२४	१५३
भोर्ले	५५७०	३४	११८४	१७८७	१३८६	३१
लहरेपौवा	४५२२	४९	१०५३	२०३७	१२६७	३२
राम्चे	२२६८	२९	४८९	८३४	५८६	०
ठुलोगाँउ	१३५६	५४	३१७	४९२	३९०	३
डाँडागाँउ	२१८६	६१	४७९	७६८	६०३	०
गत्लाङ्ग	१८०५	७	४००	६३५	५२९	२
चिलिमे	१३७८	२	३४०	५३४	४३८	१५
थुमन	१३५६	२	२३९	३५२	२९०	८
टिमुरे	४२३	१६	१३०	१९१	११६	३
बृद्धिम	४२२	४	१६१	२५३	१५९	५
लाङटाङ्ग	४१५	२०७	१५२	१९७	१९७	०

मानवीय क्षती			व्यक्तिगत घर,आवास र गोठको क्षती			
गा.वि.स.	जनसंख्या	मृतक	घरधुरी	घरसंख्या	पुर्ण क्षती	आंशिक क्षती
गोल्जुङ्ग	९७२	३	२६९	३७७	३१३	४
स्याफ्रु	२२७१	१०	६२१	८४१	७३५	०
जम्मा	४३३००	६८१	९७४१	१४९५४	११४३९	२६२

स्रोत: जिल्ला दैविप्रकोप उद्धार समिति र जिल्ला प्रहरी कार्यालय रसुवा२०७२

९.३.२ सरकारी र सामुदायीक भवनहरुको क्षति

सरकारी कार्यालयहरु (जिल्ला, इलाका र सेवा केन्द्र) को क्षति: यस अन्तर्गत जिल्लामा भूकम्पका कारण क्षति भएका सरकारी भवन अन्तर्गत केन्द्रीय सरकार अन्तर्गतका जिल्लास्तरीय, इलाका स्तरीय र सेवा केन्द्र स्तरका कार्यालयहरु गणना गरिन्छ । रसुवामा लगभग ४० वटा जिल्ला र इलाका स्तरका कार्यालयहरु तथा ५० वटा जति स्थानीय स्तरका कार्यालयहरु पूर्ण क्षति भएका छन् ।

९.३.३ प्रहरी चौकी, सेनाको ब्यारेक र राष्ट्रिय निकुञ्जको फिल्ड पोष्टको क्षति:

यस अन्तर्गत जिल्ला प्रहरी कार्यालय र प्रहरी चौकीहरु, राष्टिय निकुञ्जको सुरक्षार्थ रहेको नेपाली सेनाको गण र सो अन्तर्गतका फिल्ड सुरक्षा गुल्महरु, राष्ट्रिय निकुञ्जका फिल्ड पोष्टहरु आदिको गणना गरिन्छ ।

गाविस भवनहरु तथा सामुदायीक संस्थाका कार्यालयहरुको क्षति:

जिल्लाका १८ वटा गाविसहरु मध्ये अधिकांश गाविस भवन र आसपासमा रहेका सामुदायीक भवनहरु भुकम्पले भत्किएका छन् ।

९.३.४ विद्यालय भवनको क्षति:

जिल्ला भरीमा ९८ वटा विद्यालयहरुमा भूकम्पका कारण क्षति पुगेको छ । जसमा ६३२ वटा कक्षा कोठाहरुमा ध्वस्त भएका छन् ।

९.३.५ अस्पताल र स्वास्थ्य चौकीहरुको क्षति:

धुन्चेमा रहेको जिल्ला अस्पताल पूर्ण क्षती, जिवजिवेमा रहेको प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र सामानय क्षती भएको छ भने चिलिमे गाविसको बाहेक हरेक गाविसमा रहेका स्वास्थ्य चौकी र उपस्वास्थ्य चौकीहरुका भवन एवं सुरक्षित सुत्केरी गृहहरु पूर्णक्षति भएका छन् ।

९.३.६ सामुदायीक पूर्वाधारहरु (खानेपानी, सडक, सञ्चार) को क्षति

पानीको मुहान, पानी जम्मा गर्ने रिजरभ्वायर, वितरण प्रणालीको पाइप आदिमा क्षति पुगकोछ भने पासाङ ल्हामु राजमार्गको अधिकांश खण्ड, टिमुरेदेखि रसुवागढी सम्मको सडकमा भिरबाट आएको पहिरोमा पुरिएर सडक ध्वस्त भएका थिए । सञ्चारको हकमा हुलाक कार्यालयहरु, जिल्लाभित्र रहेका एफएम स्टेशन र टावरहरु तथा टेलिकम र निजी कम्पनीका टावरहरु ढलेका थिए ।

९.३.७ उद्योग, ब्यापार र पर्यटनको क्षति

भूकम्पले ब्यवसायीक क्रियाकलाप हुने घर भत्किँदा ब्यापार रोकिएको छ । त्यसैगरी रसुवागढी स्थित भन्सार र अध्यागमन कार्यालय पहिरोले ध्वस्त हुँदा द्धैदेशीय ब्यापारमा क्षति पुगेको छ । ग्रामीण स्तरमा लघु र घरेलु उद्यममा क्षति पुगेको छ । भूकम्पका कारण लाङटाङ उपत्यकामा आएको हिमपहिरोका कारण समग्र मानवस्ती नै ध्वस्त भएको र सो क्षेत्रका समग्र पर्यटकीय पदमार्गहरु नै ध्वस्त भएको अवस्थामा रसुवा जिल्लाको पर्यटनमा अपूरणीय क्षति पुगेको छ । स्याफ्रुबेसी देखि उत्तर लाङटाङ क्षेत्र जाने पदमार्ग, चिलिमे, थुमन र वृद्धिम क्षेत्रको तामाङ हेरिटेज ट्रेल आदि पनि क्षतिग्रस्त भएका छन् । उपरोक्त

पदमार्गहरुको तात्कालीक पुनर्निर्माण भई हाललाई चालू गराइएको भएपनि थप मर्मतसम्भार आवश्यक पर्नेछ ।

९.३.८ ठूला विद्युत आयोजनाहरुको क्षति

विनाशकारी भूकम्पले गर्दा रसुवा जिल्लामा सञ्चालित तथा निर्माणाधीन जलविद्युत आयोजनाहरुमा आंशीक क्षति पुगेको छ । मैलुङ खोला आयोजनाको पावर हाउस, अपर त्रिशुली आयोजनाको ड्याम्प साइट र निर्माणधीन पावरहाउस क्षेत्रमा भूकम्प पश्चात पहिरो गई क्षति पुगेकोछ । निर्माणाधीन रसुवागढी र साञ्जेन आयोजनाको काम रोकिन गई निर्माण अवधि लम्विएको छ ।

९.३.९ कृषि क्षेत्रको क्षति

विनाशकारी भुकम्पले गर्दा रसुवा जिल्लामा ३५० हे. जमिनको क्षती भएको छ भने धान २०५ टन,मकै ३५३ टन,गहुँ ५४० टन,कोदो ३४१ टन र आलु १६५ टन पुरीयर नष्ट भएको थियो । खडा अवस्थाका मकै ७०.५ हे.,गहुँ/ उवा ३१ हे.,मसुरो २० हे.,फापर ५हे. र आलु तरकारी १००हे. नष्ट भएको थियो । त्यस्तै ४०० वटा प्लाष्टीक घरमा गोलभेडा खेती गरिएकोमा भुकम्प वाट घरवारविहिन भएका व्यीत्तःहरु त्यसै टनेलमा अस्थायी वसोवास गरेकाले उक्त खेती नष्ट भएको थियो । जिल्लामा भएको रेम्बो ट्राउटको ५५ वटा रेशवय मध्य ३५ वटामा क्षति पुगेको त्यस्तै १लाख ३० हजार माछाको भुरा मरेको ४०० के.जि. खानेमाछामा क्षती पुगेको थियो । खाध्यान्न पुरीएर भएको क्षति,खडा वारीमा भएको क्षति,प्लाष्टीक खेतीमा भएको क्षति,रेशवय क्षति,भुरामाछा क्षति र खाने माछामा भएको क्षति समेत गरी करिव ११ करोड ७८ लाख ७५ हजारको क्षति भएको थियो ।

९.३.९ पशु क्षेत्रको क्षति

महाभुकम्पले गर्दा यस जिल्लामा गाई १५५१,भैंसि ५५८,वाखा ६५४७,भेडा ७९०, वँगुर ४१,कुखुरा २००८५,चौंरी ९२८,घोडा ३३,अन्य हाँस र खरायो ६३ गरी करिव रु.२३ करोड २४ लाख ९९ हजार ३ सय वरावरको क्षति भएको । त्यस्तै खोर गोठको क्षति करीव रु. ८९ लाख ६७ हजार वरावर रहेको अनुमान गरिएकोछ ।

१०. क्षेत्रगत पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना

१०.१.सूचना सञ्चार तथा समन्वय क्षेत्र (Information and Co-ordination Cluster)

१०.१.१ प्राकृतिक प्रकोप पछिको अनुमानित परिदृश्य (Flood Scenario)

- सूचना प्रसारण प्रविधिहरु अवरुद्ध
- सार्वजनिक पूर्वाधारहरु सडक, पुल, विद्युत, विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी सार्वजनिक भवनहरु अवरुद्ध वा क्षति ग्रस्त भएको हुने
- आवास तथा व्यक्तिगत सम्पत्ति क्षति
- महिला, वृद्ध, बालबालिका तथा शारीरिक, मानसिक रुपमा अशक्त मुख्यरुपमा प्रभावित र सबै समुदाय विस्थापित
- विद्यालय, स्वास्थ्य केन्द्र, प्रहरी चौकी जस्ता सार्वजनिक संस्थाहरुमा चाप
- आफन्तहरुसँगको सम्बन्ध विच्छेद भई हतास भएको र सम्पर्कको प्रयास भईरहेको ।
- व्यक्ति, घर, परिवार, समुदाय स्तरमा असुरक्षा र संत्रासको वातावरण सृजना हुने ।

१०.१.२ योजनाको उद्देश्य (Objectives of the Planning)

- विपद्का तीनै चरणमा आवश्यक पर्ने सूचनाको समीक्षा गर्ने ।
- जिल्ला र स्थानीय स्तरमा पूर्व चेतावनीका लागि सूचना संयन्त्रको स्थापना, विकास र पहिचान गरी अभिलेख अध्यावधिक गर्ने ।
- ठाडो र तेर्सो सूचना प्रवाहको (Vertical & Horizontal Information Channel) को परिचालन गर्ने गराउने ।
- सूचनाको प्राप्ती, विश्लेषण, उपयोग र सूचना प्रवाहको व्यवस्था मिलाउने ।
- केन्द्र, क्षेत्रीय स्तर र स्थानीय स्तरमा सूचना सम्प्रेषण र समन्वय गरी आवश्यक खोज उद्धार राहत लगायत कार्यका लागि सूचना सम्प्रेषण गर्ने ।
- सूचना प्रवाहका वैकल्पिक उपायहरु पहिचान गर्ने तथा सूचनालाई विश्लेषण गरी सम्बन्धित क्षेत्रहरुमा समन्वय गरी तत्काल प्रतिकार्य सुनिश्चित गर्ने ।
- जिल्लामा आपत्कालीन सञ्चालन केन्द्र स्थापना र सुसंचालनका लागि प्रयास गर्ने ।
- सम्पूर्ण सुचनाहरु जिल्ला दैवि प्रकोप उद्दार समिति मार्फत प्रवाह गरिनेछ । विपद्मा खोज र उद्धार कार्यमा खट्ने संस्था/समूहलाई सक्रिय पार्ने ।
- विपदको बेलामा तार बिहीन सञ्चार **(Wirless Communication)** को विस्तार गर्ने ।

१०.१.३ मानवीय सहयोगका मापदण्ड (Minimum Standards)

- समन्वय वैठक शुरुमा प्रत्येक दिन एक पटक बस्ने । कमाण्ड पोष्ट खडा गर्ने ।
- समन्वय बैठक र प्रतिवेदनका बारेमा जानकारी गराउने ।
- खोज उद्धार टोलीलाई आवश्यकताका आधारमा परिचालन गर्ने ।
- अवस्था तथा आवश्यकताको आधारमा रहेर–मिरा (MIRA) टीम परिचालन गर्ने ।
- पहिलो हप्तामा परिस्थितिका बारेमा दिनदिनै प्रतिवेदन तयार गर्ने । क्रमशः आवश्यकता अनुसार हरेक २ दिन तथा साप्ताहिक रुपमा निरन्तरता दिने ।
- पहिलो पटक २४ घण्टाभित्र र त्यसपछि (पहिलो हप्तामा हरेक दिन) समाचार माध्यमका लागि समाचार पठाउने ।
- क्षेत्रीय विपद् उद्धार समितिलाई सक्रिय पार्न प्रयास गर्ने ।
- समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापनको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गरि सबैलाई जानकारी गराउने ।

१०.१.४ सम्पर्क व्यक्तिहरु (Focal Person)

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	स्रोत व्यक्ति	पद्	सम्पर्क नम्बर	ईमेल
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	कृष्णप्रसाद अधिकारी	प्रमुख जिल्ला अधिकारी	९८५१२७७७७७	rasuwadao@gmail.com
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	प्रमेश बिष्ट	पहरी निरीक्षक	९८५१०९७३०८	dporasuwa@nepalpolice.gov.np
३	नेपाली सेना	विक्रम गुरुङ्ग	प्रमुख सेनानी	९७४१३५०१७७	hd_gana@yahoo.com
४	ससस्त्र प्रहरी वल	लेख बहादुर गुरुङ्ग	स.प्र.नि.	९८४६५८८६१८	apfrasuwa.coy@gmail.com
५	राष्ट्रीय अनुसन्धान कार्यालय	अरुण कार्कि	अनुसन्धान अधिकृत	९८४१७०६२२१	
६	जिल्ला विकास समिति	राजेन्द्र देव पाण्डे	स्थानीय विकास अधिकारी	९८५४०३०७२३	rdpsag@gmail.com
७	ला.रा.नी.	हरिभद्र आचार्य	प्रमुख संरक्षण अधिकृत	९८५१०११८५५	

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	स्रोत व्यक्ति	पद्	सम्पर्क नम्बर	ईमेल
८	जिल्ला वन कार्यालय	उमा पौडेल	नि.जि.व. अधिकृत	९८६०९०३२३१	
९	जिल्ला कृषी विकास कार्यालय	रमेश हुमागाई	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	९८४३१९४२९६	r.humagain@yahoo.com
१०	खा.पा.तथा स.स.डि.का.	रविमोहन कोईराला	सव डिभिजन प्रमुख	९८४६०३५८०९	
११	नेपाल टेलिकम	तोयानाथ रिजाल	कार्यालय प्रमुख	९७५१०९७७७७	
१२	नेपाल पत्रकार महासंघ	हेमनाथ खतिवडा	प्रतिनिधि FNJ	९८५१०११२७१	
१३	रेडीयो रसुवा	हिम नाथ देवकोटा	प्रतिनिधि	९८६००५६३४१	
१४	महिला विकास कार्यालय	अनजु ढुगांना	म.वि. अधिकृत	९८४१८६९१८१	
१५	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	दिनेश कुमार तमाङ	कोषाध्यक्ष	९८४९८२२६१२	dineshthokra72@gmail.com
१६	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	वीरेन्द्रप्रसाद शाह	हे.अ.अ.	९७४१०८६३५०	
१७	सवल परियोजना	हेमन्त राज जोशी	DRR/CCA	९८४८४९०४११	hemanta.joshi@care.org
१८	जर्मनि जि.आई.जेड.	कृष्ण प्रसाद निरौला	DDRC सहयोग अधिकृत	९८५२६८३०३८	Krishna.niraula@giz.de
१९	विभिन्न राजनितिक दलहरु	सवै पार्टिका प्रतिनिधिहरु			

१०.१.५.विद्यमान श्रोत तथा क्षमताको आँकलन (Existing Resource Mapping)

सि.नं.	साझेदार संस्था	मानवीय श्रोत	भौतिक सामाग्री	कैफियत
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	१२ जना	सवारी साधान ४ पांग्रे जिप १ थान मोटरसाईकल १ वटा सुरक्षित कार्यालय भवन १ वटा विपद कोष रहेको रकम रु ३ लाख १५हजार ६सय २१	
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	५० जना	पिक, गल, साबेल। डोरी, स्ट्रेचर, First Aid Kit,	
३	नेपाली सेना			प्राप्त नभएको
४	ससस्त्र प्रहरी वल	११६	पिक, सावेल, लाईन डोरी, गल, बाल्टिन, गैती, फरुवा, हेलमेट, आदी	
५	जिल्ला विकास समिति	३० जना मध्ये प्राविधिक ४ जना	सवार साधन ४ पांग्रे जिप १ थान मोटरसाईकल ८ थान सुरक्षित कार्यालय भवन १ वटा खुल्ला चउर कार्यालय परिसर अगाडि करिब २०० जना अटने खुल्ला चउर जिविस समिक्षा हलको भएको क्षेत्रमा करिब १००० जना सम्म अट्न सक्ने प्रकोप कोषमा रहेको रकम	
६	नेपाल टेलिकम कार्यालय	प्राविधिक जनशक्ति १० जना	सवारी साधन ४ पाग्रे महिन्द्र जिप १ थान, मोटरसाईकल	
७	रसुवा गडी हाईड्रो पावर	१५० जना	लोडर १,स्काभेटर १,	डक्टर १, नर्स १,रिभर फ्लड सर्भिलेन्स टिम
८	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	२०० जना तालिम प्राप्त जनशक्ति, जुनियर रेडक्रस सर्कल, जिल्ला शाखा स्वयंसेवक र कर्मचारी	एम्बुलेन्स १ थान, गाडी जिप १ थान, मोटर साइकल २ थान, २५०० मीटर पाइप, २ वटा जेनेरेटर, ४०० थान कम्बल र त्रिपाल, ५०० मीटर मेट्रेस,	आवश्यकतानसुार नेरेसो को केन्द्रीय गोदामबाट थप गर्न सकिने
९	चिलिमे जलविद्युत केन्द्र		एम्बुलेन्स १, High flood Alarm	

१०.१.६ जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र (DEOC)

जिल्ला तथा गाउं तहमा प्रकोप तथा विपद परेको खण्डमा त्यसको तत्काल सुचना प्रवाह गर्ने उद्धेश्यले यस जिल्लामा २०७२ साल चैतमा जर्मनी जि.आई.जेड.ले वनाएको प्रि फ्याव भवनमा जिल्ला आपतकालिक कार्य संचालन केन्द्र स्थापना भई संचालनमा रहीआएको छ । यस केन्द्रले गाँउ तथा जिल्लामा घटेका प्रकोप एवं विपदका सुचनालाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी,सवै सुरक्षा निकाय, क्षेत्रमा, केन्द्रमा रहेको राष्ट्रिय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र NEOC (National Emaergency Opretation Center) मा प्रवाह गर्ने कार्य गर्दछ । यसरी यस केन्द्रले केन्द्र देखि जिल्ला हुदै गाँउ सम्म संचार तथा समन्वय गर्नको लागी अहम भुमीका खेल्ने देखिन्छ । हाल यस केन्द्रको फोकल पर्सनको रुपमा सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी श्री दिपक के.सी. रहनु भएको छ । कुल चार जना जनशक्ती, तथा तिन वटा रेडीयो सेट, कम्प्युटर, प्रिन्टर रहेको यस केन्द्रको सहयोगमा २४ सै घण्टा प्रकोप एंव विपद आउनु पुर्व तथा विपद पछिका अवस्थामा सुरक्षा निकायलाई परिचालन गर्न मद्धत पुग्ने देखिन्छ । यसवाट जिल्लामा ठुलो खालका विपदका घटना घटेका अवस्थामा विपद प्रभावीतहरुको खोजि तथा उद्धारका साथै प्रभावितहरुको सुचना, समन्वय र राहत वितरण गर्ने कार्यमा सहायता पुग्ने देखिन्छ । जिल्लको समग्र विपद व्यवस्थापन ईकाईको रुपमा रहेको जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र रहेता पनि न्युनतम सामाग्रीहरुको भन्डारण नहुदा द्रुत सेवा दिनका लागी भने यो केन्द्र कमजोर रहेको देखिन्छ । जिल्लाका विपद व्यवस्थापनका लागी भने जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र लाई सक्षम तथा आवश्यक सामाग्रीहरुको थप व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१०.१.७ पूर्व तयारी योजना (Preparedness Plan)

सि.नं.	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सीमा
१	प्रकोप सम्भावित स्थलहरुको पहिचान प्रभावित हुन सक्ने जनसंख्याको अनुमान गर्ने	जि.वि.स., गा.वि.स., रेडक्रस	तत्काल
२	प्रकोपको अवस्था हेरी गा.वि.स. तथा समुदाय स्तरीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रकोपको अवस्था हेरी सूचना सम्बन्धी सतर्कता अपनाउन जानकारी गराउने	जि.वि.स., साझेदार निकायहरु, जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	साउन मसान्त
३	मौसम विज्ञान विभागको मौसम प्रक्षेपणको सूचनालाई स्थानीय एफ.एम, पत्रिका मार्फत सम्प्रेषण गर्ने	एफ एमहरु	निरन्तर
४	समुदाय तथा गा.वि.स. स्तरका पूर्व सूचना कार्यदलहरुलाई पूर्व सूचना प्रणालीको विषयमा जानकारी गराउने	गै.स.स.हरु	तत्काल
५	गा.वि.स. स्तरमा रहेका सुरक्षा निकाय र गा.वि.स. सचिवलाई प्रकोप सम्बन्धी पूर्व सूचना सम्प्रेषणको लागि सम्बन्धित निकायहरुबाट जानकारी गराउने ।	जि.वि.स., साझेदार निकायहरु, जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	निरन्तर
६	विपद्को विषयमा संचारको माध्यमबाट जानकारी गराउने	जिविस, गै.स.स., नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	निरन्तर
७	पहिचान भएका जोखिमयुक्त समुदायलाई पूर्व सूचना प्रसारण गर्ने	जिविस, गै.स.स., नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, मिडियाहरु	
८	विपदको समयमा प्रभावित परिवारको द्रूत सूचना संकलन सम्बन्धी Cluster Member हरुलाई तालिम दिने	गै.स.स.हरु	
९	बाढी पहिरो, आगलागी, महामारी हुने क्षेत्रको पहिचान गरी प्राकृतिक प्रकोप र गैर प्राकृतिक प्रकोपको घटना हुन सक्ने (Prone Areas) बारेमा प्रचार प्रसार गर्ने गराउने ।	जि.वि.स., साझेदार निकायहरु, जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	निरन्तर
१०	जिल्ला गा.वि.स. समुदाय स्तरमा IRA/MIRA Team को गठन र अभिमुखिकरण	स्थानीय निकाय, गै.स.स.	निरन्तर
११	जिल्ला सम्पर्क केन्द्र (District Focal Point) को Web Site निर्माण गरी प्रकोप सम्बन्धी सूचना प्रवाह (Dissemination) गर्ने	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	निरन्तर
१२	स्थानीय सूचना संयन्त्रको स्थापना र विकास गर्ने, सञ्चालन	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन केन्द्र	निरन्तर
१३	प्राकृतिक प्रकोप र गैर प्राकृतिक प्रकोप हुन सक्ने ठाउँको पहिचान,	जिल्ला आपतकालिन कार्य संचालन	निरन्तर

सि.नं.	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सीमा
	नक्सांकन गरी सचेतना सामाग्री तयार गरी वितरण र प्रचार प्रसार गर्ने गराउने ।	केन्द्र	

१०.१.८ विपद् पश्चात गरिने सहयोगी गतिविधिहरु (Response Activities)

सि.नं.	सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
१	(Cluster) का सबै सदस्यहरुसँग समन्वय बैठक गर्ने स्थानीय सुरक्षा निकाय र अन्य सरकारी निकायबाट विपद क्षति सम्बन्धी सूचना संकलन गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	तत्काल
२	विपदबाट क्षति भएका विवरण सम्बन्धी लेखाजोखा गर्नको लागि बहुक्षेत्रीय द्रुत लेखाजोखा (MIRA Team) परिचालन गर्ने । स्वास्थ्य उपचारका लागि स्वास्थ्य टीमलाई सजग राख्ने बस फिल्डमा खटाउने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय MIRA का लागि रेडक्रस, गा.वि.स., प्रहरी/सशस्त्र र विपदमा काम गर्ने NGO	तत्काल
३	विपद स्थानमा आपतकालीन सूचना केन्द्र स्थापना गर्ने	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला प्रहरी, स्थानीय विपद् समिति	तत्काल
४	संकलित सूचनाहरुको विश्लेषण तथा प्रतिवेदन तयारी तथा सम्प्रेषण	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
५	सूचना केन्द्रको लागि सामाग्रीहरु संकलन गर्ने	नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल	
६	सूचना केन्द्र मार्फत जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिलाई प्रतिवेदन पेश गर्ने	सूचना क्लस्टर	विपद पश्चात
७	प्रभावित परिवारहरुको अवस्थाको विष यमा आपत्कालिन सूचना केन्द्र रहेको स्थानबाट रेडियो पत्रपत्रिका मार्फत २४ घण्टा नै जानकारी गराउने	स्थानीय एफ.एम., केवल नेटवर्क	सूचना केन्द्र स्थापना भए पश्चात
८	**प्रारम्भिक लेखाजोखाका प्रतिवेदन तयार पार्नका लागि आधार रेखाका तथ्याङ्क समिक्षा गर्ने** क) प्रभावित मानवीय तथा भौतिक क्षति विवरण, प्रभावित गा.वि.स.सँग उपलब्ध भएका तथ्याङ्क र जानकारीको समिक्षा गर्ने ख) प्रभावित क्षेत्रमा विद्यमान सार्वजनिक क्षेत्रमा सेवाको समिक्षा गर्न ग) उपलब्ध उद्धार गर्न सक्ने जनशक्ति सेवा क्षमता सामाग्रीका समिक्षा गर्ने ।	DDC, DDRC, DAO	४८ घण्टा भित्र
९	**परिस्थिती सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गर्ने** क) पहिला प्रतिवेदन ख) अध्यावधिक प्रतिवेदन अनुसरण गर्ने २४ घण्टासम्म ग) समाचार सम्प्रेषण गर्न र दोश्रो दिनदेखि पहिलो हप्तासम्म हरेक दिनमा विभिन्न समयमा समस्याहरु प्रसारण र प्रकाशन गर्ने	DDC, DDRC, DAO सञ्चारकर्मी, एफ.एम.हरु क्लस्टरका सहयोगी संस्थाहरु	४८ घण्टाभित्र पहिला प्रतिवेदन र पहिला सातादिनमा हरेक २४ घण्टामा र दोश्रा हप्ता देखि १ दिन बिराएर
१०	खोज तथा उद्धार समूहसँग समन्वय गरी प्रारम्भिक जानकारीका आधारमा प्रारम्भिक मानवीय सहयोग गर्ने/समन्वय गर्ने	सूचना तथा समन्वय समूह	यथाशीघ्र तत्काल
११	श्रोत संकलन तथा परिचालनका लागि अवस्थाका विश्लेषण	सूचना तथा समन्वय समूह	१ हप्ता भित्र
१२	प्रतिवेदनहरुलाई अद्यावधी गर्ने	सूचना तथा समन्वय समूह	प्रत्येक दिन १ पटक
१३	मानवीय सहयोगको अनुगमन	सूचना तथा समन्वय समूह	यथाशीघ्र, लगातार
१४	प्रकोप सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने, पर्चा पम्प्लेट साथै एफ.एम. तथा पत्रपत्रिका मार्फत गराउन	DDC/DDRC	निरन्तर
१५	स्टेशनरी सामाग्री सम्बन्धी सामाग्रीहरु जिल्ला सूचना केन्द्रमा तयारी अवस्थामा राख्न	जि.वि.स.	
१६	गा.वि.स. तथा क्लस्टर लिड बसी समिक्षा बैठक बस्न (डाटाबेस तयारी पश्चात)	DDRC,DDC	
१७	साझेदारहरुका सम्पर्क सूची तयार गर्ने	DDRC	

१०.१.९ सूचना, सञ्चार र समन्वय क्षेत्रको (Information/Co-ordination) विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना पश्चातको अपेक्षित परिमाण

सि.नं.	अपेक्षित परिणाम	लक्षित श्रोता सहभागिता
१	बहुक्षेत्रीय समूहहरुको बैठक बसी पूर्व तयारी सम्बन्धी छलफल अन्तरक्रिया भएको हुनेछ	
२	जोखिमपूर्ण गा.वि.स. र जिल्ला स्तरमा सूचना तथा समन्वय समिति गठन गर्ने भएको	

सि.नं.	अपेक्षित परिणाम	लक्षित श्रोता सहभागिता
	हुनेछ	
३	जानकारीका संकलन तथा परिस्थितीलाई अत्यावधिक गर्नका लागि मुख्य पहिरो शुरु भएपछि क्षेत्रका सबै सदस्यहरुसँग समन्वय बैठक निरन्तर हुनेछ	
४	अभिमुखिकरण कार्यक्रमहरु सञ्चालन (IRA/MIRA)	
५	विपद् सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न पोष्टर, पम्प्लेट, पर्चा र एफ.एम तथा पत्रपत्रिका मार्फत जानकारी गराइएको हुनेछ	
६	अन्य क्षेत्रका समूहरुसँग MIRA सञ्चालन भएको हुनेछ	
७	बेसलाइनका तथ्यांकका समिक्षा गरिने (प्रारम्भिक लेखाजोखा तयार पार्न)	
८	आवश्यक सामाग्रीहरु जिल्ला सूचना केन्द्रमा तयारी अवस्थामा भएको हुनेछ	
९	जोखिम संकटयुक्त गा.वि.स.हरुका डाटावेस तयार भएको हुनेछ	
१०	जि.वि.स. भित्र प्रकोप सम्बन्धी सूचना तथा अभिलेख केन्द्रको स्थापना भएको हुनेछ । सूचना केन्द्रका लागि जनशक्ति ३ जना, कम्तिमा ३ महिनाका लागि आवश्यक सुविधाहरु उपलब्ध गराउने	

१०.२. खोज, तलास र उद्धार क्षेत्र (Search & Rescue Cluster)

१०.२.१. विपद्पछिको अनुमानित परिदृश्य (Disaster Scenerio)

- रसुवा जिल्लाका अधिकांश स्थानहरु विपद्का कारणले घरहरु भत्किई मानिसहरु चिच्याहट बढ्दो सुरक्षित स्थानमा पुग्न नसकिरहेको, कतिपय घरहरुमा मानिसहरु घरबाट निस्कन नसकिरहेको, आफ्नो ज्यान जोगाउन भागाभाग भएको र आफ्नो परिवार सदस्यहरु नानीहरु खोज्दै रुँदै कराउँदै भागेको, मानिसहरुलाई विभिन्न चोटपटक लागेका, चोटपटक तथा विपद्को कारणले बेहोस भएको, आपतकालिन उद्धार र प्राथमिक उपचारको तत्काल सम्बोधन गर्ने कार्य नभएको ।
- विपद् भएको केही समय पछि नै तत्काल उद्धारकर्मीहरु पुगेको, मानिसहरु, घरपालुवा पशुको उद्धार तथा प्राथमिक उपचार कार्यमा जुटेको, प्रभावित परिवारहरुलाई बाहिर ल्याई सुरक्षित ठाउँमा राख्ने काम भईरहेको

१०.२.२. प्रस्तुत योजनाको उद्देश्य (Objectives)

- उद्धार तथा खोज तलास गर्ने संस्थागत क्षमताको विश्लेषण र समिक्षा गर्ने ।
- जिल्ला र स्थानीयस्तरमा तत्काल सहयोग पुऱ्याउने खोज र उद्दार टोलीहरुको (Rapid Response Team) को गठन गर्ने ।
- प्रारम्भिक खोजी तथा उद्धार एवं क्षति तथा आवश्यकताको लेखाजोखा गर्न स्वयंसेवकको विकास गर्ने ।
- अति जोखिम, जोखिम उन्मुख स्थान, वस्ती र समुदायको पहिचान गर्ने र नक्सांकन गर्ने ।
- सामान्य खोज तथा उद्दार कार्यमा संलग्न हुने टिमको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- उद्धार र खोजीका लागि आवश्यक पर्ने आधुनिक उपकरणको व्यवस्था गर्ने ।
- उद्धार र प्रतिकार्य सञ्चालन गर्दा विपद्भन्दा पहिला विपद भईरहेको समय र विपद् पछिको अवस्था (Pre-during-Post Disaster Scenario) मा तिनको प्राथमिकता पूर्वक पहिचान र विश्लेषण गर्ने ।
- प्राथमिक उपचार (Medical First Response) र सामान्य खोजी र उद्धार (Light Search and Rescue) सम्बन्धमा स्थानीय विपद समिति र समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- उद्दार, राहत तथा पुनस्थापनाका लागि लक्षित कार्यक्रम (Search, Rescue, Relief and Rehabilitation Target Program) सञ्चालन गर्ने ।
- श्रोतहरुको संकलन विनियोजन तथा व्यवस्थापनका लागि एकद्वार नीति (OneDoor Policy) को संयन्त्रको विकास गर्ने ।

१०.२.३ सम्पर्क कार्यालय तथा व्यक्तिहरु

क्र.सं.	कार्यालयको नाम	स्रोत व्यक्ति	पद्	सम्पर्क नम्बर
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	दिपक के.सि.	सा. प्र.जि.अ.	९८४१३५९१२९
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	**प्रमेश बिष्ट**	प्रहरी निरीक्षक	९८५१०९७३०८
३	नेपाली सेना	विक्रम गुरुङ्ग	प्रमुख सेनानी	९७४१३५०१७७
४	ससस्त्र प्रहरी वल	दर्शन गिरी	प्र.ना.उ.	९८५१०१५०८१
५	जिल्ला विकास समिति	राजेन्द्र देव पाण्डे	स्थानीय विकास अधिकारी	९८५४०३०७२३
६	नेपाल टेलिकम	तोया नाथ रिजाल	कार्यालय प्रमुख	९७५१०९७७७७
७	नेपाल पत्रकार महासंघ	हेमनाथ खतिवडा	प्रतिनिधी	९८५१०१११२७१
८	रेडीयो रसुवा	हिमनाथ देवकोटा	प्रतिनिधि	९८६००५६३४१
९	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	चुडामणि अधिकारी	उपमन्त्री	९७५१०३४२२६
१०	नेपाल टेलिभिजन	सुशील कोईराला	प्रतिनिधि	९८५१०४०१०३

१०.२.५. विद्यमान श्रोत तथा क्षमताको आँकलन (Existing Resource Mapping)

सि.नं.	साझेदार संस्था	मानवीय श्रोत	आर्थिक श्रोत	भौतिक सामाग्री	कैफियत
१	जिल्ला दैवि प्रकोप उद्धार समिति		रु ३१५६२१.७४	बल्यांकेट/मन्डी २० वण्डल, त्रिपाल डोरी सहित २४४ थान, सोलार इमर्जेन्सी लाईट ७ थान, जेनेरेटर १ थान, किचेन सेट २२ थान, चाईनिज टेन्ट १५० थान	
२	जिल्ला विकास समिति	३० जना जसमध्ये ४ जना प्राविधिक	प्रकोप कोषमा रहेको रकम	सवारी साधन ४ पांग्रे जिप १ थान मोटरसाईकल ८ थान सुरक्षित कार्यालय भवन १ वटा खुल्ला चउर कार्यालय परिसर अगाडि करिब २०० जना अटने खुल्ला चउर जिविस समिक्षा हलको भएको क्षेत्रमा करिब १००० जना सम्म अट्न सक्ने	
३	सशस्त्र प्रहरी बल	११६	-	पिक, सावेल, लाईन डोरी, गल, बाल्टिन, गैती, फरुवा, हेलमेट, आदी	
४	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१५ जना	-	संचार साधन, Map, पिक, गल, साबेल। डोरी, स्ट्रेचर, First Aid Kit,	
५	नेपाल रेडक्रस	२४ जना	सटर भाडा र केन्द्रीय कार्यालयबाट उपलब्ध हुने अनुदान	एम्बुलेन्स १ थान, गाडी जिप १ थान, मोटर साइकल २ थान,२५०० मीटर पाइप, २ वटा जेनेरेटर, ४०० थान कम्बल र त्रिपाल, ५०० मीटर मेट्रेस,	

१०.२.६. पूर्व तयारी योजना (Preparedness Plan)

सि.नं.	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
१	खोज तथा उद्धार क्षेत्रगत बैठक	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	तत्काल
२	उद्धार सामाग्री तथा उद्धार कर्ताहरुको नामावली तयार गर्ने	जि.प्र.का.	तत्काल
३	उद्धारकर्तालाई उद्धार र मावीयताका बारेमा समन्वय गर्ने वा मूल्य मान्यता सम्बन्धी अनुशिक्षण दिन	DDRC	निरन्तर
४	जिल्ला तथा गाविस तहहरुमा उद्धार सम्बन्धी नमुना अभ्यास गर्ने (वर्षमा कम्तिमा २ पटक)	DDRC	निरन्तर
५	प्राथमिक उपचार टोलीको पहिचान र परिचालन	DDRC	तत्काल
६	लामो तथा ठूलो वर्षाद हुना साथ यातायात तथा उद्धारका सामाग्रीको व्यवस्थापन र संकलन गर्ने	DDRC	तत्काल
७	जिल्ला स्तरमा उद्धारका सामाग्रीहरुको व्यवस्थित भण्डारण गर्ने	DDRC	निरन्तर
८	हरेक कार्यालयमा, समुदायमा र विद्यालय आदिमा भुकम्पबाट जोगिने उपायको बारेमा	DDRC	निरन्तर

सि.नं.	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
	अभ्यास गर्ने र जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई रिपोर्टिङ्ग गर्ने		
९	सुरक्षा निकायमा उद्धारका सामाग्रीहरुको NGO मार्फत व्यवस्थापन गर्ने । जस्तै बेल्चा, झम्फल, गैती, डोरी, बाल्टिन आदि	कार्यालय प्रमुख, स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	आवश्यकता अनुसार
१०	सुरक्षित स्थानहरुको पहिचान गर्ने (गाविस भवन, विद्यालय, सामुदायिक भवनहरु)	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति, गाउँ/नगर विपद् व्यवस्थापन समिति	निरन्तर
११	थप उद्धार सामाग्री खरिद गर्ने र प्रत्येक सुरक्षा निकायमा Unit मा न्यूनतम सामाग्री उपलब्ध गराउने	गा.वि.स.,जि.वि.स, गैसस महासंघ	निरन्तर
१२	प्राकृतिक र गैर प्राकृतिक विपद् जोखिमयुक्त स्थानको पहिचान एवं GIS Based नक्सांकन गर्ने	DDRC, स्था.वि.व्य.स.	निरन्तर
१३	सामुदायिक तहमा आपतकालीन आश्रयस्थलको पहिचान, विकास र संरक्षण	रेडक्रस, DDRC, स्था.वि.व्य.समिति	निरन्तर
१४	तत्काल सहयोग पुऱ्याउन उद्दार टोली (Rapid Response Team) को गठन गर्ने	DDRC, स्थानीय विपद व्य.समिति, रेडक्रस	तत्काल
१५	खोजी तथा उद्दार एवं क्षतिको लेखाजोखा गर्न तयारी टोली (Sandby Team) गठन गर्ने	DDRC, स्थानीय विपद समिति, रेडक्रस	तत्काल
१६	प्रतिकार्यमा संलग्न सबै संस्थाका लागि स्तरीय कार्य सञ्चालन (Standard Operating Procedure) तयार गर्ने ।	DDRC	आवश्यकता अनुसार
१७	समुदायमा आधारित खोज तथा उद्दार तथा प्राथमिक उपचार सम्बन्धी स्वयम सेवकहरुकको सुची तयार गर्ने	ने.रे.सो., जिविस र सबल	निरन्तर
१८	राहत र उद्धारमा एकद्वार नीति अपनाउने	DDRC	निरन्तर

१०.२.७.विपद् पश्चात सम्पन्न गरिने सहयोग गतिविधि (Response Activities)

सि.नं.	सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	खोज तथा उद्धार क्षेत्रको बैठक	DDRC	विपदको सूचना पाएको तत्कालै
२	विभिन्न निकायको समन्वयमा सत्य तथ्य प्रारम्भिक क्षति विवरण सङ्कलन विश्लेषण एवं वितरणको लागि पहल गर्ने । सुरक्षाको माथिल्लो निकायमा जानकारी गर्ने ।(सूचना संकलन र संप्रेषण)	DDRC	विपद् भएको ७२ घण्टा
३	उद्धार टोली गठन र परिचालन (मुख्यतः सुरक्षा निकायका सदस्यहरु)	DDRC	विपद् पछि तत्कालै
४	विपद् प्रभावित क्षेत्र नजिकमा सुरक्षित स्थानको पहिचान गर्ने	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
५	प्राथमिक उपचार टोली उद्धार टोलीसँगसँगै उद्धारको क्षेत्रमा पठाउने ।	DDRC	विपद् पछि तत्कालै
६	विशेषगरी महिला, बालबालिका, अशक्त, बूढाबुढी जस्ता सङ्कटासन्न वर्गलाई खोज तथा उद्धारमा प्राथमिकता दिने	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
७	नागरिकको खोजी तथा उद्धारलाई निरन्तरता दिने दिने	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
८	पीडित नागरिकका बहुमूल्य सम्पत्ति सुरक्षा गरी निकाल्ने	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
९	उद्धार गरिएका व्यक्तिहरुको विवरण तयार गर्ने । अभिलेख तयार गर्ने (उद्धार गरिएका व्यक्ति/अवस्था, बेपत्ता/मृत्यु भएका विवरण, चौपायाको अवस्था, सम्पत्ति नोक्सानीको विवरण)	उद्धारकर्मी वा संयोजक, गा.वि.स., स्थानीय निकाय	उद्धारको समयमा
१०	मृत शरीर वा जीवहरु आफन्तहरुलाई कानूनी प्रक्रिया पुऱ्याई जिम्मा दिने ।	उद्धारकर्मी वा संयोजक/प्रहरी	उद्धारको समयमा
११	बगेर आएका हिंस्रक जनावर तथा अन्य जीवनहरुको व्यवस्थापन गर्ने	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
१२	क्षतिग्रस्त स्थानमा काठ पातको व्यवस्थापन	उद्धारकर्मी वा संयोजक/प्रहरी	उद्धारको समयमा
१३	अस्थाई आश्रय स्थलको सम्बन्धमा जानकारी उद्धार गरिएका स्थानमा र स्थानीय रेडियोबाट प्रसारण गर्ने ।	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
१४	प्रभावित क्षेत्रका घरपालुवा पशुको उद्धार गर्ने ।	उद्धारकर्मी वा संयोजक	उद्धारको समयमा
१५	आएका सूचनाहरु (स्थानीय रेडियो, पत्रपत्रिका र अन्य मिडियाबाट प्रसार गर्ने ।)	DDRC	निरन्तर
१६	प्रकोप सम्बन्धित क्षेत्रहरुको अनुगमन गर्ने ।	DDRC	निरन्तर

सि.नं.	सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१७	प्राथमिक उपचार सेवा केन्द्र (Medical Resonse and First Aid) को व्यवस्था र सञ्चालन गर्ने ।	DDRC	निरन्तर
१८	आवश्यकता अनुसार अन्य cluster हरु खाद्य, गैर खाद्य एवं आवास, शिक्षा, स्वास्थ्य, संरक्षण, खानेपानी तथा सरसफाई लाई परिचालन गर्ने ।	DDRC	निरन्तर

१०.३. आश्रय स्थल तथा गैरखाद्य क्षेत्र (Non – Food Item/Shelter)

१०.३.१. विपद् पछिका अनुमानित परिदृश्य

- सार्वजनिक पूर्वाधारको क्षति (सडक, पुल, विधुत आपुर्ति सञ्चार)
- पुर्णरुपमा आवास क्षति तथा मुख्य रुपमा केटाकेटी ,महिला वृद्ध-वृद्धा र विभिन्न किसिमले असक्षम मानिस (अपाङ्गता भएका) हरुका विस्थापन सहित व्यक्तिगत सामानका क्षति,
- ३० प्रतिशत घरधुरीहरु पूर्णरुपमा विपद्बाट विस्थापति भै आश्रय स्थलको अभावमा रुखमुनि बस्न बाध्य तथा नजिकैमा रहेको स्थानिय स्तरको बजारमा खाद्यसामाग्रीको अभाव भै मुल्यबृद्धि आकासिएने हुदा प्रभावितहरु थप आक्रोसित भएको अवस्था श्रृजना हुने,
- विद्यालयका कक्षा कोठा, प्रहरी चौकी तथा स्वास्थ्य केन्द्रहरु उपलब्ध सार्वजनिक संस्थाहरु माथि दावाव सिर्जना हुने ,
- सामुदायिक संस्थागत स्थानहरुमा अस्थायी आवासका उपयोग गर्दा सामुदायिक स्वास्थ्य सम्बन्धि व्यवहारमा देखिने चुनौतीहरु
- मानवीय सहयोगका लागि लक्षित अनुमानित ४०० घरधुरीका जम्मा जनसंख्या १६०० हुनेछ ।

१०.३.२. समष्टिगत उद्देश्य :

१०.३.२.१. आवास : सुरक्षित तथा आरामदायी बस्ने ठाउँको प्राप्तिका लागि भौतिक एवं प्राथमिक, सामाजिक आवश्यकताहरूमा व्यक्ति तथा परिवारहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्ने । यथासम्भव यस प्रक्रियामा बढीभन्दा बढी आत्म-निर्भरता तथा आफैं व्यवस्थापन (self-management) लाई समावेश गरिनेछ ।

१०.३.२.२. शिविर समन्वय तथा शिविर व्यवस्थापन (CCCM) : प्राकृतिक विपद्का कारणले घरवारविहीन बनेका मानिसहरूका निमित्त स्थायी समाधानको खोजीका लागि प्रयत्न गर्नुका साथै विस्थापित व्यक्तिहरूलाई मानव अधिकारको उपभोग गर्न सक्षम पार्नका निमित्त जीवन स्तर उठाई शिविरहरूमा जीवन स्तरमा सुधार ल्याउने ।

१०.३.२.३. विशिष्ट उद्देश्य :

- जल-वायुको प्रतिकूल असरहरूबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि मानिसहरूसँग छाना भएका पर्याप्त ठाउँ छ ।
- जल-वायुबाट संरक्षण प्रदान गर्नका लागि र तिनको मर्यादा, सुरक्षा तथा कल्याण सुनिश्चित गर्नका लागि प्रभावित व्यक्तिहरूसँग पर्याप्त कम्बल एवं लुगा छन् ।
- घरायसी भाँडा-कुँडा तथा व्यक्तिगत स्वास्थ्यका लागि साबुन एवं तिनको मर्यादा तथा कल्याणका लागि औजारहरूमा परिवारहरूको पहुँच छ ।

१०.३.३. मानवीय सहयोग सम्बन्धि मापदण्ड :

- औसतमा एक व्यक्तिका लागि ३.५-४.५ वर्ग मिटरका छाना भएका क्षेत्र उपलब्ध छ, औसतमा ५ सदस्यहरुका एक परिवारका लागि कम्तीमा पनि ४×५ मिटरका डोरीसहितका प्लास्टिक सिट र सहायता सामाग्री हुनुपर्ने ।

- कम्बलमा मानिससहरुका प्रर्याप्त पहुंच हुनुपर्ने ।
- दुई बर्ष सम्मका केटाकेटीहरुका लागि कम्तीमा पनि एक पुरा सेट कपडा हुनुपर्ने ।
- महिला, पुरुष र केटाकेटीहरुका लागि कम्तीमा पनि एक पुरा सेट कपडा हुनुपर्ने । यसका अतिरिक्त,महिला तथा केटाकेटीहरुका लागि नियमित सरसफाइ सम्बन्धि सामाग्रीका आपूर्ति भएको हुनुपर्नेछ ।
- मानिसहरु संग उपयुक्त घरायसी सामग्री भएको हुनुपर्ने । (कम्तिमा एक सेट भांडा)
- शिविर खडा गर्नका लागि अग्रिम रुपमा जमिनका पहिचान गर्नुपर्दछ जुन जमिन सुरक्षित तथा SPHERE का मापदण्ड अनुसार हुनुपर्छ ।
- विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलहरुसंग अग्रिम रुपमा समक्षदारी पत्रमा दस्तखत भएको हुनु पर्छ ।
- शिविरका लागि योजना तर्जुमा गर्दा सांस्कृतिक तथा सामाजिक मुल्यहरु एवं परिस्थितिलाई ध्यानमा राख्नु पर्दछ ।
- नागरिक समाज, सरकार तथा विपद्बाट प्रभावित समुहसंगका परामर्शमा शिविरको स्थापना गरिनुपर्छ ।

१०.३.४. साझेदारहरूको क्षमता र सहयोगको आँकलन तथा योजना

सि.नं.	कार्यालय/संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	पद	फोन नं.	मो.नं.
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	प्र.जि.अ.	०१०५४०१३१	९८५१२७७७७७
२	जिल्ला विकास समिति	राजेन्द्र देव पाण्डे	स्था.वि.अ.	०१० ५४०१४२	९८५४०३०७२३
३	महिला तथा वालवालिकाको कार्यालय	अन्जु ढुगांना	म.वि.अ.	०१० ५४०२६३	९८४१८६९१८१
४	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी,	लामा रिन्जेन घले	मन्त्री		९८४३४०४३६३
५	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	अवदेश बिष्ट	प्र.ना.उ.	०१० ५४०१९९	९८५१२७५५५५
६	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	बौध राज निरौला	जि.शि.अ.	०१० ५४०१५७	९८५११६३६६७
७	जिल्ला वन कार्यालय	उमा पौडेल	नि.जि.व.अ.	०१०५४०१०७	९८६०९०३२३१
८	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय	मिकमार तामांग	भू.सं अ.	०१०५४०११५	९८४४२४७०९१
९	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यालय	राजेन्द्र खतिवडा	डि.ई.	०१०५४००६१	९८५११५६७६१

१०.३.५. विद्यमान श्रोत तथा क्षमताको आंकलन

सि.नं.	साक्षेदार संस्था	मानविय श्रोत	आर्थिक श्रोत	भौतिक सामाग्री	अन्य श्रोत	कैफियत
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी,	२५० जना	सटरभाडा, दाता एवं केन्द्रीय कार्यालयबाट तत्काल उपलब्ध रकम	त्रिपाल, डोरी, कम्बल, मेटेस		
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	१० जना	आफ्नै	- टेन्ट र पाल, १० थान, खुल्ला चौर २ ओटा,		
३	जिल्ला शिक्षा कार्यालय			९८ वटा विद्यालय		
४	महिला विकास कार्यालय					
५	जिल्ला भु-संरक्षण कार्यालय					
६	शहरी विकास तथा भवन डिभिजन कार्यालय			सवारी साधन ४ पांग्रे जिप १ थान, मोटरसाईकल २ थान, सामुहिक आवास ४८ परिवारको लागि धुन्चे		
७	सेभ द चिल्ड्रेन	१२ जना, मानेकोर वाट ४० जना	त्रिपाल ४३ वटा, टेन्ट ३ वटा			
८	जर्मनी जि.आई.जेड.	१० जना		जिप १, मोटर साईकल २		

गैरखाद्य सामग्री :

आशय : विपद्‌बाट प्रभावितहरूलाई उपलब्ध गराइने लुगाफाटा, कम्बल तथा ओछ्याउने सामाग्री जस्ता अखाद्य सामग्रीहरू विपद्‌को कारण प्रतिकूल भएको हावापानी तथा परिस्थितीबाट बच्नका लागि सर्बाधिक व्यक्तिगत मानवीय आवश्यकताहरू तथा स्वास्थ्य, गोपनियता र सम्मान कायम गर्न सहयोग गर्दछ । परिवारहरूलाई व्यक्तिगत स्वास्थ्य सम्बन्धि आवश्यकताहरू पूरा गर्न, खाना तयार गर्न र खान, न्यानो आराम दिन र आश्रय निर्माण, सम्भार तथा मर्मत गर्न सघाउनका लागि यस्ता आधारभूत गैरखाद्य सामाग्री तथा आपूर्तिहरू अत्यावश्यक हुने हुँदा यस सम्बन्धि संजालको क्षमतामा बृद्धि ल्याउने ।

जिम्मेवारी : विपद्‌बाट प्रभावितहरूलाई गैरखाद्य सामग्रीहरू उपलब्ध गराउने कामको नेतृत्व नेपाल रेडक्रस सोसाइटीले गर्नेछ । यस कार्यको लागि एकल संस्थाको क्षमताले धान्न नसक्ने हुदा सबै मानवीय नियोगहरूको सहयोग अनिवार्य हुन्छ । कुनै पनि विपद्‌को कारण १० भन्दा वढी परिवार एकै पटक प्रभावित भएको अवस्थामा गैर खाद्य सामग्री सहयोगमा संजाल सक्रिय हुनेछ ।

न्यूनतम मापदण्ड (न्युनतम आवश्यक गैर खाद्य सामाग्रीहरू)

विपद प्रभावितहरूलाई आफ्नो व्यक्तिगत सम्मान, सुरक्षा तथा भलाई सुनिश्चित गर्नका लागि आवश्यक संस्कृति र हावापानी तथा मौसम सुहाउदो उमेर र लिंग अनुसारको १ जोर लुगाफाटा तथा ओछ्याउने सामग्रीहरू र घामपानीबाट बच्नका लागि प्रत्येक परिवारलाई १२ X १८ फिटको तारपोलिन, व्यक्तिगत तथा सामान्य स्वास्थ्य र कल्याण हुने कुरा सुनिश्चित गर्न प्रति परिवार २ गोटा साबुन र १०० ग्राम दंन्त मंम्जन र परिवारको प्रति ब्यक्तिलाई एक वटा दंन्त ब्रश र हरेक विपद् ग्रस्त परिवारलाई शुद्ध पिउन पानी खाना पकाउने तथा खाने भांडाकुंडाहरू उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

न्युनतम कार्यहरु

जिल्लामा कम्तीमा ४०० परिवारको लागि गैरखाद्य सामग्रीको भण्डारण गरी राख्ने । र कम्तीमा थप ४०० परिवारको लागि पहुँच बनाउने ।

- गैरखाद्य सामग्रीहरूलाई बाल केन्द्रित बनाउने ।
- विपद् पीडितहरूलाई विपद्‌को स्तर कम भएको ७२ घण्टा भित्र गैरखाद्य सामग्री आवश्यकता पहिचान गरी सामग्री वितरण प्रक्रिया सुरू गर्ने ।
- गैरखाद्य सामग्री वितरण आवश्यकताको आधारमा मात्र गरिने छ ।
- नव सुत्केरीहरू तथा नवजात शिशुहरूको आवश्यकतालाई पुरा गर्ने गरी बेग्लै २५ सेट बाल गैरखाद्य सामग्रीहरूको व्यवस्था गर्ने ।
- यस्ता सहयोग उपलब्ध गराउँदा उनीहरूलाई जीवन निर्वाह गर्न, संस्कृतिलाईृ कायम राख्न, प्रतिकूल मौसम तथा हावापानीबाट बच्न, ब्यक्तिगत स्वाभिमान तथा गोपनियता बनाई राख्न महिला, बालबालिका, पुरूष तथा सुत्केरी र शिशुलाई उपयुक्त न्यूनतम आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । गैरखाद्य सामग्री बितरण पीडितहरूको सहभागिता भएको वितरण समिति बनाई विपद् प्रभावित क्षेत्रमा गई वितरण गर्नुपर्नेछ ।

१०.३.७ : पूर्व तयारी कार्ययोजना (Preparedness Plan)

सि.न	पूर्व तयारी गितिविधिहरु	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
१	व्यवस्थापन तथा समन्वय बैठक	नेपाल रेडक्रस सोसइटी,रसुवा	व्यवस्थापन नियमित र बैठक बर्षमा २ पटक
२	योजनामा उल्लेख भएअनुसारका दक्ष जनशक्तिहरुलाई तयारी अवस्थामा रहन सुचना गर्ने	नेपाल रेडक्रस सोसइटी,रसुवा	मिडिया मार्फत निरन्तर

सि.न	पूर्व तयारी गितिविधिहरु	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
३	प्रारम्भिक सर्भेक्षणका टोलीलाई अभिमुखिकरण गोष्ठी राखी आवश्यक सामाग्रीका साथ तयारी अवस्थामा राख्ने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रसुवा	निरन्तर
४	योजना आंकलन गरिएका सामाग्रीहरुको भण्डारणको अनुगमन गर्ने।	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रसुवा	निरन्तर
५	योजनामा आंकलन गरिएका प्राप्त नगद तथा जिन्सी सामाग्रीहरुको एकद्वार नितिअनुसार वितरण व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था मिलाउने	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति रसुवा	निरन्तर

१०.३.८. विपद् पश्चात सम्पन्न गरिने सहयोग गतिविधिहरु (Response Plan)

सहयोग गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	कहिले सम्म
सहयोग सम्बन्धी गतिविधि - तत्कालका लागि (०-१५ दिन सम्म)		
जानकारी संकलन तथा परिस्थितिलाई अद्यावधिक गर्नका लागि मुख्य विपद् शुरु भएपछि सम्बन्धित क्षेत्र (Cluster) का सबै सदस्यहरुसंग समन्वय बैठक	DDRC, NRCS, NP, Nepal all NFI Cluster members	विपद् शुरु भएपछि २४ घण्टा भित्र
तथ्यांक संकलन	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र अन्य साझेदार संस्थाहरु	विपद् शुरु भएपछि २४ घण्टा भित्र
परिचय पत्र वितरण	जिल्ला विपद् ब्यबस्थापन समिति र नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र अन्य साझेदार संस्थाहरु	विपद् शुरु भएपछि ४८ घण्टा भित्र
गैर खाद्यसामाग्री वितरण	जिल्ला विपद् ब्यबस्थापन समितिको समन्वयमा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र अन्य साझेदार संस्थाहरु	विपद् शुरु भएका ३ दिन भित्र
अनुगमन /मुल्यांकन	DDMC, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र अन्य साक्षेदार संस्थाहरु	१ हप्ता भित्र
प्रतिवेदन	सहयोगी निकाय तथा नेपाल रेडक्रस सोसाइटी र अन्य साक्षेदार संस्थाहरु	प्रत्येक दिन

१०.३.८.१. जनशक्ति परिचालन

संस्थाको नाम	विवरण
नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	प्राथमिक उपचारक, तथ्यांक संकलन स्वंयसेवक, डिडिआरटी टीम, कर्मचारी
जिल्ला प्रशासन कार्यालय	
जिल्ला विकास समिति	
जिल्ला शिक्षा कार्यालय	
जिल्ला बन कार्यालय	
महिला तथा वालवालिकाको कार्यालय	
जिल्ला भु संरक्षण	

१०.३.८.२.सम्भावित सुरक्षित आश्रय स्थल

आगामी दिनहरुमा पनि हरेक गाविसमा रहेका सम्भावित आश्रय स्थलहरुको सुची तयार गर्दै लगिने छ। केही आश्रयस्थलहरु यस प्रकार रहेका छन् । साथै प्रत्येक गाविसमा सम्भावित र भईरहेका खुल्ला स्थानहरुको सुचि बनाई यस योजनामा अद्यावधिक गर्दै लगिनेछ।

आश्रय स्थल	इकाई	परिमाण	कहां (स्थान)	कति जनाको लागि	कैफियत
खुल्ला चउर	वर्ग मिटर		क्यान्जिङ, स्याफ्रवेशी चउर, मिनरल वाटर तथा टुँडिखेल		
सामुदायिक तथा समुहिक आवास भवन					
विद्यालय					
संघ संथाको भवन					

१०.३.८.३. जिल्लामा रहेका प्रमुख हेलिप्याडहरु

क्र.सं.	हेलिप्याड रहेको स्थानको नाम	ठेगाना	कैफियत
१	क्यान्जिङ, घोडातवेला, लामाहोटल र मुन्डु	लाङटाङ	
२	लिङलिङ र खाम्जिङ	बृद्धिम	भुकम्पको वेला बनेको
३	स्याफ्रुवेंशी, ठुलोस्याफ्रु, गोसाईंकुण्ड, चन्दनवारी	स्याफ्रु	
४	मिनरल वाटर, टुडिखेल, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी	धुन्चे	
५	रसुवागढी, टिमुरे	टिमुरे	
६	नागथली	थुमन	
७	तातोपानी, थाम्बुचेत, टेतांचे	चिलिमे	
८	माङचेत	गतलाङ	
९	ठूलोहाकु, हाकुवेंशी, तिरु	हाकु	भुकम्पको वेला बनेको
१०	डाँडागाउँ	डाडागाउँ	भुकम्पको वेला बनेको
११	यार्सा, लाङ्बु	यार्सा	भुकम्पको वेला बनेको
१२	लारच्यांग, पारच्यांङ, पाटीखर्क, सरमथली	सरमथली	भुकम्पको वेला बनेको
१३	स्याऊबारी, ठूलोभोर्ले, लामाचेत	भोर्ले	भुकम्पको वेला बनेको
१४	कालिकास्थान	धैवुङ	
१५	बोगटिटार	लहरेपौवा	भुकम्पको वेला बनेको
१६	वाहुनडाँडा	गोल्जुङ	भुकम्पको वेला बनेको
१७	ठूलोगाउँ	ठूलोगाउँ	भुकम्पको वेला बनेको

१०.३.८.४. मौज्दात सामाग्री (गैर खाद्य सामाग्री)

सामाग्रीको नाम	परिमाण	रहेको स्थान
त्रिपाल	२४४ थान	जिविस
चाईनिज टेन्ट	१५० थान	नेपाली सेना
बल्यांकेट/मण्डी	२० बण्डल	जिविस
किचेन सेट	२२ थान	जिविस
सोलार इमर्जेन्सी लाईट	७ थान	जिविस
जेनेरेटर	१ थान	नेपाली सेना

१०.४. खाद्य समुह (Food Cluster)

१०.४.१. विपद पछिको अनुमानित परिदृश्य (Flood Scenario)

- प्रकोपबाट घर, गोठहरु भत्किएको, खेतबारी पैह्रोले पुरिएको, बाटो बन्द भएको, मानिसहरु समेत हताहत भै ज्यान जोगाउन भागाभाग भएको । परिवारका सदस्यहरु स–साना नानीहरु खोज्दै / च्याप्दै रुदै खुला स्थानतिर दौडिरहेको ।
- सुरक्षित स्थानमा आईपुगेका व्यक्तिहरु आत्तिएका,थाकेका,भोकाएका,तिर्खाएका अवश्थामा रहेको र उनीहरुसंग लगाएको कपडा बाहेक साथमा केही नभएको ।
- सबै तिर एकैपटक विपद आईपरेको हुँदा तत्काल कस्ले कहाँ के कसरी व्यवश्थापन गर्ने भन्नेमा अन्यौलता देखिएको ।
- केही मानिसहरु तिनको उद्धार र व्यवश्थापनमा लागि परेको तर सबैलाई व्यवशिथत गर्ने सम्भावना नदेखिएको ।
- जथाभावि भागदौड र हिडडुलका क्रममा लगाईएका बाली मासिएको ,खाद्यान्न पुरिएको,भाडाकुडा समेत निकाल्न नसकिएकोले तत्काल खाने वस्ने जोहो समेत नरहेको ।
- सबैतिर एकै पटक बालीनालीको क्षती हुने अवश्था देखिएकोले उपाएको खोजीमा कृषि कार्यालय/सेवाकेन्द्रहरुमा कृषकहरुको भिड बढीरहेको , प्राविधिकहरु समेत कामको प्राथमिकता छुटयाउन नसकेर अन्यौल भै रहेको ।

१०.४.२. प्रस्तुत योजनाको उदेश्यः

- प्रकोपबाट प्रभावित व्यक्ति,परिवारलाई तत्कालिन अवश्थाको लागि खाद्य सामाग्रीको व्यवश्था गर्ने र मध्य तथा दिर्घकालिन रुपमा कृषि क्षेत्रलाई विस्तारै पुर्नस्थापना गर्दै लैजाने ।

१०.४.३.विपद वाट हुन सकने अनुमानित प्रभावित जनसंख्या (Estimated Affected Population)

- जिल्लाको २५ प्रतिशत जनसंख्या , करिब २५०० घरधुरी

१०.४.४ न्यूनतम मापदण्ड (Minimum Standard) :

- बिस्थापित परिवारलाइ तत्कालका लागि बसोवासको अस्थायी व्यवश्था गर्ने ।
- न्यूनतम १० दिनता सम्मको लागि खाद्यान्न सामाग्रीको व्यवश्थापन गर्ने ।
- तत्कालका लागि पकाउने भांडाकुडा व्यवश्था गर्ने ।
- पुरिएका खाद्यान्न लगाएतका सामाग्री झिकि तत्काल सुरक्षित भण्डारण गर्न तथा तत्काल भित्रयाईने बालीका लागि गोठ/सेड/त्रिपाल/ /टेन्ट/ बोरा /मेटलविन ब्यवश्था गर्ने ।
- तत्काल कृषि कर्ममा फर्कन चाहनेहरुका लागि बीउबिजन/सामाग्री/सिंचाईको लागि पाईप/तारजाली र माछा जस्ता वस्तुहरुका लागि पोखरि मर्मतको लागि तत्काल सहयोगको व्यवस्था गर्ने

१०.४.५. पूर्व तयारी योजना (Prearedness Plan)

क.सं.	पूर्व तयारी गतिविधी	जिम्मेवार निकाय	समय
१	व्यवश्थापन बैठक	Cluster सयोजक	तत्काल
२	परिस्थिती द्रुत बिष्लेषण	Cluster Team	तत्काल
	खाद्यान्नको आवश्यकता आकलन (२५०० घरधुरीको लागि)	Cluster Team	तत्काल
३	अन्य कृषि सामाग्रीको व्यवश्थापन	Cluster Team	तत्काल

बिद्यमान श्रोत तथा क्षमता आंकलन विवरण

१०.४.६ तत्काल समुदायमा परिचालन गर्न सकिने गरि फिल्ड स्तरको क्षमता

सि. नं	कार्यालयको नाम	कृषि सेवा केन्द्र	मौजुदा जनशक्ति	अन्य श्रोतहरु
१.	जि.कृ.बि.का	डाडाँगाउ	ना.प्रा.स १	
		लहरेपौवा	ना.प्रास १ , का.स १	
		कालिकास्थान	ना.प्रास २ , का.स १	मो.सा १,कम्प्युटर लगायत
		सरमथली	ना.प्रास १	
		स्याफ्रुबेशि	ना.प्रास १	
		चिलिमे	ना.प्रास १ , का.स १	

१०.४.७ कार्यालय धुन्चेले व्यवश्थापन गर्न सक्ने आ.व २०७२।७३

सि . नं	कार्यालयको नाम	सम्पर्क ब्यक्ति	पद	आपत कालिन बजेट	मानव श्रोत साधन	अन्य श्रोतहरु	अन्य व्यवश्थापन
१.	जि.कृ.बि.का	मदन रेग्मि	योजना अधिकृत	०	१०	जिप १ , मो.सा ३	१.बालीनालीसंग सम्वन्धित रोगकीराको प्रकोप, बाढीपैह्रोको प्रकोप, भोकमरी आदिको अवश्था तुरुन्त सर्भेक्षण, बिष्लेषण गरि DDRC मा Reporting गर्न सक्षम छ । २. सो कार्यका लागि करिब ६० जना जनशक्ति परिचालन गर्ने क्षमता छ । ३.उपलब्ध सवारीसाधनहरुलाई आवश्यक मात्रामा संचालन गरि DDRC लाई सहयोग गर्न सकिन्छ । ४.गै.स.सहरुसंग समन्वयय गरि जनताको जिवनयापनलाई सहज बनाउने तात्कालिन राहत कार्यक्रम संचालन गर्न सकिन्छ ।
२.	जि.प.से.का	डा.लुना गंगोल	पशु चकित्सक	०	११	जिप १ , मो.सा ३	
३.	चरण तथा घाँसेबाली अनुशन्धान	नथ्थुलाल मंडल	प्रा.अधिकृत	०	३	जिप १ , मो.सा १	
४.	रेन्वो ट्राउट मत्स्य अनुशन्धान	प्रेम तिमिल्सेना	प्रा. अधिकृत	०	५	जिप १ , मो.सा २	
५.	उद्योग बाणिज्य संघ,रसुवा	कैसाङ्ग तामाङ्ग	अध्यक्ष	०	३	–	
६.	Livelihood का क्षेत्रमा कार्य गर्ने करिब २० वटा गै.स.स	जि.बि.स गै.स.स Desk	गै.स.स Desk	√	३०	–	

सम्पर्क ब्यक्ति :

नामथर	रमेश हुमागाई, जि.कृ.वि.का रसुवा, Cluster Coordinator
सम्पर्क	फोन :९८४३१९४२९६,०१०–५४०१६३ Email mr.humagain@yahoo.com

१०.५ खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्र (WASH Cluster)

१०.५.१. विपद् पछिको अनुमानित परिदृश्य

- खानेपानी प्रणाली क्षेतिग्रस्त भएको हुनेछ । धारामा पानी नआएको हुनेछ र खानेपानीको लागि अन्य श्रोत खोज्नु पर्नेछ ।
- खानेपानीका मुहान तथा पाईप र धारा तथा ट्यांकीहरु क्षतीग्रस्त भएको हुनेछ ।
- खानेपानी प्रदुषित भएको हुनेछ ।
- शुद्धपानी,सरसफाई र स्वच्छताको कमीका कारण रोगको प्रकोप फैलिई विपदको जोखिम बढेको हुनेछ ।
- आवश्यकता अनुसार पानी पाउन सकेको हुने छैन ।

१०.५.२. उद्देश्य

पहिरो एवं भूकम्प प्रभावित परिवारलाई सुरक्षित खानेपानी र सरसफाइका सुविधाहरु उपलब्ध गराई पानी तथा सरसफाइ जन्य रोगहरु फैलनबाट रोक्ने तथा रोकथाम गर्ने ।

१०.५.४. न्यूनतम मापदण्ड (Minimum Standards)

१०.५.४.१.सुरक्षित पानी

पिउन ५ लिटर प्रति व्यक्ति प्रतिदिन, अन्य कामका लागि १५ लि. प्रतिव्यक्ति प्रति दिन गरी जम्मा २० लि. प्रतिव्यक्ति प्रतिदिन, पानी लिन जाने ठाउँ ५०० मिटर भन्दा टाढा हुन नहुने र पानी ल्याउन ३० मिनेट भन्दा बढी समय नलाग्ने, पानी भर्नको लागि र भण्डारण गर्नको लागि प्रति परिवार २ वटा बाल्टिन उपलब्ध गराउने ।

पहाडी क्षेत्रका लागि : १ धारा (०.२लि. प्रति से.) प्रति २० घरपरिवार

१०.५.४.२. चर्पी

१ चर्पी प्रति ३० ब्यक्ति, १ चर्पी प्रति १० जना फरक क्षमता भएका व्यक्ति यी पुर्वाधारहरु तयार गर्दा खानेपानीका श्रोतहरु प्रदुषित नहुने गरी गर्नुपर्ने र महिला, बालबालिका तथा फरक क्षमता भएकाहरुलाई सहज हुने गरि गरिनुपर्नेछ ।

१०.५.५.३.नुहाउने स्थान

विपद् आइलागेको पहिलो ३ दिन ४० महिलाका लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने, त्यसपछि २० जनाको लागि १ स्नान गृह तयार गर्ने ।

१०.५.५.४. हाइजिन किट : १ सेट प्रतिपरिवार

प्रत्येक चर्पीमा साबुन, हर्पिक, ब्रस, फिनेल, बाल्टीन र मग राख्ने ।

प्रतिव्यक्ति प्रति महिना २५० ग्राम नुहाउने र २०० ग्राम कपडा धुने साबुन दिने ।

ठोस फोहर व्यबस्थापनको लागि प्रति १० घरको लागि १०० लि. क्षमताको १ कन्टेनर १०० मिटर भित्रको दुरीमा राख्ने ।

१०.५.५. बिषयगत क्षेत्र स्रोत साधनको आंकलन (Capacity Mapping)

क्र.सं.	संस्थाको नाम	मानवीय श्रोत	भौतिक सामाग्री	वितियश्रोत	अन्यश्रोत	कैफियत
1	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	ईन्जीनीयर १, सव ईन्जीनीयर १, खानेपानी साहायक प्रावीधीक ५ जना	एच.डि.पि.ई. पाईप ३ कि.मि.,ट्वाईलेट प्यानसेट २०० थान, पानि प्रसोधन औषधीहरु(एक्वा ट्याव ४ कार्टुन, पियूस ४ कार्टुन,व्लीचीङ्ग पाउडर २ ड्राम			रसुवा जिल्लाको आधा जनसंख्यालाई ३ महिना सम्म पुग्ने एक्वा ट्याव, धुन्चे वजार खानेपानी योजनाको लागी प्रयाप्त व्लीचीङ्ग पाउडर
2	नेपाल रेडक्रस	३० जना	२५०० मिटर पाइप, २ वटा जेनेरेटर, ४०० थान कम्बल र त्रिपाल, एम्बुलेन्स, ५०० मीटर मेट्रेस, २०० मीटर डोरी	जिल्ला शाखाको आपतकालीन कोष र केन्द तथा दाताको सहयोग प्राप्त		
3	सेभ द चिल्ड्रेन	१२ जना, मानेकोर वाट ४० जना	पीयुस ६० एम.एल १००, पीयुस २४० एम.एल ५००, खानेपानी सुद्धीकरण ट्यावलेट ३३ ए.जि.को २० हजार वटा, खानेपानी किट २५० वटा,जग ७५ वटा, वाल्टी ३००			

१०.५.६. खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता (WASH) मा कार्यरत संघ संस्थाहरु सम्पर्क ब्यक्ति र सम्पर्क न.

क्र. सं.	संस्थाको नाम	सम्पर्क ब्यक्तिको नाम	सम्पर्क नं	इमेलठेगाना
१	जिल्ला प्रशासन कार्यालय	दिपक केसि	९८४१३५९१२९	
२	जिल्ला विकास समिति	राजेन्द्र देव पाण्डे	९८५४०३०७२३	
३	खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय	रवी मोहन कोईराला	९८४६०३५८०९	
४	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	मदन मोहनलाल श्रेष्ठ	९८४१३७९५०१	
५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	दिनेश कुमार तमाङ	९८४९८२२६१२	dineshthokra72@gmail.com
६	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	अन्जु ढुगांना	९८४१८६९१८१	

१०.६. स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्र (Health & Nutrition Cluster)

१०.६.१. विपद् पछिको अनुमानित परिदृश्य (Disaster Scenerio)

⇒ चोटपटक लागेका घाइतेहरुका, औलो, हैजा, झाडा पखाला, आउ रगत **(dysentry),** दादुरा जस्ता रोगमा बृद्धि, गम्भीर स्वास प्रश्वास सम्वन्धी संक्रमण, ज्वरो, आँखा राता हुने एवं आँखा पाक्ने रोगको प्रकोप र छालाको रोग जस्ता संक्रमणमा वृद्धि,

⇒ स्वास्थ्य क्लिनिक र स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरु नष्ट हुन सक्ने, भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सर्वसाधारणको पहुँच नहुने, औषधी उपचारका उपकरणहरु तथा औषधीको हानी नोक्सानी,

⇒ खाद्य सामग्री तीव्र अभावका कारण गम्भीर कुपोषण, स्वास्थ्य एवं सामाजिक सेवाहरुमा घट्दो पहुँच, उपचारात्मक तथा अतिरिक्त खुवाउने कार्यक्रम **(supplemertary feeding)** मा अवरोध ।

१०.६.२. प्रस्तुत योजनाको उद्देश्य (Objectives)

⇒ जस्तोसुकै आपतकालिन अवस्था परेतापनि एकदमै जोखिममा रहेका समूहको स्वास्थ्य एवं पोषण सम्बन्धी आवश्यकताहरू पूरा गरी मानव जीवन सुरक्षा तथा कल्याण (Human survival and well-being) को सुनिश्चित गर्ने,

⇒ स्वच्छ, सफा र सुरक्षित खानेपानी उपलब्ध गराई खानेपानी तथा सर-सफाईसँग सम्बन्धित रोगहरू फैलन नदिई पानीजन्य रोगबाट प्रभावित परिवारलाई बचाउने ।

१०.६.३. विपद् प्रभावित अनुमानित जनसंख्या (Estimated Disaster Affected Population)

लक्षित जनसंख्या

अनुमानित जनसंख्या :	घरधुरी संख्या : (ओषत परिवार संख्या ४.७७)
बयस्क पुरुष :	प्रति महिना प्रसुती हुने महिला : २७.२ %
प्रजनन उमेरका महिलाका संख्या : ११९३३	प्रजनन् उमेरका बलत्कृत हुन सक्ने महिला :
कोरा जन्मदर : .९७७	परिवार नियोजनका साधन प्रयोग गरेका प्रजनन् उमेरका महिलाहरु को प्रयोग दर : ४३.०८
सामान्य गर्भ/गर्भपतन :	चक्की सेवन गर्ने महिलाहरु : १७. %(०७१/०७२)
जटिले प्रसुति :	सुई द्वारा (डिप्पो) प्रयोग गर्ने सेवाग्राहीः ९.२९%
सल्यक्रिया द्वारा प्रसुति गराईने संख्या :३ जना(यस कार्यालय अन्तर्गत सल्यक्रियाद्वारा प्रसुति गराईने सेवा नभएको Candian ERU द्वारा २ जना यहि गरिएको र १जनालाई काठमाडौं प्रेषण गरिएको)	बालबालिका : ४३४५(५ वर्ष मुनिका)
IUD कपर्टीका सेवाग्राही : ०.६१ % (०७१/०७२) (५%)	किशोर किशोरीको संख्याः १००००

HMIS Report

१०.६.४. स्वास्थ्य तथा पोषण सम्पर्क व्यक्तिहरु

सि. न.	कार्यालय/संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	फो.न.	पद्	मोवाईल नम्बर
१	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय,	डा. विवेक कुमार लाल (जि.स्वा.प्र)	०१०५४०१८८	व.ज.स्वा.अ.	९८५११७२५७२
२	जि.वि.स.	राजेन्द्र देव पाण्डे	०१०५४०१४२	स्था.वि.अ.	९८५४०३०७२३

सि.न.	कार्यालय/संस्था	सम्पर्क व्यात्ति	फो.न.	पद्	मोवाईल नम्बर
३	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय	डिल्ली राम सेडाई	०१०५४०१२९	व.प.च.	९८४१९४५०३३
४	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी	बलराम घिमिरे		सदस्य	९८४१३०३७३७
५	शसस्त्र प्रहरी बल	दर्शन गिरि	०१० ५४०००३७	स.प्र.ना.उ.	९८५१२७५५५५
६	नेपाली सेना	विक्रम गुरुङ्ग	०१०५४०१०१	प्रमुख सेनानी	९७४१३५०१७७
७	जिल्ला प्रहरी	अवदेस बिष्ट	०१० ५४०१९९	प्रहरी नायव उपरीक्षक	९८५१२७५५५५

१०.६.५. विद्यमान स्रोत तथा क्षमताको आँकलन (Existing Resource Mapping)

सि.न.	साझेदार संस्था	स्रोत तथा क्षमताको आँकलन			कैफियत
		मानवीय स्रोत	आर्थिक स्रोत	भौतिक सामाग्री	
१	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	१५०	सरकारी बजेट, अस्पताल व्यवस्थापन, विभिन्न संघ संस्थाहरुबाट अनुदान	निःशुल्क औषधी, अत्यावश्यक औषधी खरिद, विभिन्न संघ, संस्थाहरुबाट बेलावखतमा आउने औषधि तथा अन्य उपचारमा प्रयोग हुने समाग्रीहरु	आपतकालीन अवस्था वा महामारीमा आवश्यक हुने औषधिहरु तथा अन्य समाग्रहरु स्वास्थ्य कार्यालयसंग भएको स्टोकलाई उपयोग गर्ने गरेको ।
२	जिल्ला पशुसेवा कार्यालय	११		जिप १ , मो.सा ३	
३	नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, जिल्ला शाखा	२४ जना	सटरभाडा, आकस्मिक कोष , केन्द्रीय कार्यालयको सहयोग	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयसँग समन्वय गरी गर्ने	
४	शसस्त्र प्रहरी बल	११६जना	-	पिक, सावेल, लाईन डोरी, गल, बाल्टिन, गैती, फरुवा, हेलमेट, आदी	
५	नेपाली सेना				
६	जिल्ला प्रहरी	-	-	First Aid Kit-१, स्ट्रेचर-४	
७	सेभ द चिल्ड्रेन	१२ जना		जाईलड पट२०,जेरीक्याम२०	

१०.६.६. पूर्व तयारी योजना (Preparedness Plan)

क्र.सं	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
१	मनसुन बर्षाको कारणले फैलन सक्ने महामारीको लागि उच्च सतर्कता साथ रहन सरोकारवाला तथा जिम्मेवार स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई पत्रचार गर्ने ।	जि.स्वा.का.	
२	विपद् तयारीका लागि सचेतना सम्बन्धि प्रकाशन गरी गा.वि.स.तह सम्म पुऱ्याउन समाजसेवी समूहले जिम्म लिएको सम्बन्धमा जनस्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतनामुलक पम्प्लेट छपाउन आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।	जि.स्वा.का., जि.वि.स.	
३	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयमा प्रजनन् स्वास्थ्य सम्बन्धि RRT सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने *	जि.स्वा.का.	
४	जिल्ला अस्पताल, स्वास्थ्य केन्द्रमा SBA को व्यवस्था मिलाउने	जि.स्वा.का.	
५	रेफरका लागि एम्बुलेन्स् सेवा सुचारु हुने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने ।	रेडक्रस/जिल्ला प्रशासन/जि.स्वा.का	
६	सुत्केरी सामग्री, कण्डम, आवश्यक औषधिहरु (एन्टिवाईटिक्स् STI जाँच) आदिको न्युनतम भण्डारण राख्ने ।	जि.स्वा.का.	

क्र.सं	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
७	समन्वय बैठक (क्षेत्रगत र अन्तर क्षेत्र) जिम्मेवारी बाँडफाँड	जि.स्वा.का.	तत्काल
८	**प्रारम्भिक मानवीय सहयोग** • Rappid Response Team लाई अभिमुखिकरण गरी अत्यावश्यक औषधीहरुको (Ors, Zink, bandeg, Antibiotics, Metronidarzale, givestcannule, syringe, Anatgesic. Antispadmodic) भण्डारणको सुनिश्चितता • महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई अन्तर व्यक्ति सन्चार सीप सम्बन्धि तालिम तथा अभिमखिकरण • थप औषधीहरुको सुची पनि तयार गरिने छ।	जि.स्वा.का	निरन्तर रुपमा
९	**पोषण :** IFE (Informt Feeding in Emergency) र Supplymentry Feeding सम्वन्धि तालीम	जि.स्वा.का र सेभ द चिल्ड्रेन	निरन्तर
१०	५ बर्ष मूनिका वच्चा, गर्भवती र सुत्केरी आमाको लागि कुपोषणबाट बचाउनको लागि Supplymentry Food को आवाश्यक मात्रामा भण्डारण गर्न जिल्ला कृषि विकास कार्यालय तथा सम्बन्धीत क्षेत्रमा काम गर्ने गै.स.स. (पेसोक, हुरेण्डेक र वर्ल्ड भिजन) सँग सम्बन्वय	जि. स्वा. का.	Food Cluster संग समन्वय गर्ने
११	Feeding center स्थापनाका लागि स्थान, संख्या र आवश्यक सामग्री पहिचान	रेडक्रस	विपद्को समयमा
१२	कडा कुपोषित वच्चालाई पूर्ण स्थापनाको पहिचान गरी पोषण अवस्थाका लेखाजोखा गर्ने सम्बन्धित फारम	जि.स्वा.का	नियमित
१३	**एम्बुलेन्स व्यवस्था :** • एम्बुलेन्सको लगत लिने • पहिचाहन भएका एम्बुलेन्सलाई तयारी अवस्थामा राख्ने • एम्बुलेन्स संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि (इन्धन, चालक र मर्मत सम्भारको व्यवस्था सहित)	रेडक्रस/ जि.स्वा.का/जि.वि.स.	तत्काल
१४	एम्बुलेन्स् सेवाको विवरण अध्यावधिक गर्ने (पम्प्लेट, रेडियो, पत्र पत्रीका र होर्डिङ्ग बोर्डबाट)	जि.वि.स., जि.स्वा.का.	तत्काल
१५	सर्पदंश सम्बन्धी स्वास्थ्यकर्मीहरुलाई अनुशिक्षण/तालिम तथा औषधी सप्लाई गर्ने	जि.वि.स., जि.स्वा.का.	तत्काल
१६	खोप सेवाका लागि जनशक्ति आवाश्यकताका पहिचान तथा परिचालन	जि.स्वा.का	निरन्तर
१७	सूचना प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई तत्काल प्रतिकार्य गर्नका लागि जिल्ला अस्पतालमा Emergency र Indoor कक्षमा टेलिफोन सेवा उपलब्ध गराउने।	जि.स्वा.का./जि.अ.	तत्काल
१९	Ambulance को विवरण भएको सूचना स्थानीय दैनिक पत्रिकामा प्रकाशन गर्ने	जि.स्वा.का./जि.वि.स.	तत्काल
२०	Monitoring and Reporting Focal Person तोक्ने *	जि.स्वा.का	

१०.६.७. विपद् पश्चात सम्पन्न गरिने सहयोग गतिविधि (Response Activities)

क्रसं	सहयोगी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	आकस्मिक प्रजनन् स्वास्थ्यका लागि न्युनतम प्रारम्भिक सेवा (MISP) कार्यन्वयन गर्ने	जि.स्वा.का	तत्काल
२	प्रजनन् स्वास्थ्य संयोजकले प्रभावकारी सम्वन्वय गर्ने	जि.स्वा.का	तत्काल
३	यौन हिंसाका असरका रोकथाम र बाँचेकालाई उपचार प्रेशण गर्ने	जि.स्वा.का	२४ घण्टा भित्र
४	एच्.आई.भी.को संक्रमण न्युन गर्न विश्वव्यापी सचेतताका	जि.स्वा.का	२४ घण्टा भित्र

क्रसं	सहयोगी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
	व्यवस्थालाई लागु गर्ने, निःशुल्क कण्डम उपलब्धता हुने व्यवस्था मिलाउने		
५	रक्तसंचार सेवालाई सुरक्षित/सुनिश्चित बनाउने ।	रेडक्रस	२४ घण्टा भित्र
	▪ ट्रीयाज गर्ने (घाईतेको बर्गीकरण) ▪ द्रुत लेखाजोखा गर्ने	रेडक्रस	
६	● मातृ तथा नव शिशुको मृत्यु र रुग्णतालाई रोकथाम गर्न गर्भवति महिलालाई सुत्केरी सामग्री उपलब्ध गराउने र शिविरमै प्रसुति गराउँदा साहयक व्यवस्था गर्ने, जटिल प्रवृत्तिको केसलाई अन्य स्वास्थ्य संस्थामा सिफारिस गर्ने ब्यवस्था मिलाउने ● सम्पुर्ण प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा उलब्ध हुने ब्यवस्था मिलाउने ● जोखिम रहेका समुदायका किशोर किशोरीहरुका लागि विशेष प्रजनन् स्वास्थ्य सेवा प्राप्त हुने ब्यवस्था मिलाउने	जि.स्वा.का	तत्काल गर्ने
७	समन्वय वैठक गर्ने आवश्यक जानकारीका संकलन गर्ने	जि.वि.स.	जि.वि.स.ले समन्वय गरेपछि
८	Multi-Cluster Rapid Assessment को प्रारम्भिक लेखाजोखा गर्न सदस्यहरु तोक्ने	जि.वि.स./यु.एन्.एफ.पि.ए	जि.वि.स.ले समन्वय गरेपछि
९	MIRA विधिको प्रयोग गरी लेखाजोखा गर्ने र प्रतिवेदन तयार गर्ने	जि.वि.स.	३ दिन भित्र
१०	MIRA Orientation and Training गर्ने	जि.वि.स. र सरोकारवाला निकाय	
११	घट्ना पश्चात २४ घण्टा भित्र र पहिलो हप्तामा हरेक दिन संचारमाध्यमबाट समाचार प्रशारण गन ।	जि.स्वा.का बाट प्राप्त सूचना सुचना संचार Cluster ले गर्ने	२४ घण्टा भित्र
१२	**आधार रेखाका तथ्यांकहरुका समिक्षा गर्ने** क) प्रभावित परिवारहरुका लागत तयार गर्ने ख) प्रभावित क्षेत्रमा सार्वजनिक सेवाका अवस्थाको विश्लेषण गर्ने ग) उपलब्ध उद्धार सेवा, क्षमता र सामग्रीका समिक्षा गर्ने	जि.स्वा.का	७२ घण्टा पछि
१३	**प्रारम्भिक मानवीय सहयोग** क) गतिविधिहरुका प्राथमिकताक्रम निर्धारण ख) विपद पछि लगत्त उपकरण सहित खोजी तथा उद्धार टोली खटाउन ।	जि.स्वा.का	तुरुन्त
१४	क्षेत्रगत आकस्मिक योजनाहरुका समिक्षा गर्ने ।	जि.वि.स.	हरेक दिन
१५	प्रारम्भिक सहयोगको प्रारम्भिक प्रतिवेदन तयारी तथा जिल्ला विपद व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र स्वास्थ्य तथा पोषण समूहका सदस्यलाई जानकारी गराउने	जि.स्वा.का	जति सक्दो चाँडो
१६	तयारी अवस्थामा राखिएका सम्झौताहरुलाइ सक्रिय बनाउने ।	जि.स्वा.का	जति सक्दो चाँडो
१७	अनुगमन र पृष्ठपोषण उपलब्ध गराउन टोली खटाउन	जि.स्वा.का	४८ घण्टा भित्र
१८	तत्कालीन मानवीय सहयोगः क) स्वास्थ्य उपचार व्यवस्थापन शिविर ख) पोषण क्लिनिक संचालन ग) गर्भवति र सुत्केरी जाँच क्लिनिक घ) खोप क्लिनिक ङ) प्रसुती सेवा, सुत्केरी स्याहार केन्द संचालन च) एम्बुलेनस सेवा संचालन छ) स्वास्थ्य शिक्षा, जनचेतना अभिवृद्धि ज) सु.अ. फिडव्याक झ) मनोसामाजिक परामर्श सेवा	जि.स्वा.का	७२ घण्टा भित्र
१९	क्षेत्रगत समन्वय वैठक बस्न (WASH, FOOD, Protection)	जि.वि.स.	..
२०	आवश्यकताका विस्तृत लेखाजोखा तयारी गर्ने (३० देखि ९० दिन	जि.स्वा.का	दोश्रो हप्ता भित्र

क्रसं	सहयोगी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
	सम्मका लागि आवश्यक रुपमा गर्नु नै पर्ने कार्य तथा आवश्यक स्रोत समेतको)		
२१	Food Cluster संग समन्वय गरी न्युनतम पोषणयुक्त (Sphere) खाना खाद्य पदार्थ वितरण भएको सुनिश्चित गर्ने	जि.स्वा.का	

१०.६.८. जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय अन्तरगतको RRT र CRRT को नामावली विवरण :

क) जिल्ला RRT : धुन्चे रसुवा

सि.नं.	नाम	दर्जा	सम्पर्क नं.	कार्यरत संस्था
१.	डा. विवेक कुमार लाल	जि. स्वा. प्रमुख	९८५११७२५७२	जि.स्वा.का
२.	डा. ईशा दाहाल	स्वास्थ्य अधिकृत	९८४९८०२४८५	जि.अस्पताल
३.	वीरेन्द्र प्रसाद शाह	हे.अ.अ.	९७४१०८६३५०	जि.स्वा.का
४.	नवराज उप्रेती	सि.अ.हे.व	९७४१०८६५७०	जि.स्वा.का
५.	रुकु क्षेत्री	प.हे.न.	९७४१०८६२७५	जि.स्वा.का
६.	कृष्ण राज तीवारी	त.स.	९८४१३६९५३२	जि.स्वा.का.
७.	नारायण पौडेल	सि.अ.हे.व.	९८४१९०३२४४	जि.स्वा.का.
८.	धन कुमार राई	ल्या.अ.	९८४२२८९८४७	जि.स्वा.का.
९.	बाबु राम थापा	अ.हे.व.	९८१३७५५१३१	जि.अस्पताल
१०.	छोवाङ्ग हित्से तामाङ्ग	सि.अ.हे.व.	९७४९०१४१९७	जि.स्वा.का.
११.	अमृत महर्जन	खो.सु.अ.	९८४१५४८४९५	जि.अस्पताल
१२.	शिव प्रसाद वडाल	स्वा.शि.अ.	९८४१५४६८३१	जि.अस्पताल
१३.	भोजा कुमारी वशयाल	स्टाफनर्स(अ.)	९८४१५३००३०	जि.अस्पताल
१४.	उत्तम राज खनाल	क्षय/कुष्ठ अ.	९८४३९३०७९५	जि.स्वा.का.
अन्य डाक्टरको सम्पर्क				
१.	डा. नीषेध ज्ञवाली	मे.अ.	९८४५३६९८३३	जि. अस्पताल
२.	डा. पञ्कज लुईटेल	मे.अ.	९८४१५७२२९४	जि. अस्पताल
३.	डा. निश्चित वराल	मे.अ.	९८४६२९६६४५	जि. अस्पताल
४	डा.कमल पोखरेल	मे.अ.	९८५१२१४०३७	जि. अस्पताल
५	डा.प्रकाश चन्द्र अधिकारी	मे.अ.	९८४९०९३७७०७	जि. अस्पताल
१.	डा. नीषेध ज्ञवाली	मे.अ.	९८४५३६९८३३	जि. अस्पताल

ख) समुदाय स्तरीय CRRT :

क) स्वास्थ्य चौकी: गोल्जोङ्ग/गत्लाङ/चिलिमे/स्याफ्रूवेसी

सि.नं.	नम	दर्जा	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	श्री तिलक शर्मा	सि.अ.हे.व(सु.)	९८४१७३१४९६	
२.	श्री प्रेम नारायण साह	अ.हे.व.	९७४११३०	
३.	श्री प्रेम चौधरी	अ.हे.व.	९८४१५२६३७३	
४.	श्री ईनफ स्याङ्दान	सि.अ.हे.व.	९७४११८७१२६	

ख) स्वास्थ्य चौकी : वृद्धिम/थुमन/टिमूर

सि.नं.	नम	दर्जा	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	श्री पशुपति देव	हे.अ.	९८४९१५८९५२	
२.	श्री त्रिभुवन सिंह धर्ति	अ.हे.व	९८५१२१११०२	
३.	श्री गणेश मिश्र	अ.हे.व	९७५१०१४४४१	

ग) स्वास्थ्य चौकीः राम्चे/जीवजीवे/भार्ले/.हाकू.

सि.नं.	नम	दर्जा	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	श्री सरोज राज पाण्डे	सि.अ.हे.व	९८४९४८२४२८	
२.	श्री विनोद न्यौपाने	अ.हे.व	९८०११५०५१०	
३.	डा.उमेश प्रधान	मे.अ.	९८०१०१४५२०	
४.	श्री सरोज दास	अ.हे.व	९८०२९९५०८७	
५.	श्री राजकुमार ठाकुर	अ.हे.व	९८०७६०६८६२	

घ) स्वास्थ्य चौकी : यार्सा/पारच्याङ/लहरेपौवा

सि.नं.	नम	दर्जा	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	श्री हर्क वहादुर तामाङ	अ.हे.व	९८१८०४३५६८	
२.	श्री गोपाल पाण्डेय	अ.हे.व	९८५१०१५३८६	
३.	श्री रविन्द्र कुमार ठकुरी	सि.अ.हे.व	९८४१५३९७९०	

ङ) स्वास्थ्य चौकीः डाँडागाँउ/ठूलोगाँउ

सि.नं.	नम	दर्जा	सम्पर्क नं.	कैफियत
१.	श्री सुरेन्द्र प्रसाद भगत	सि.अ.हे.व	९८४९३३९५०८	
२.	श्री कृष्ण भण्डारी	अ.हे.व	९८४४४८२६२९	

१०.७. शिक्षा क्षेत्र (Education Cluster)

१०.७.१.आपतकालीन अवस्थामा शिक्षा (Education in emergency)

मानव सिर्जित वा प्राकृतिक कुनै पनि कारणले जनधनको ठूलोमात्रामा क्षति भएको अवस्थामा आपतकालिन स्थिति आउंदछ । सामान्यतया विपद पूर्व जानकारी र सूचना नदिई मानवीय जनजीवन क्षतविक्षत पार्नेगरि आएको अवस्थामा प्रभावित क्षेत्रलाई आपतकालिन अवस्थाको क्षेत्रको रुपमा स्वीकारी तत्काल नजधनको थप क्षति हुन नदिन र विपत पश्चातको समयमा छिटो भन्दा छिटो नजजीवन पुर्नस्थापित गर्नका लागि आपतकालिन अवस्थाको सम्बोधन गरिन्छ । यसमा सामाजिक जिवनका सम्पूर्ण अङ्गहरु सूचारु गर्नका लागि शिक्षा क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ ।

विपतले आफन्तको मृत्यु, चोटपटक, धन सम्पत्तीको क्षतिका कारणले जनजीवन अत्यन्त असहज र अस्थिर बनाएको हुन्छ । घर, विद्यालय, बाटो, सञ्चार लगायत स्वास्थ्य सेवा र सुविधाहरु पनि क्षत विक्षत भएका हुन्छन् । यस्तो विषम अवस्थाको आपतकालमा समाजलाई थप सुरक्षित र मजवुत भई नियमित जीवनचर्यामा छिटो भन्दा छिटो पुर्नस्थापित गर्नका लागि शिक्षाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्न सक्दछ ।

विशेष गरि बालबालिका तथा युवाहरुलाई शिक्षा प्रदान गर्ने निकाए र स्थानहरुमार्फत विपतको समयमा थप हानी नोक्सानी हुन नदिन, प्रभावित जनजीवनलाई छिटो भन्दा छिटो सामान्य अवस्थामा लैजानका लागि मनोविमर्श, चेतनामुलक गतिविधि र पुर्नसामाजिकिकरणका गतिविधिमा महत्वपूर्ण सहयोग पुऱ्याउनुपर्दछ । एकातिर विद्यार्थीहरुको सिकाईलाई छिटो भन्दा छिटो पुनः नियमित गराउन पर्दछ भने अर्को तर्फ विद्यार्थी तथा उनीहरुका परीवारहरुमाथी परेको मानसिक दवाव तथा असरलाई सामान्यीकरण गर्नका लागि पनि जति सक्दो छिटो कदम चाल्नुपर्दछ । बालबालिकाहरुका शैक्षिक र मनोसामाजिक आवश्यकता र उनीहरुका अभिभावकको आफ्ना छोराछोरी प्रतिको उत्तरदायित्वमा सहजीकरण गर्ने भीमका पनि यस समयमा अति आवश्यक हुन्छ । जुन शिक्षाको माध्यमले सम्बोधन गर्न आवश्यक हुन्छ ।

रसुवा जिल्ला भूकम्पका जोखिमपूर्ण क्षेत्रमा पर्ने कुरा गत वर्ष गएको विनासकारी भूकम्पका कारण जिल्लामा परेको असरबाट स्पष्ट भै सकेको छ । यसको साथै जिल्लाको अधिकांश भुभाग पहिरो र त्यसका कारणले सिर्जनाहुने विपत्तिबाट जुनसूकै वेला प्रभावित हुन सक्ने अवस्था रहेको छ । पहिरो, हिम पहिरो र आगलागि लगाएतका प्रकोपले आम जनजीवन प्रभावित पार्न सक्ने भएको हुदा त्यस्तो अवस्थामा शिक्षाको संरचना र पद्धतीलाई तत्काल आंशिक वा पूर्ण रुपमा अवरुद्ध पार्ने, नष्ट पार्ने, आंशिक क्षति गर्ने तथा विस्थापित हुनुपर्ने अवस्था आउन सक्दछ । सबै गा.वि.स. र विद्यालयमा यातायातको सहज सुविधको अभाव, विद्यालय रहेको स्थानको कठिन भौगोलिक संरचना र अवस्थितिमा सम्भावित विपतहरुले पूर्ण या आंशिक विनाशलाई पुन:स्थापना गर्न र सञ्चालन गर्न तत्कालिन अवस्थामा निकै कठिन हुन सक्दछ । यस जिल्लामा रहेका ८७ सरकारी (२ वटा प्रा.वि. मर्ज र २०७२ को विनासकारी भूकम्पबाट विस्थापित भएका ९ वटा बाहेक सञ्चालनमा रहेका मात्र) र १० वटा संस्थागत विद्यालयमा अध्ययन गर्ने लगभग ९००० विद्यार्थी र तिनलाई शिक्षण गर्ने ५०० शिक्षक शिक्षाका आधारभूत धरोहर हुन । सम्भावित विपतले यसमा प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष रुपमा पार्ने असरलाई कम गर्न र छिटो यथास्थितिमा सुसञ्चालन गर्नका लागि यो प्रतिकार्य योजनाको आवश्यक भएको हो ।

यसले शिक्षा क्षेत्रमा हुनसक्ने आंशिक वा पुरै भागको सानो ठूलो विपदको असर विपद पछि छिटो भन्दा छिटो कार्यहरु गर्न । मुल्यांकन गरी आवश्यक कदमहरु उपलब्ध निकाय र पक्षको समन्वय एवं सहकार्यमा तत्काल अगाडी बढाई श्रोत र साधनको सदुपयोगबाट आवस्यक कार्यहरु तय र कार्यान्वयन गरी लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग गर्ने विश्वास लिईएको छ ।

१०.७.२.आपतकालीन अवस्थाको परिदृश्य (Scenario) :

- विद्यालयीय शिक्षाबाट बञ्चित हुन सक्ने तथा पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्री नष्ट हुने ।
- विद्यालय भवन, शैक्षिक सामग्री नष्ट हुन सक्नुका साथै विद्यार्थी शिक्षकहरुको मृत्यु हुने ।
- विद्यार्थीका अभिभावकहरुमा मानसिक तनाव उत्पन्न हुने ।
- नियमित अध्यापन कार्यमा बाधा हुने ।
- विद्यार्थीहरुमा मनोसामाजिक असर पर्ने अर्थात मानसिक तनाव हुने ।

१०.७.३.यस योजनाका उद्देश्यहरु :

१ आपतकालिन अवस्थामा पनि बालबालिकाको सिकाईको अधिकारलाई समयमा नै सुनिश्चित गर्ने ।

२ आपतकालिन अवस्थामा शिक्षा क्षेत्रमा आवश्यक लगानी जुटाई उपलब्ध श्रोत साधनको प्रभावकारी परिचालन गर्ने ।

३ आपतकालिन अवस्थाको सामना गर्नका लागि विद्यार्थी, शिक्षक र सेवा क्षेत्रका अभिभावकलाई सहयोग गर्ने ।

४ आपतकालिन अवस्थामा पनि विद्यालय नियमित सञ्चालन गरि सिकाईको गुणस्तरलाई कायम राख्ने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

१०.७.४ रसुवा जिल्लामा हुन सक्ने सम्भावित विपद र शिक्षामा जोखिम

विपदको किसिम	विद्यालयमा विपतले निम्त्याउने जोखिम			
	मानवीय	भौतिक संरचना	शैक्षिक सामग्री	शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप
हावाहुरी	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डर	छाना उडाउने, आगलागी	नष्ट हुन्छ, विगार्छ, हराउंछ	समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
भूकम्प	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डर, बेपत्ता	संरचना सम्पूर्ण तथा आंशिक भत्किने	नष्ट हुने, बिग्रिने	समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
बाढी पहिरो	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डर, बेपत्ता	बगाउने, पुर्ने	बगाउने, हराउने	समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
आगलागी	चोटपटक, घाईते,मृत्यु, डर	नष्ट हुने	नष्ट हुने	समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
चट्याङ	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डर	जल्ने, क्षती हुने	जलेर नष्ट हुने	समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
असिना	चोटपटक, घाईते, मृत्यु, डर	क्षती	विग्रिन सक्ने	समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
हिमपात र चिसो	मृत्यु, विरामी			समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
लु वा गर्मी	विरामी हने वा मृत्यु, डर			समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर
महामारी	मृत्यु, विरामी, डर			समयमा बाधा,क्रियाकलापमा अवरोध, सिकाइ उपलव्धीमा नकारात्मक असर, बालबालिकामा मनोबैज्ञानिक असर

१०.७.५ शिक्षा समूहको विपद् पूर्व तयारी योजना (Disaster preparedness Plan)

क्रम संख्या	आवश्यक क्रियाकलापहरु	कार्यान्वयन प्रकृया	स्थान	समय	कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	आवश्यक श्रोत साधन	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय
१	विपद प्रतिरोधी संरचना निर्माण र विपद जोखिम न्यूनीकरण र अभ्यास	जिल्ला शिक्षा कार्यालय र संम्वन्धित निकायहरु संग समन्वयमा विद्यार्थी र वद्यालयमा निरन्तर गरिने क्रियाकलाप संग जोडेर गर्ने	सबै विद्यालयहरु	नियमित	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	विद्यालयमा हुने स्रोत साधन र गैर सरकारी सस्थाहरुको आवस्यक प्राविधिक सहयोग	रेडक्रस, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, जुरेस लगायत कार्यरत गैसस,विद्यालय, जर्मनी जि.आई.जेड.	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति

क्रम संख्या	आवश्यक क्रियाकलापहरु	कार्यान्वयन प्रकृया	स्थान	समय	कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	आवश्यक श्रोत साधन	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय
२	तत्काल उद्धार र प्राथमिक उपचार सहयोग	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, रेडक्रस र स्थानीय निकाएहरुसंग समन्वय गरि कार्यान्वयन गर्ने	विपत प्रभावित क्षेत्र	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	प्रत्येक विद्यालयमा कम्तीमा २ जना उद्धार सम्बन्धि र १ जना प्राथमिक उपचार सम्बन्धि	रेडक्रस, स्थानीय स्वास्थ्य चौकी, जुरेस लगायत कार्यरत गैसस	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति
३	त्रिपाल व्यवस्था गर्ने (तत्कालका लागि)	स्थानीय निकाय र रेडक्रस संग समन्वय गरी व्यवस्थापन गर्ने	तत्काल विद्यालय सञ्चालन हुने स्थान	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	त्रिपालः २०० थान त्रिपाल ढुवानीः विद्यालय सम्म पुऱ्याउने स्थापना गर्ने जनशक्तिः विद्यालयगत २ जना	रेडक्रस, नेपाली सेना, स्थानीय प्रहरी चौकी, जुरेस लगायत कार्यरत गैसस	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति
४	द्रुत सूचना संकलन, विश्लेषण र संप्रेषण	विद्यालय, श्रोत केन्द्र, स्थानीय प्रहरी कार्यालय र जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समितिसंग सहकार्य गरि	विद्यालय, श्रोत केन्द्र, जशिका, जिल्ला दैवीप्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा विभाग	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	टेलिफोन एवं सञ्चारका साधन जनशक्ति १ जना फोकल पर्सन शिक्षा समुहले तोकेको	विद्यालय, श्रोत केन्द्र, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति
५	अस्थायी सिकाई केन्द्र व्यवस्थापन	दैवी प्रकोप उद्धार समिति, रेडक्रस र स्थानीय निकायहरु र गैससहरु संग समन्वय गरि व्यवस्थापन गर्ने	विद्यालयहरुमा	दुई हप्ता भित्र	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	सिकाई केन्द्र संख्याः २०० सम्म निर्माणका लागि आवश्यक लागत रकम (क्षती अनुसार संख्या हुने)	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
६	विद्यालयको कार्यालय र कक्षाकोठामा फर्निचर व्यवस्थापन	शिक्षा मन्त्रालय, विभाग र गैससहरुसंग समन्वय एवं सहकार्य गरि विद्यालयको संलग्नतामा व्यवस्थापन गर्ने	विद्यालयहमा	विद्यालय शुचारु भएदेखि सकेसम्म चाडो	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	सिकाई केन्द्र संख्याः २०० वटाका लागि आवश्यक फर्निचर (क्षती अनुसार संख्या हुने)	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, जर्मनी जि.आई.जेड.	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
७	शैक्षिक सामग्री आपुर्ति (सिर्जनात्मक	शिक्षा मन्त्रालय, विभाग र गैससहरुसंग समन्वय एवं	विद्यालयहरुमा	१ महिना भित्र	जिल्ला शिक्षा	सिकाई केन्द्र संख्याः २०० वटाका लागि आवश्यक	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति,

क्रम संख्या	आवश्यक क्रियाकलापहरु	कार्यान्वयन प्रकृया	स्थान	समय	कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	आवश्यक श्रोत साधन	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय
	क्रियाकलाप र सिकाई सहयोगी सामग्री)	सहकार्य गरि विद्यालयको संलग्नतामा व्यवस्थापन गर्ने			कार्यालय	फर्निचर (क्षती अनुसार संख्या हुने)	प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल	शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
८	मनोसामाजिक मनोविमर्श सहयोग	शिक्षा मन्त्रालय, विभाग र गैससहरुसंग समन्वय एवं सहकार्य गरि विद्यालयको संलग्नतामा व्यवस्थापन गर्ने	विद्यालय र सम्बन्धित विद्यालयको सेवा क्षेत्रमा	१ हप्ता देखि शुरुवात	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	प्रतिविद्यालय कम्तीमा २ जना सम्म जनशक्ति	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, एसिएफ, सिएमसि	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
९	शिक्षक परिचालन	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र शिक्षा मन्त्रालयसंग समन्वय गरि आवश्यक कार्यमा लगाउने	विपत प्रभावित क्षेत्रका विद्यालय र समुदायमा	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	आवश्यकता अनुसार जिल्लामा उपलब्ध शिक्षकहरु ५०० मध्यमा	विद्यालय र मन्त्रालय	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
१०	बालबालिकाहरुको पाठ्यपुस्तक र आवश्यक शैक्षिक सामग्री वितरण	शिक्षा मन्त्रालय, विभाग र गैससहरुसंग समन्वय एवं सहकार्य गरि विद्यालयको संलग्नतामा व्यवस्थापन गर्ने	विपत प्रभावित विद्यालयहरुमा	१ महिना भित्र	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	जिल्लाका विदालयमा अध्ययनरत ९००० वालबालिका मध्य प्रभावितका लागि आवश्यक पर्ने सामग्री	पाठ्यक्रम विकास केन्द्र, शैजविके, जनकशिक्षा सामग्री केन्द्र लि., युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
११	स्वास्थ्य र सरसफाई सामग्री र चेतनामुलक कार्य	जिल्ला स्वास्थ्य, जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय एवं सम्बन्धित गैससहरुसंग समन्वय र सहकार्य गरि	तत्काल विद्यालय सञ्चालन हुने स्थान	विद्यालय शुचारु भएदेखि	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	विद्यालयगत रुपमा कम्तीमा २ पटक प्रभावित सबै बालबालिकालाई पहुंच पग्नेगरि	जिल्ला स्वास्थ्य, स्थानीय स्वास्थ्य संस्था, रेडक्रस, गाविसस्तरिय खानेपानी तथा सरसफाई समन्वय समिति	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि

क्रम संख्या	आवश्यक क्रियाकलापहरु	कार्यान्वयन प्रकृया	स्थान	समय	कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	आवश्यक श्रोत साधन	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय
१२	विद्यालयमा खानेपानी र शौचालयको व्यवस्थापन	जिल्ला खानेपानी तथा सरसफाई कार्यालय एवं सम्बन्धित गैससहरुसंग समन्वय र सहकार्य गरि	तत्काल विद्यालय सञ्चालन हुने स्थान	विद्यालय शुचारु भएदेखि	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	सुरक्षित र सबै विद्यार्थीको पहुंच योग्य शौचालय (प्रतिविद्यालय कम्तीमा २ वटा०	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, एसिएफ, सिएमसि, जर्मनी जि.आई.जेड.	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
१३	अस्थायी सिकाई केन्द्रमा दिवा खाजा व्यवस्थापन	शिक्षा मन्त्रालय, विभाग, शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम र गैससहरुसंग समन्वय एवं सहकार्य गरि विद्यालयको संलग्नतामा व्यवस्थापन गर्ने	अस्थायी सिकाई केन्द्र सञ्चालन भएको स्थान	विद्यालय शुचारु भएदेखि	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	सबै विद्यालयका विद्यार्थीहरुलाई दिनको १ पटक १ महिनासम्म पुग्नेगरि खाजा	विश्व खाद्य कार्यक्र र युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, एसिएफ, सिएमसि	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
१४	शिक्षा समूह सूचनाकेन्द्र सञ्चालन	शिक्षा समूहको निर्णय अनुसार फोकल व्यक्ति तोकेर	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	कम्प्यूटर, मल्टी मिडिया	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, एसिएफ, सिएमसि	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
१५	विद्यालयमा र समुदायमा विपदको समयमा सुरक्षित रहने तालिम	शिक्षा मन्त्रालय, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र गैससको समन्वयमा आवश्यकता पहिचान गरेर	विपद प्रभावित विद्यालय	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	तालिम प्रदान गर्न सक्ने जनशक्ति प्रति श्रोत केन्द्र २ जना	रेडक्रस, सेना, प्रहरी, शसस्त्र प्रहरी	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि

क्रम संख्या	आवश्यक क्रियाकलापहरु	कार्यान्वयन प्रकृया	स्थान	समय	कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार निकाय	आवश्यक श्रोत साधन	सहयोगी निकाय	अनुगमन गर्ने निकाय
१६	शिक्षकहरुका लागि मनोसामाजिक विमर्श तालिम	शिक्षा मन्त्रालय, जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र गैससको समन्वयमा आवश्यकता पहिचान गरेर	विपद प्रभावित विद्यालय र श्रोत केन्द्र	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	३६ जना प्रशिक्षक (प्रति गाविस २ जना)	युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, एसिएफ, सिएमसि	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि
१७	शिक्षा समूहको नियमति बैठक	शिक्षा समुहको निर्णय र आवश्यकता अनुसार	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	तत्काल	जिल्ला शिक्षा कार्यालय		युनिसेफ, सेभ द चिल्ड्रेन, एसिया वनलस, कृषि वन प्रतिष्ठान, मानेकोर, लाक्कोस, सिड्स, रेडक्रस रसुवा, एक्सन एड, करुणा, छाया नेपाल, एसिएफ, सिएमसि,जर्मनी जि.आई.जेड.	जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति, शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेशिनि

१०.७.६जिल्लामा शिक्षा क्षेत्रमा क्रियाशिल सरकारी र गैह्र सरकारी निकायहरु

क्रस	संस्थाको नाम	संस्थाको सम्पर्क नम्बर	संस्था प्रमुखको नाम	संस्था प्रमुखको फोन नं.
१	जि.प्र.का	०१०५४०१३१	कृष्ण प्रसाद अधिकारी	९८५१२७७७७७
२	जिविस	०१० ५४०१४२	राजेन्द्र पाण्डे	९८५४०३०७२३
३	जिशिका	०१० ५४०१५७	बौद्धराज निरौला	९८५११६३६६७
४	गाविस	१८ वटै गा.वि.स.	गा.वि.स. सचिव	
५	विद्यालय व्यवस्थापन समिति	सम्पुर्ण वि.व्य.स.	अध्यक्षहरु	
६	श्रोत केन्द्रहरु ८ वटा	८ वटै श्रोत केन्द्र	श्रोत व्यक्तिहरु	
७	युनिसेफ		राजेश सारु मगर	९८५११५९१३५
८	सेभ द चिल्ड्रेन	०१०५४०००५९	विनोद शाह	९८५४०२८३८८
९	मानेकोर	०१०५४०००४९	आङछिरिङ तामाङ	९८४३४०४२९८
१०	लाक्कोस	०१० ५४०२१०	सन्तोष घले	९८५११६४२१०

क्रस	संस्थाको नाम	संस्थाको सम्पर्क नम्बर	संस्था प्रमुखको नाम	संस्था प्रमुखको फोन नं.
११	सिड्स		गोविन्द घिमिरे	९७४१२८४५३०
१२	करुणा फाउण्डेसन		कृष्णप्रसाद यादव	९८५११७०७९१
१३	कृषिवन प्रतिष्ठान		कमल आचार्य	९८५११३९६५४
१४	एसिया वनलस		नवराज आचार्य	९८५११०३६७३
१५	एसिएफ		पदम महर	९८५८४२३८०७
१६	जर्मनि जि.आई.जेड.	०१० ५४००५५	चन्द्र मगर	९८४५५८०७६४

यस जिल्लामा उपलब्ध जनशक्ति

क्रस	विवरण	उपलब्ध संख्या	कैफियत
१	जिल्ला शिक्षा कार्यालय कर्मचारी	२५ जना	
२	शिक्षक	५३३ जना	
३	संघ संस्थाका कर्मचारी (सबै)	५० जना	(थपघट हुन सक्ने)

१०.७.७ प्रकोप पश्चात गरिने प्रतिकार्य (Response) :

क्र.सं.	गरिने क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
१	शिक्षा क्षेत्रको बैठक र जिम्मेवारी बाँडफाँड	जि.शि.का.	निरन्तर रुपमा
२	सूचना, तथ्यांक संकलन (लेखाजोखा कार्य)	जि.शि.का.	निरन्तर
३	तथ्यांक विश्लेषण र प्रतिकार्य योजना निर्माण	जि.शि.का.	तत्काल
४	सुरक्षित स्थलको कार्यक्रम संचालन	जि.शि.का.	निरन्तर
५	मनोसामाजिक विमर्श: ● संरक्षण क्षेत्रको सिफारिस ● प्रभावित क्षेत्रका बाविके र विद्यालयहरुका सका र शिक्षकहरुको अभिमुखीकरण तालिम ● प्रकोपबाट प्रभावित क्षेत्र विद्यालयमा गई पिडित बालबालिकाहरुलाई असर न्यूनिकरण गर्ने मनोसामाजिक परामर्श सञ्चालन	जि.शि.का.	
६	आवश्यकीय पा.पु.र शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थापन	जि.शि.का.	आवश्यकता अनुसार
७	शिक्षकहरुलाई आवश्यक सहयोग	जि.शि.का.	निरन्तर

क्र.सं.	गरिने क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
८	बालमैत्री अस्थाई सिकाई केन्द्र संचालन	जि.शि.का.	घटना पश्चात
९	अनुगमन र मूल्यांकन	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१०	सुरक्षित स्थानको पहिचान र व्यवस्थापनमा सहयोग	जि.शि.का.	निरन्तर
११	बालमैत्री शिक्षा बैकल्पिक केन्द्र सञ्चालन	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१२	प्रभावितहरुलाई स्वास्थ्य तथा सरसफाईका गतिविधि संचालन	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१३	आवश्यक शैक्षिक सामग्री तथा पोसाक सहयोग	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१४	प्रभावित हरु लाई गैर खाद्य सामाग्रिको वितरण	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१५	स्वंयसेवक परिचालन	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१६	अस्थाइ पुनस्थापना केन्द्र निर्माण	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१७	खाद्यान्न सहयोग	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१८	प्राथमिक उपचार	जि.शि.का.	घटना पश्चात
१९	बैकल्पीक कक्षा सञ्चालन	जि.शि.का.	घटना पश्चात
२०	अस्थाई सिकाई केन्द्र निर्माणमा सहयोग	जि.शि.का.	घटना पश्चात
२१	आपत्कालिन अवस्थामा उद्दार सामग्री वितरण	जि.शि.का.	घटना पश्चात

१०.७.८ पूर्ण प्राप्ती (Recovery)

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	समयावधि	कैफियत
१	विद्यालय र बा.बि.के. पुनर्निर्माण, पूनः स्थापना	शिक्षा क्षेत्र समूहहरु र यूनिसेफ	घटना पश्चात	
२	शैक्षिक तथा मनोरञ्जनात्मक सामग्रीहरु व्यवस्था	शिक्षा क्षेत्र समूहहरु र यूनिसेफ	घटना पश्चात	
३	विद्यालयका खानेपानी, शौचालयहरुको मर्मत सम्भार	शिक्षा क्षेत्र समूहहरु र यूनिसेफ	घटना पश्चात	
४	फर्निचरको व्यवस्थापन	शिक्षा क्षेत्र समूहहरु र यूनिसेफ	घटना पश्चात	
५	भौतिक सहयोग (खानेपानी शौचालय मर्मत)	रेडक्रस, बालविकास समाज	घटना पश्चात	
६	स्मल स्केल मिटिगेसन विद्यालयको आवश्यकता र छलफल अनुसार सहयोग गर्न सकिने ।		आवश्यकता अनुसार	
७	शै.सामग्री तथा अन्य	शिक्षा क्षेत्र समूह	घटना पश्चात	
८	स्वयं सेवक परिचालन	बालविकास समाज, नेपाल रेडक्रस	घटना पश्चात	

१०.७.९ आवश्यकीय स्रोतहरु (Resources required) :

कुनै पनि विपद् वा प्रकोपको आपत्कालिन अवस्थामा विद्यालयहरु र बालबिकास केन्द्रका शिक्षक र सहयोगी कार्यकर्ताहरुलाई आवश्यकीय आर्थिक, भौतिक र मानवीय स्रोत साधनहरुको आवश्यकता पर्दछ । यि स्रोतसाधनहरु विपद् पूर्व, विपद्को समयमा र विपद् पश्चात अति आवश्यक पर्दछ । त्यसैले आवश्यक परेको बेलामा आवश्यकीय स्रोतसाधन उपलब्ध गराउनका लागि जिल्लामा रहेका विभिन्न संघ संस्थाहरुको सहयोग विना अन्यत्रको संभावना रहँदैन । अत : यस जिल्लामा पनि आपत्कालिन अवस्थाको लागि शिक्षा क्षेत्र समूहका जि.शि.का., बाल विकास समाज, सेतो गुराँस बाल विकास सेवा, वर्ल्ड भिजन, ओरेक नेपाल, नेस्पेक उदयपुर, नव प्रभात नेपाल, सुशासनका हिमायति, दलित महिला संघ, नेपाल स्काउट, सामुदायिक विकास तथा परिवर्तन केन्द्र, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नेपाल शिक्षक यूनियन, ने.शि.संघ , ने.रा.शि.संगठन ,अ.ने.शि.सं.,ने.शै.ग.मञ्च, प्याब्सन, एन्प्याब्सन् जस्ता सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुका साथै जि.वि.स., जि.प्रशासन कार्यालय, जि.प्रहरी कार्यालय, शसस्त्र जिल्ला प्रहरी कार्यालय, नेपाली सेना र यूनिसेफ जस्ता सरकारी तथा गैर सरकारी कार्यालय र संस्थाहरुले सहयोग पुर्‍याउँदै आएकोले यि संघ संस्थाहरु नै आवश्यकीय स्रोतहरु हुन् ।

१०.७.१०.शैक्षिक सामग्रीहरु (Education materials/Supplies) :

आपत्कालिन अवस्थामा विद्यालय र बाल विकास केन्द्रहरुमा पठन पाठन र विभिन्न मनेरञ्जनात्मक र खेल क्रियाकलाप गराउने पाठ्यपुस्तक, अन्य शैक्षिक सामग्री साथै सन्दर्भ सामग्रीहरुको क्षतिहुने लथालिङ्ग हुने अवस्था रहन्छ । यस्तो अवस्थामा उनीहरुलाई विचलित हुन नदिई शैक्षिक क्रियाकलाप सुचारु रुपले संचालन गर्नको लागि पाठ्यपुस्तक लगायत अन्य खेल सामग्री र शैक्षिक तथा सन्दर्भ सामग्रीहरुको ब्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ । जसको लागि विद्यालयमा भएका पुराना पा.पु.को संकलन र जगेर्ना, विभिन्न संघ संस्थाहरुबाट सहयोग जुटाई शैक्षिक क्रियाकलाप संचालन गर्ने ब्यवस्था मिलाउन सकिन्छ ।

१०.७.११मानवीय स्रोतहरु (Human resources) :

आपत्कालिन अवस्थामा मानवीय स्रोतसाधनको सबैभन्दा महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ किनभने सम्पूर्ण स्रोत साधनहरुको उपलब्धता र ब्यवस्थापन गर्न मानवीय स्रोतको आवश्यकता पर्दछ । र प्रकोप बारे जानकारी गराउने देखि अल्पीकरण,पूर्व योजना, न्यूनिकरण कार्य, प्रतिकार्य र पूर्ण प्राप्ती सम्म सम्पूर्ण कार्य गर्ने मानवीय स्रोत भएकोले यसलाई विशेष महत्वका साथ हेरिनु पर्छ भनी संचार वृक्षको निर्माण गर्न लागिएको हो । जिल्लामा जि.शि.का.मा १ जना फोकल पर्सन तोकी यसको सम्पूर्ण जिम्मेवारी सुम्पिई नाम, फोन नं. इमेल ठेगाना सहित जिल्ला विपद् ब्यवस्थापन समिति र माथिल्लो तालुकवाला कार्यालय र जिल्लाको सम्बन्धित कार्यालयमा समेत पठाउने ब्यवस्था गरिएको छ । त्यस्तै शिक्षा क्षेत्र समूह कार्यालयहरुमा र स्रोतकेन्द्र, विद्यालयहरुमा पनि विपद् ब्यवस्थापन सम्बन्धी सु-सुचित गराउने ब्यवस्था गर्न सकिने छ ।

१०.७.१२. लगानी (Funding) :

यस जिल्लाका शिक्षा क्षेत्र समूहमा रहेका विभिन्न संघ संस्थाहरु, यूनिसेफ, जि.वि.स., जिल्ला प्रशासन कार्यालय, क्षे.शि.नि.जस्ता सरकारी र गैर सरकारी कार्यालय संघ संस्थाहरु नै आपत्कालिन अवस्थामा प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष लगानी गर्ने स्रोतहरु हुन् ।

१०.७.१३ विपद् न्यूनिकरण क्रियाकलाप (Disaster mitigation activities)

क्र.सं.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	समयावधि
१	सुरक्षित भुकम्पीय भवन निर्माण	सम्बन्धित विद्यालय र सम्बन्धित प्राविधिकहरु	भवन निर्माणको समय
२	सुरक्षित खुल्ला स्थानको छनौट	विद्यालयहरु	विपद्पूर्व
३	गैर संरचनातमक सामग्रीको उचित रखाई	विद्यालयहरु	कक्षाकोठा ब्यवस्थापनको समयमा
४	झटप्ट् झोलाको ब्यवस्था	विद्यालयहरु, शिक्षा समूह,	विपद् पूर्व
५	Simulation drill	विद्यालय, शिक्षक र विद्यार्थी	हरेक शुक्रबार निरन्तर
६	भुकम्प प्रतिरोधात्मक भवन मर्मतका लागि सहयोग		आवश्यकता अनुसार

१०.८. संरक्षण क्षेत्र (Protection Cluster

१०.८.१. विपद् पछिको अनुमानित परिदृश्य (Disaster Scenerio)

- सुरक्षित वासस्थान नभएको कारण महिला, वालवालिका, किशोर किशोरी, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा जेष्ठ नागरिकहरुको जोखिमपूर्ण अवस्था,
- मानसिक आघात तथा विचलन एवम् सन्त्रास भएको कारण विपद्मा परेका विशेष गरी महिला, अपाङ्गता भएका तथा जेष्ठ नागरिकहरुले बासस्थान भएता पनि सुरक्षित महशुस नगर्नु,
- विशेषगरी महिला, बालिका र किशोरीहरु यौनजन्य हिंसा र दुर्व्यवहारमा पर्न सक्ने अवस्था विद्यमान,
- गलत मनोवृत्ति भएका व्यक्तिहरुले अपराधजन्य कार्य गर्ने अवसरको खोजी गरिरहेको अवस्था,
- विशेषगरी वृद्ध वृद्धा, अशक्त महिला र बालबालिकाहरु विपद्बाट बढि प्रभावित रहेको अवस्था,
- परिवारका आफन्तजन सम्पर्क विहिन तथा हराईरहेको अवस्था,
- कमजोर सामाजिक, आर्थिक भएका पीडितहरुको राहतमा पहुँच नपुग्नु ।

१०.८.२. प्रस्तुत योजनाको उद्देश्य (Objectives):

महिला, वालवालिका, किशोर किशोरी,अपाङ्गता, अशक्त जेष्ठ नागरिकलगायत जोखिममा परेका समूहलाई आपतकालीन परिस्थितीका कारणबाट उत्पन्नहुन सक्ने (यौन) हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार, भेदभाव र हेलावाट संरक्षण गराउने ।

१०.८.४. सम्पर्क व्यक्तिहरु :

सि. न.	कार्यालय वा संस्था	सम्पर्क व्यक्ति	फोन.न.	मोवाईल नम्बर	ईमेल
1	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	अन्जु ढुंगाना	०१० ५४०२६३	९८४१८६९१८१	anju.pokhara@yahoo.com
2	जिल्ला विकास समिति	राजेन्द्र देव पाण्डे	०१० ५४०१४२	९८५४०३०७२३	
3	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	अवदेश बिष्ट		९८५१२७५५५५	
4	ससस्त्र प्रहरी वल	दर्शन गिरी	०१०(५४००३७	९८५१०१५०८१	
5	नेपाल रेडक्रस	बाबुलाल तामाङ		९७४११८७०४०	
6	जिल्ला बाल कल्याण समिति	भगवति पौडेल		९८४१८८९२३७	
7	ओरेक नेपाल	सविना रिमाल		९८४९७३४२०३	
8	करुणा फाउन्डेसन	कुमार वि.सि.		९८१३८३६७१५	kumar.forwardlooking@gmail.com
9	मानेकोर सो.ने.	रन्जीता श्रेष्ठ		९८६२०३१८००	manekor.chidprotecion@gmail.com
10	सेभ द चिल्डेन	मनिष शाह		९८४१७७८९७९	manish.sah@savethechildren.org
11	शक्ति समुह	सरस्वती लामीछाने		९८४९१८४०५२	saraswotilamichane@170gmail.com
12	छाता संस्था नेपाल	योगेश चौधरी		९८४८४९३५३९	yogesh@umbrellanepal.org

१०.८.५. विद्यमान स्रोत तथा क्षमताको आँकलन (Existing Resource Mapping)

क.सं.	साझेदार संस्था	उपलब्ध स्रोत			कैफियत
		मानवीय स्रोत	आर्थिक स्रोत	भौतिक सामाग्री	
१	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	४ जना	नेपाल सरकारका लक्षीत कार्यक्रम (ले.हि.नि. कोष १लाख ९८ हजार	स्कारपियो गाडी १,मोटरसाईकल १	
२	जिल्ला प्रहरी कार्यालय (महिला सेल)	१० जना	आन्तरिक	टेन्ट, पाल, १० थान,	
३	ससस्त्र प्रहरी वल	११६	-	पिक, सावेल, लाईन डोरी, गल, बाल्टिन, गैती, फरुवा, हेलमेट, आदी	
४	छाता संस्था नेपाल	१० जना	UNICEF / TUF	स्कारपियो गाडी १	
५	शक्ति समुह	३ जना	१५,९५,४००		
६	मानेकोर सो.ने.	४० जना	Save the children	मोटरसाईकल १	
७	करुण फाउन्डेसन नेपाल	११ जना	KIN		
८	ओरेक नेपाल	७ जना	ओरेक		

१०.८.६ संरक्षण क्षेत्र (Protection Cluster)/बाल संरक्षण तथा लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध अर्ध वार्षिक कार्ययोजना

क.स	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	गा.वि.स	लक्षित समूह	सहयोगी निकाय	नेतृत्वदायी निकाय	कैफियत
उपलब्धी १ : समन्वय -संरक्षण क्षेत्रका सरोकारवालाहरु बीच समन्वय भई प्रभावितहरुलाई आवश्यक सहयोग गर्न सकिएको,										
१.१	क्षेत्रको नियमित बैठक (प्रत्येक वैकल्पिक दिनमा तर आवश्यकता अनुसार)	नियमित	१२			जिल्ला सदरमुकाम	संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरु	सबै सरोकारवाला हरु	महिला तथा बा.बा.का	
१.२	अन्य क्षेत्रको बैठकमा सहभागी तथा संरक्षण क्षेत्रका विषयको उठान, छलफल र वकालत तथा पैरवी	नियमित				जिल्ला सदरमुकाम	संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरु	सबै सरोकारवाला हरु	महिला तथा बा.बा.का	आवश्यकता अनुसार
१.३	संरक्षण क्षेत्रको कार्य मासिक रुपमा संशोधन तथा परिमार्जन	मासिक	३	५०००।	१५०००।	जिल्ला सदरमुकाम	संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरु	सबै सरोकारवाला हरु	महिला तथा बा.बा.का	
१.४	संरक्षण क्षेत्र सम्बन्धी स्रोत आँकलन तथा अद्यावधिक	मासिक	३			जिल्ला सदरमुकाम	संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरु	सबै सरोकारवाला हरु	महिला तथा बा.बा.का	
१.५	सूचना केन्द्रको स्थापना तथा सूचनाको नियमित आदानप्रदान	नियमित				जिल्ला सदरमुकाम	संरक्षण क्षेत्रका सदस्यहरु	सबै सरोकारवाला	महिला तथा बा.बा.का	

क्र.स	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	गा.वि.स	लक्षित समूह	सहयोगी निकाय	नेतृत्वदायी निकाय	कैफियत
								हरु		
	जम्मा				**१५०००।**					
उपलब्धी २ : बालमैत्री स्थान- वेतरावति, शान्तीवजार, धुन्चे, स्याप्रे, २ कालिकास्थान (सेव द चिल्डन १)										
२.१	गा.वि.स तथा स्थानीय अभिभावक र समुदायको समन्वयमा बालमैत्री स्थानहरुको पहिचान तथा छनौट	संख्या	६			वेतरावति, शान्तीवजार, धुन्चे, स्याप्रे, २ कालिकास्थान गा.वि.सहरुमा	५-१४ वर्ष का बालबालिका	युनिसेफ, छाता संस्था,	महिला तथा बा.बा.का।जि वा क स	
२.२	बालमैत्री स्थानको लागि सहजकर्ताहरुको छनौट तथा अभिमूखिकरण (२ स्थान)									
२.३	बालमैत्री स्थान स्थापनका लागि (आवश्यक सामाग्रीहरुको व्यवस्थापन)									
२.४	बालमैत्री स्थानमा पिउने पानी तथा बालमैत्री शौचालयको स्थापना	संख्या								
२.५	बालमैत्री स्थानमा आउने बालबालिकाका लागि खाजा									
२.६	सहजकर्ताहरुका लागि खाजाको व्यवस्था									-
जम्मा										
उपलब्धी ३ : भूकम्पको कारणले अभिभावक गुमाएका तथा परिवारबाट छुट्टिएका बालबालिकाको खोजी भएको तथा उनीहरुलाई आवश्यक सहयोग गरिने										
३.१	अभिभावक गुमाएका तथा परिवारबाट छुट्टिएका बालबालिकाको खोजी तथा अवस्थाको लेखाजोखा	गा.वि.स	१८	१०००।	१८,०००।	सबै गा.वि.स	अभिभावकबाट बिछोडिएका बालबालिकाहरु		महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	
३.२	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालयले दिएको फारम अनुसार संरक्षण क्षेत्रको विस्तृत सूचना सङ्कलन (जिल्लाभर)	गा.विस							महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	
३.३	तथ्याङ्क सङ्कलकहरुलाई अभिमूखिकरण	जना	३५	२००।	७,०००,	सबै गा.वि.स			महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	खाजा र स्टेशनरी
३.४	तथ्याङ्क सङ्कलन फारम छपाई	संख्या							महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	१३ प्रतिशत कर सहित
३.५	तथ्याङ्क प्रविष्टि तथा विश्लेषण	जना							महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	
३.६	लेखाजोखा गरिएका बालबालिकाहरुलाई अल्पकालिन तथा आपतकालीन सेवा प्रदान								महिला तथा बा.बा.का र	

क्र.स	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	गा.वि.स	लक्षित समूह	सहयोगी निकाय	नेतृत्वदायी निकाय	कैफियत
									जि.बा.क.स	
३.७	दिर्घकालीन संरक्षणको आवश्यक भएका बालबालिकालाई सिफारिस गर्ने	व्यक्ति						मनोविमर्श सेवा दिने संस्था तथा निकायहरु	महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	
३.८	भूकम्प प्रभावित बालबालिकाहरुलाई मनोसामाजिक परामर्श प्रदान	संख्या							महिला तथा बा.बा.का र जि.बा.क.स	मनोविमर्श सेवा दिने संस्था तथा निकायहरुको सहयोगमा
	जम्मा									
उपलब्धी ४ : भूकम्पबाट प्रभावितहरुलाई आवश्यक मनोसामाजिक सेवा प्रदान गरिएको हुने										
४.१	अतिप्रभावित गा.वि.सहरुमा समुदायमा आधारित मनोपरामर्श सेवा प्रदान	गा.वि.स						रेडक्रस, CMC, UNICEF	महिला तथा बा.बा.का	
४.२	जटिल मनोसामाजिक समस्या भएकाहरुको थप उपचारका लागि सिफारिस गर्ने							CMC,	महिला तथा बा.बा.का	
४.३	स्वास्थ्य तथा शिक्षा क्षेत्रको समन्वयमा मनोसामाजिक समस्याको बारेमा सचेतना फैलाउने	रेडियो	५						महिला तथा बा.बा.का	५ वटा
	जम्मा				३४,२०,०००।					
उपलब्धी ५ : महिला तथा बालबालिकाको बेचविखनको विरुद्ध सचेतना फैलाउने तथा पिडितहरुलाई आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने										
५.१	आम समुदायलाई लक्षित गरी बेचबिखन विरुद्ध सचेतना फैलाउन	रेडियो	५			सबै गा.वि.स	प्रभावित सबै		महिला तथा बा.बा.का	
५.२	नेपाल प्रहरी र अन्य सरोकारवालाहरुको समन्वयमा बेचबिखनको जोखिममा रहेका महिला तथा बालबालिकाको पहिचान गर्ने तथा जोखिमयुक्त क्षेत्रमा बढी निगरानी गर्ने	संख्या						सबै सरोकारवाला	महिला तथा बा.बा.का	नियमित
५.३	बेचबिखन हुनसक्ने २ स्थानहरुमा निगरानी केन्द्रको सञ्चालन	स्थान							महिला तथा बा.बा.का	नियमित
५.४	बेचबिखनमा परेका पीडितहरुलाई अल्पकालीन आश्रय स्थल तथा सेवा प्रदान गर्ने	संख्या							महिला तथा बा.बा.का	
५.५	बेचबिखनमा परी जटिल समस्या भएका हरुका लागि थप सुविधाका लागि अन्यत्र सिफारिस गर्ने	संख्या							महिला तथा बा.बा.का	यातायात खर्च
५.६	बेचबिखन विरुद्ध समुदायमा निगरानी बढाउनका लागि स्थानीय संयन्त्रको परिचालन	स्थान							महिला तथा बा.बा.का	जिल्लाका विभिन्न स्थान

क्र.स	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	दर	जम्मा	गा.वि.स	लक्षित समूह	सहयोगी निकाय	नेतृत्वदायी निकाय	कैफियत
	जम्मा									
उपलब्धी ६ : गर्भवती ,सुत्केरी महिला तथा कम उमेरका बालबालिकालाई पोषणयुक्त खाना तथा न्यानो कपडा वितरण गरिएको हुने										
६.१	गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाहरुको संख्या तथा अवस्था पहिचान					१८ गा.वि.स	गर्भवती, सुत्केरी तथा ५ वर्ष मुनिका बालबालिका	सबै सरोकारवाला	महिला तथा बा.बा.का	स्वास्थ्य तथा पोषण क्षेत्रले उपलब्ध गराएको तथ्याङ्कलाई आधार मान्ने
६.२	महिला तथा बालबकालाई पोषणयुक्त खानाका सम्बन्धमा स्वास्थ्य /पोषण क्षेत्रसँग समन्वय गर्ने					१८ गा.वि.स	गर्भवती, सुत्केरी तथा ५ वर्ष मुनिका बालबालिका	सबै सरोकारवाला	महिला तथा बा.बा.का	
६.३	गर्भवती तथा सुत्केरी महिला र कम उमेरका बालबालिकाका लागि न्यानो लुगाको व्यवस्थापन तथा वितरण						गर्भवती, सुत्केरी तथा ५ वर्ष मुनिका बालबालिका	सबै सरोकारवाला	महिला तथा बा.बा.का	
	जम्मा									
उपलब्धी ७ : लैङ्गिक हिंसामा परेका महिला, बालक, बालिका , पुरुष तथा तेस्रो लिङ्गीहरुको पहिचान गरी आवश्यकता अनुसार										
७.२	हिंसामा परी सहयोगको आवश्यकता भएका पीडितहरुलाई अल्पकालीन आश्रय स्थल र आधारभूत सेवा प्रदान गर्ने	संख्या					लैङ्गिक हिंसा पिडित सबै		महिला तथा बा.बा.का	
७.३	महिला, बालबालिका लक्षित समुदायमा आधारित मनोसामाजिक परामर्श प्रदान गर्ने	गा.वि.स					लैङ्गिक हिंसा पिडित सबै		महिला तथा बा.बा.का	मनोसामाजिक परामर्शसँग दिने संस्थाहरुको सहयोगमा
७.४	जिल्लाभरमा एकल महिलाहरुको पहिचान	गा.वि.स				सबै गा.वि.स	एकल महिला		म. तथा बा.बा.का	
७.५	लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध प्रहरी तथा अन्य सरोकारवालाहरुसँग प्रभावकारी समन्वय	निरन्तर					जोखिममा रहेकाक्षेत्रहरु			नियमित
७.६	लैङ्गिक हिंसाको अति प्रभाव रहेको स्थानहरुमा महिला तथा किशोरीमैत्री अल्पकालीन स्थानको स्थापना तथा सञ्चालन	गा.वि.स				२८ गा.वि.स	महिला तथा किशोरीहरु		महिला तथा बा.बा.का	
	जम्मा									
जम्मा बजेट										

१०.८.७ पूर्व तयारी योजना (Preparedness Plan)

क्र.स.	पूर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
१.	क्षेत्रगत वैठक	महिलातथा बालबालिका कार्यालय	
२	श्रोतको आँकलन	महिलातथा बालबालिका कार्यालय	

क.सं.	पुर्व तयारी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय सिमा
३	सुचना संकलन तथा आदान प्रदान गर्ने व्यवस्थाको सुनिश्चितता	संरक्षण समुह	
४	जिल्लामा उपलबध मनोविमर्शकर्ताको अभिलेखिकरण	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	
५	कानुनी सेवा दिने समुह अभिलेखिकरण	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	
६	सवै क्षेत्रसँग समन्वय गरि यौन तथा लैगिंक हिंसालाई विशेष ध्यान दिने व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	
७	शिविर व्यवस्थापन गर्नु पर्दा महिला,बालबालिका, किशोर किशोरी, अशक्तहरु र जेष्ठ नागरीकहरुको आवश्यकताको उचित सम्वोधन गर्न पैरवी गर्ने	संरक्षण समूह	
८	स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्वय गरी गर्भवती महिला,किशोरी,फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुको लगत अनुसार आवश्यक सामाग्रीहरुको व्यवस्था मिलाउने	संरक्षण समुह	
९	मानविय कार्यमा संलग्न संघसंस्थाहरु व्यक्तिहरुकालागि आचार संहिता अनिवार्य लागू गर्ने विषयमा पैरवी	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	
१०	संरक्षण सम्बन्धि चेतना मुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने	संरक्षण समूह	
११	संरक्षण समूहका पदाधिकारीहरुलाई र महिला तथा बालबालिका कार्यालयका कर्मचारीहरुलाई संरक्षण सम्बन्धमा अभिमुखिकरण	मासवेस	
१२	जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरुलाई विपद् पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा लैङ्गिक मुलप्रवाहीकरण औजार तथा विधि सम्वन्धी अभिमुखिकरण संचालन गरिने छ।	सवल परियोजना	

१०.८.८ विपद्पश्चात सम्पन्न गरिने सहयोग गतिविधि (Response Activities)

क्र.सं	सहयोगी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
१	सम्पर्क समन्वय वैठक	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	तत्काल
२	महिला सुरक्षा अधिकृतको व्यवस्था गर्ने	म.वि.अ.	तत्काल
३	विपद् भएको स्थानको अवलोकन	संरक्षण समुह	तत्काल
४	बालबालिका, किशोर किशोरी, गर्भवती महिला , अशक्त, जेष्ठ नागरीक, लैङ्गिक तथा यौन हिंसाबाट प्रभावितको तथ्याङ्क संकलन गर्ने	संरक्षण समुह	२४ घण्टा भित्र
५	राहात वितरणको अनुगमन गर्ने	संरक्षण समुह	२४ घण्टा भित्र
६	कानुनी सहयोग दिने व्यक्तिहरुसँग समन्वय गर्ने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	२४ घण्टा भित्र
७	विपद्को समयमा सम्भावित अपराधजनक गतिविधि सम्बन्धी स्थलगत अभिमुखीकरण	संरक्षण समुह	३६ घण्टा भित्र

क्र.सं	सहयोगी गतिविधि	जिम्मेवार निकाय	समय अवधि
८	किशोर किशोरीहरु, अशक्त र जेष्ठ नागरीकहरुलाई मनोविमर्श	मनोविमर्शकर्ता	२४ घण्टा भित्र
९	गर्भवती महिलाहरुलाई स्वास्थ्य परामर्श तथा संरक्षण	मनोविमर्शकर्ता	२४ घण्टा भित्र
१०	यौन तथा लैगिंक हिंसा प्रभावितहरुलाई सेवा प्रदान गर्ने (चिकित्सक ,मनोपरामर्श) व्यवस्था मिलाउने	महिला सुरक्षा बास/मासवेस	२४ घण्टा भित्र
११	यौन तथा लैङ्गिंक हिंसा कम गर्न प्रभावकारी समन्वय गर्ने (आवास, खाद्यान्न, खोप तथा सरसफाईका क्षेत्रमा)	महिला तथा बालबालिका कार्यालय	तत्काल
१२	५ वर्ष भन्दा मुनीका बालबालिकाहरुलाई कपडा वितरण	संरक्षण समुह	२४ घण्टा भित्र
१३	किशोरीहरुलाई अति आवश्यक कपडा, प्याडवितरण	मासवेस	२४ घण्टा भित्र
१४	पिडितको निजीपन र गोपनियतालाई सुनिश्चित गर्ने व्यवस्था मिलाउने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय र ओरेक नेपाल	३६ घण्टा भित्र
१५	चर्पि, स्नान घर, खाना वितरण लगायतका अन्य विषयहरु लैङ्गिक मैत्री भए नभएको अनुगमन गर्ने	महिला तथा बालबालिका कार्यालय र ओरेक	३६ घण्टा भित्र
१६	यौन हिंसा घटना भएमा त्यस्ता स्थानको पहिचान र दस्तावेजीकरण भएको सुनिश्चित गर्ने	संरक्षण समुह र महिला सुरक्षा अधिकृत	३६ घण्टा भित्र
१७	अनुगमन तथा प्रतिवेदन	महिला तथा बालबालिका कार्यालय र ओरेक	तत्काल र आवश्यकता अनुसार

१०.८.९ मनोविमर्शकर्ताहरुको सूची (List of psycosocial workers)

संस्थाहरुको नाम	मनोविमर्शकर्ताको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	ईमेल ठेगाना
महिला तथा बालबालिका कार्यालय	सिता न्यौपाने	धैवुङ्ग	९८४१०८३४०२	
ओरेक नेपाल	प्रभा तामाङ्ग	वालकुमारी ललीतपुर	९८४९७३४२०३	tparbha45@yahoo.com
मानेकोर सो.ने.	रन्जीता श्रेष्ठ	धुन्चे ५	९८६२०३१८००	manekor.chidprotecion@gmail.com
	राधिका नायक	धुन्चे ५	९८६०५७५९२०	manekor.health@gmail.com
सेभ द चिल्ड्रेन	मनिष शाह		९८४१७७८९७९	manish.sah@savethechildren.org
सि.एल.आर.सी	राजाराम सिखडा		९८४१२५८२९०	

१०.९. पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापना क्षेत्र (Rehabilitation/ Reconstruction Cluster)

१०.९.१. विपत पछिको अनुमानित परिदृश्य :

विपतको कारणले विभिन्न पूर्वाधारहरु क्षतिग्रस्त अवस्थामा रहेका हुनेछन् । राहत सामाग्री व्यवस्थापन गर्नका लागी यातायात, विधुत तथा सञ्चार सम्वन्ध विच्छेद भएको हुनेछ । बाढी पहिरोले वहाव परिवर्तन भई उचित निकासमा वाधा भई व्यक्तिगत घर, जग्गा जमिनहरु क्षति भएको हुनेछ । आश्रय स्थलहरुमा विभिन्न पूर्वाधार निर्माण गर्नुपर्ने आवाज आउनुका साथै मानिहरु सुरक्षित र दिगो जीवन यापनको लागि पुर्नस्थापना तथा पुननिर्माणको व्यापक माग उठीरहेको हुनेछ । विपतका कारणले महिला बालबालिका, बृद्ध, गर्भवती महिला, अपांगता भएका मानिसहरु बढी जोखीममा रहेका हुनेछन् ।

१०.९.२. उद्धेश्य :

विपदवाट प्रभावित क्षेत्रका क्षतिग्रस्त स्थानहरुका पहिचान गरी तत्काल मर्मत सम्भार गर्न र पुर्नस्थापनाका लागी दीर्घकालिन योजना निर्माण गरी प्रभावित व्यक्ति तथा परिवारलाई सहयोग सामाग्री पुर्‍याउन यस क्षेत्रको उद्देश्य रहेको छ ।

यसर्थः विपद्ग्रस्त स्थानमा बिग्रिएका संरचना र पूर्वाधारहरुलाई खतरामुक्त, सञ्चालन योग्य वनाउने । जस्तै : वाटो, विजुली, विद्यालय, स्वास्थ्यचौकी, खानेपानी, सिंचाई, तटबन्ध, गाँउ वस्ति आदी ।

१०.९.३ पूर्वाधार संरक्षण तथा पुर्नस्थापन समूहका सदस्य संस्थाहरुको सम्पर्क विवरण (Contact Details of RR Cluster Members)

क्र.सं	संस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	पद
१	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	मदनमोहन लाल श्रेष्ठ	९८४१३७९५०१	जि. ईन्जिनियर
२	नेपाली सेना,	विक्रम गुरुङ्ग	९७४१३५०१७७	प्र.से.ना.नी.
३	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	अवदेश विष्ट	९८५१२७५५५५	प्र.ना.उ.
४	शसस्त्र प्रहरी वल,	दर्शन गिरी	९८५१०१५०८१	स.प.ना.उ.
५	जि.वि.स.	राजेन्द्र देव पाण्डे	९८५४०३०७२३	स्था.वि.अ.
६	शहरी विकाश तथा भवन निर्माण डिभिजन	राजेन्द्र खतिवडा	९८५११५६७६१	डि.प्र.
७	जिल्ला वन कार्यालय	उमा पौडेल	९८६०९०३२३१	नि.जि.व.अ.
८	ला.रा.नि.	हरीभद्र आचार्य	९७५१०११८५५	प्र.सं.अ.
९	जि.कृ.वि.का.	रमेश हुमागाई	९८४३१९४२९६	व.कृ.वि.अ.

क्र.सं	संस्थाको नाम	सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क नं.	पद
१०	जि.प.से.का.	डा.डिल्लीराम सेडाई	९८४१९४५०३३	व.प.चि.
११	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	डा.विवेक कुमार लाल	९८५११७२५७२	व.ज. स्वा.अ.
१२	जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण डि. का.	तिलक वहादुर खत्रि	९७४१०००१७३	जि. ईन्जीनीयर
१३	नेपाल विद्युत प्राधिकरण	सोवीत व.श्रेत्री	९८५७६३१५८३	शाखा प्रमुख
१४	सिंचाई विकास सव डिभिजन	पुरुषोत्तम प्र.उपाध्याय	९८५११५६७६१	ईनजीनीयर
१५	नेपाल टेलिकम	तोयानाथ रिजाल	९७५१०९७७७७	का.प्रमुख
१६	उद्योग वाणिज्य संघ	सुन्दर श्रेष्ठ	९७४१०६२६००	वजार प्रतिनिधि
१७	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय	मिकमार तामाङ्ग	९८४४२४७०९१	जि.भू.सं. अ.
१८	खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	रवीमोहन कोईराला	९८४६०३५८०९	स.डि.प्र.
१९	चिलिमे जलविधुत योजना	विजय सिंह खड्का	९७५१००४१९२	आ.प्र.
२०	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	बाबुलाल तमाङ	९७४११८७०४०	सभापति
२१	रसुवागढी जलविधुत आयोजना	किरण श्रेष्ठ	९८४१३४४२५९	आ.प्र.

१०.९.५. वर्तमान श्रोत तथा क्षमताको विवरण

क्र.सं.	साझेदार संस्था	मानवीय श्रोत	आर्थिक श्रोत	भौतिक सामाग्री	अन्य श्रोत	कैफियत
१	जिल्ला विकास समिति					
२	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय					
३.	नेपाली सेना,					
४.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३० जना	आन्तरिक	पुनरस्थाना कार्यको लागि भवन निर्माण कार्यको लागी आबस्यक साधन		
५.	शसस्त्र प्रहरी वल,	११६	-	पिक, सावेल, लाईन डोरी, गल, बाल्टिन, गैती, फरुवा, हेलमेट, आदी		
१५	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	२३९ जना मिस्त्री तालिम प्राप्त	केन्द्र			

१०.९.६. पूर्व तयारी योजना (Preparedness Plan)

गतिविधी	जिम्मेदार निकाय	समय
क्षेत्रगत समूहको समन्वय बैठक	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	तत्काल
जिल्लामा रहेका जोखिमयुक्त गाविसहरुमा पूर्वाधारहरुको पहिचान तथा अध्ययन गर्ने र कलस्टरहरुको बैठकमा पेश गर्ने	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	
निर्माण सामाग्री र निमार्ण उपकरणको मौज्दात विवरण संकलन गर्ने	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	
अपुग सामाग्रीहरु खरिद तथा व्यवस्थापन गर्ने	जिल्ला प्राविधिक कार्यालय	
संकटाभिमुख गाविसतथा नगरपालिकाका वडाहरुमा निर्माण तथा भण्डारण व्यवस्थापन	सम्वन्धित गाविस	

१०.९.७. प्रकोप पश्चात गरिने क्रियाकलापहरु

<table>
<tr><th>क.सं.</th><th>क्रियाकलापहरु</th><th>जिम्मेदार निकाय</th><th>समयावधी</th></tr>
<tr><td>१.</td><td>पूर्वाधार संरक्षण तथा पुर्नस्थापना क्षेत्रका बैठक</td><td>जिल्ला प्राविधिक कार्यालय</td><td>२४ घण्टा भित्र</td></tr>
<tr><td>२.</td><td>पूर्वाधार संरक्षण तथा पुर्नस्थापना क्षेत्रका TOR तयारी बैठक
• समस्या विश्लेषण तथा क्षमता पहिचान
• कार्य विवरण तयार
• जिम्मेदारी बाँडफाँड
• GAP Analysis</td><td>पूर्वाधार संरक्षण तथा पुर्नस्थापना समूह र जिल्ला प्राविधिक कार्यालय</td><td>४८ घण्टा भित्र</td></tr>
<tr><td>३.</td><td>जोखिममा रहेको पूर्वाधारको तत्काल संरक्षण</td><td>पूर्वाधार संरक्षण तथा पुर्नस्थापना समूह, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय र अन्य सरोकारवालाहरु</td><td>७२ घण्टा भित्र</td></tr>
<tr><td>४</td><td>अवरुद्ध भएको बाटो, विजुली,सञ्चार सुचारु</td><td>• जिल्ला प्राविधिक कार्यालय
• सडक विभाग
• विद्युत प्राधिकरण
• दुरसञ्चार कार्यालय</td><td>आबश्यक्ता अनुसार</td></tr>
<tr><td>५</td><td>बाढी पहिरोको उचित निकास</td><td rowspan="2">जिल्ला प्राविधिक कार्यालय पूर्वाधारसंरक्षण तथा पुर्नस्थापना समूह, अन्य सरोकारवालाहरु</td><td>आबश्यक्ता अनुसार</td></tr>
<tr><td>६</td><td>मूल्याकंन समिक्षा</td><td>कार्य सम्पन्नता पश्चात</td></tr>
</table>

११.अनुसूचीहरु

११.१ विभिन्न निकायसँग उद्धारका सामाग्री तथा जनशक्तिको विवरण

(जिल्ला प्रहरी कार्यालय, रसुवा)

सि.नं.	उद्धार सामाग्रीको विवरण	ईकाई	साबुत	बेसाबुत	आवश्यक	कैफीयत
१	लाईफ ज्याकेट	८ थान	८	-	२०	-
२	बाल्टिन	१० थान	१० थान	-	-	-
३	काठ काट्ने आरा	२ थान हाते आरा	२ थान	-	-	-
४	गैती	४० थान	४० थान	-	-	-
५	गल	१२ थान	१२ थान	-	-	-
६	फरुवा	-	-	-	-	-
७	ट्युव	-	-	-	-	-
८	एभरेडी टर्चलाईट	१३ थान	४ थान	-	-	-
९	साबेल	४० थान	३० थान	१० थान	-	-
१०	टेन्ट २ जनाको	१ थान	१ थान	-	-	-
११	टेन्ट १० जनाको	४ थान	४ थान	-	-	-
१२	टेन्ट २० जनाको	-	-	-	-	-
१३	हेड लेम्प	-	-	-	-	-
१४	क्लाइम्बिङ्ग डोरी	१ वोरा	१ वोरा	-	-	-
१५	क्याराविना	१ थान	-	-	-	-
१६	सिट हार्नेस	१ थान	-	-	-	-
१७	अन्य (स्ट्रेचर)	४ थान	४ थान	-	-	-

११.२ रसुवा जिल्लामा संचालित एम्बुलेन्स् सेवाको सम्पर्क नम्बर तथा विवरण :

क्र. सं.	संस्था	संचालित खंख्या	ठेगाना	गाडी नं.	प्रमुख/सम्पर्क व्यक्ति	सम्पर्क फोन नं.
१	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी	२ वटा	धुन्चे, कालिकास्थान		बाबुलाल तामाङ	९७४११८७०४०
२	चिलिमे जलविद्युत सरोकार समिति	१ वटा	चिलिमे			

नोट : राजनीतिक दलहरुको भूमिका सबै कलष्टरमा उतिकै रहनेछ ।

११.३ जिल्ला स्थीत राजनीतीक दल एवं संघ संगठनका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरुको सम्पर्क नम्बरहरु

क्र.सं.	पद	नाम,थर	सम्पर्क नम्बर
		ए.ने.क.पा.माओवादी	
१	**ईन्चार्ज**	श्री ईन्द्र प्रसाद गौतम (क.जगतजंग)	९८५११५९१९९
२	**सह-ईन्चार्ज**	श्री अर्जुन अगस्ती (क.विश्व)	९८५११०६२१३
३	**सेक्रेटरी**	श्री माधव लामिछाने (क.समिर)	९८५११४३१५५
४	**पूर्व सभासद**	श्री प्रेम बहादुर तामाङ	९८५११५१४१५
		नेपाली कांग्रेस	
१	**सभापति**	श्री पेम्बा छिरिङ तामाङ	९७५१०४०१४८
२	**सचिव**	श्री राजु तितुङ	९८५११४३४४३
३	**नेता**	श्री बालचन्द्र पौडेल	९८४१५४६७७८
४	**जि.का.स.**	श्री तीर बहादुर गुरुङ	९८४३११४०९२
५	**जि.का.स.**	श्री देवकी रैला	९७४१००१४००८
६	**पा.स.**	श्री लामु कार्पु तामाङ	९८५११३३६६१
७	**जि.का.स.**	जनकजिवन	९८४९८३२३५६
		नेकपा एमाले	
१	**अध्यक्ष**	श्री कर्णेल तामाङ	९८५१०६५७९८
२	**सभासद**	श्री जनार्दन ढकाल	९८५१०३६०६२
३	**सभासद**	श्री छोवाङ तेन्जिन तामाङ	९७५१०२०८२४
४	**उपाध्यक्ष**	श्री विष्णु देवकोटा	
५	**वैकल्पिक केन्द्रीय सदस्य**	श्री माधव अर्याल	९८५१०५९५५०
६	**नेता**	श्री विजय लामा	९७४१०४०२४५
		राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी, नेपाल	
१	**अध्यक्ष**	श्री ठिले लामा	९८५११३४२७३
		अन्य संघसंस्थाका प्रमुख एवं प्रतिनिधिहरु	
१	**अध्यक्ष**	श्री कैसाङ नुर्पु तामाङ (उ.वा.संघ,रसुवा)	९८५११११८२९
२	**महासचिव**	श्री सुपसाङ तामाङ (उ.वा.सं))	९७४१२३७७३०
३	**अध्यक्ष**	श्री नुर्पु ग्याम्जो तमाङ (कन्टेनर संघ)	९७४११६०११४
४	**अध्यक्ष**	श्री सन्जीप डि.एम.(गोसाईकुण्ड क्षे.वि.स.)	९७४१२३६९९१ ९८०८८७५९००
५		मिनरल वाटर	०१०-५४००२९
१	**श्री पासाङ्ग यातायात व्यवशायी समितिको कार्यालय, काठमाण्डौ**		०१४३८१८२९
२		अरुण थोक्रा	९७४११८६४५४
३		अग्नी पौडेल	९८४७८४८२९८
४		टिकम ठकुरी	९८४९८८३१२८
५	**अध्यक्ष**	श्री कूल बहादुर खड्की	९८४१५४८४०९
६		श्री राजु गलान (उपभोक्ता हित संरक्षण मन्च, रसुवा)	९८१३५७६९९० ९८०३७७६२००
७		श्री सुन्दर श्रेष्ठ (उद्योग वाणिज्य संघ, बजार प्रतिनिधि	९७४१०६२६००
८	**अध्यक्ष**	श्री दावा पेम्बा (निर्माण व्यवशायी संघ)	९८४१८९३३५०
९	**सम्पर्क व्यक्ति**	श्री कमलनाथ आचार्य (कृषि वन प्रतिष्ठान)	९८५११३९६५४
१०	**अध्यक्ष**	श्री बाबुलाल तामाङ्ग (नागरिक समाज)	९७४११८७०४०
११	**अध्यक्ष**	श्री तेम्बा नुर्पु तामाङ्ग (टाटासुमो सञ्चालक समिति)	९७४१२३६६४४

जिल्ला विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना निर्माणका क्रममा भएका क्रियाकलापहरुको झलक

विपद् पूर्व तयारीका लागि भएका क्रियाकलापहरुको झलक

बर्षातको कारण पहिरो गएर बाटो हिलो भै सवारी साधन गुड्न कठिनाई भए पछि मुलखर्क सडक खण्डमा पहिरो पन्छाउने, सडकमा ढुंगा छाप्ने, नाली खन्ने लगायतका कार्य गर्दै प्रमुख जिल्ला अधिकारी, स्थानीय विकास अधिकारी, राजनीतिक दल, उधोग वाणिज्य संघ, सुरक्षा निकाय, यातायात व्यवसायी संघ र सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाका कर्मचारीहरु ।

DPRP निर्माणमा सहयोगी संस्थाहरु :

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE

SABAL

जर्मन सहयोग DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

giz

Nepal Red Cross Society